ETUI-REHS
European Trade Union Institute

RESEARCH
EDUCATION
HEALTH & SAFETY

Eiropas Sociālais fonds 2007.-2013.: Rokasgrāmata Arodbiedrībam

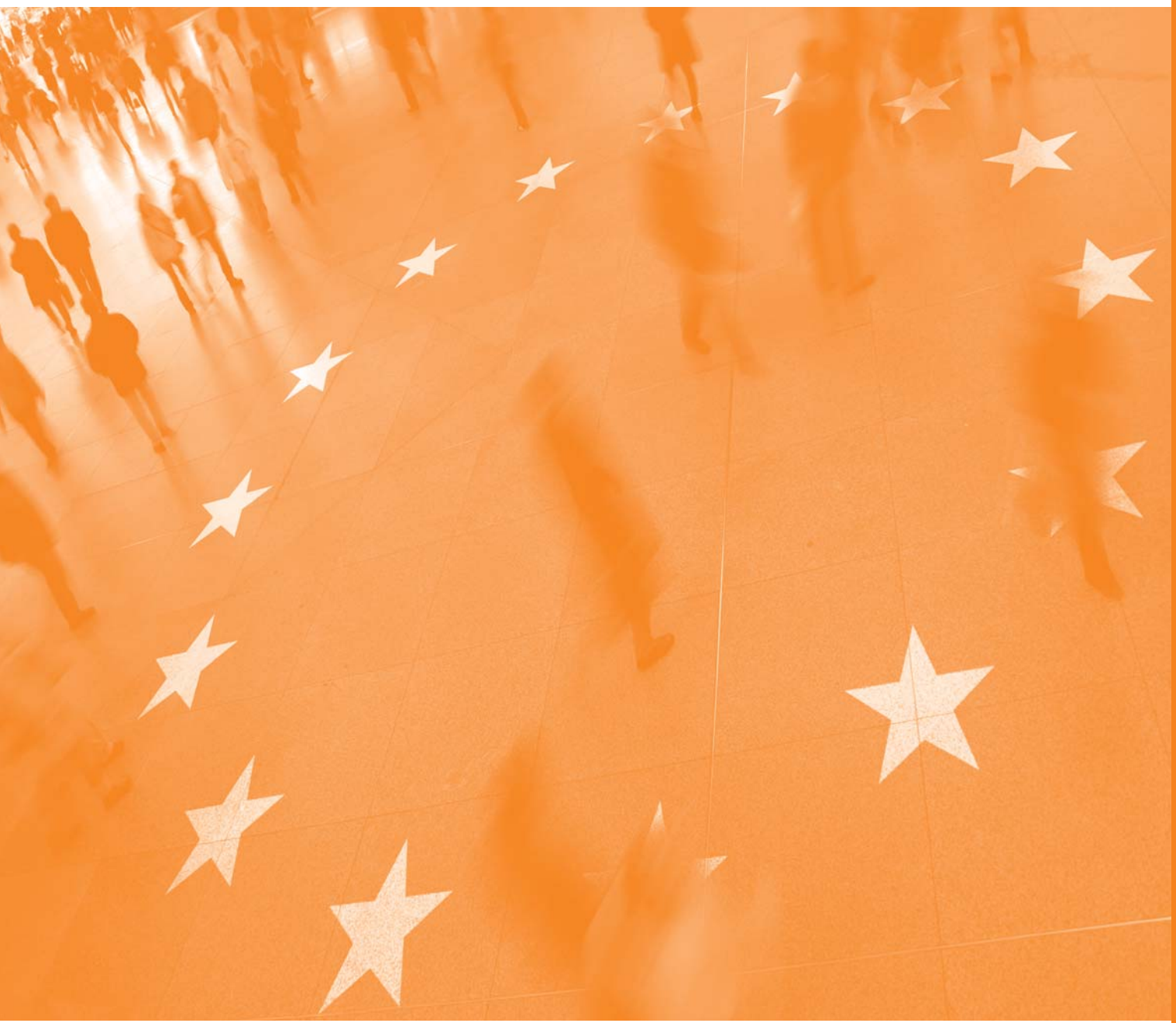

European Trade Union Confederation
(ETUC)

ToGEthe®
SINCE 1957

Produced with financial support
from the European Community

SATURA RĀDĪTĀJS:

- Priekšvārds, Džons Monks (John Monks), Ģenerālsekretārs, EAK 2
- Kā lietot šo rokasgrāmatu, Džefs Bridžfods (Jeff Bridgford), ETUI-REHS 3
- Eiropas Struktūrfondi un EAK stratēģija, Jozefs Njemecs (Józef Niemiec), EAK Konfederācijas sekretārs 4
- Eiropas Sociālais fonds atbalsta sociālo dialogu un sociālos partnerus, Dominiks Be (Dominique Be), Eiropas Komisijas Nodarbinātības Ģenerāldirektorāts 8
- Īsumā par Eiropas Struktūrfondiem 2007.-2013. (izvilkumi no rokasgrāmatas "Arodbiedrības un starpvalstu projekti" 6. izdevuma 13. nodaļas) 11
- Partnerība Eiropas Sociālajā fondā, Klods Denagtergāls (Claude Denagtergal), EAK 18
- Arodbiedrību labā prakse izmantojot ESF (Alans Manings (Alan Manning), TUC, Šarlote Krafta (Charlotta Krafft), SACO, Ornella Silona (Ornella Cilona), CGIL, Luiss Galiano (Luis Galiano), UGT-E un Pako Moreno (Paco Moreno), CC.OO.) 20

- **Pielikumi:** 47
  - ES svarīgākie likumdošanas teksti 2007.-2013.g.
  - Pedagoģiskie materiāli, kas izmantoti ETUI-REHS Izglītības departamenta mācību kursā "ESF izmantošana arodbiedrību projektos", 2007. gada 10. – 13. jūnijs, Escuela Sindical Juan Muñiz Zapico, Madride
  - Noderīgas interneta adreses

PRIEKŠVĀRDS

Šīs rokasgrāmatas nolūks ir palīdzēt arodbiedrību pārstāvjiem, kuri iesaistīti dažādu Eiropas Sociālā fonda (ESF) komiteju darbā.

Šeit ir sniegta informācija par nesenākajām ESF un citu struktūrfondu reformām, kā arī par partnerības principiem Eiropas Sociālā fonda ietvaros. Grāmatā dota arī vesela rinda labākās prakses piemēru kā arodbiedrības izmanto ESF.

Mēs ceram, ka šī rokasgrāmata būs noderīgs palīgs, lai uzlabotu arodbiedrību organizāciju iesaistīšanos Kopienas struktūrpolitikas īstenošanā un, jo īpaši, ESF.

Eiropas Savienības struktūrpolitikas mērķis ir palīdzēt mazināt ekonomiskās un sociālās atšķirības strap reģioniem un veicināt tādas sabiedrības izveidošanu, kur valda pilnīga nodarbinātība, vienlīdzīgas iespējas, sociālā iekļaušana un kohēzija, tādējādi realizējot Eiropas sociālo modeli.

Eiropas Arodbiedrību konfederācijai (EAK) partnerības princips ir pamatu pamats tam, lai garantētu struktūrfondu pasākumu veiksmīgu darbību. Ir jātiecas uz augstas kvalitātes partnerību, iesaistot sociālos partnerus ikvienā fonda darbības fāzē.

Eiropas Sociālais fonds ir vienīgais fonds, kas balstās uz sociālo partneru aktīvu līdzdalību tā Eiropas komitejā. Mēs uzskatām, ka šāda līdzdalība nodrošina būtisku jaunpievienotu vērtību un izsakām nožēlu par to, ka tāda pati līdzdalība nav attiecināta arī uz citiem struktūrfondiem.

ESF ir primārais instruments Eiropas Nodarbinātības stratēģijas (ENS) ieviešanas atbalstam. ENS ir konkrēti jāiestrādā nacionālajās, reģionālajās un vietējās darba tirgus rīcībpolitikās, kā arī ESF mērķos. Tas paredz ESF tālāku ieguldījumu tādu mērķu sasniegšanā, kā uz zināšanām balstītas sabiedrības izveidošana un mūžizglītības veicināšana un, vispārīgāk skatoties, Lisabonas stratēģijas īstenošana.

Eiropai ir jāveic lielas investīcijas cilvēkkapitālā, kas nešaubīgi ir vissvarīgākā konkurētspējas priekšrocība jebkurā sabiedrībā. Šādu investīciju rezultātā būtu jānotiek sociālām izmaiņām, ko nosaka uz zināšanām balstīta sabiedrība, tajā pat laikā atrisinot jautājumus, kas saistīti ar darba vietu saglabāšanu un radīšanu, darba ražīguma līmeņa paaugstināšanu Eiropas uzņēmumos, inovatīvu un efektīvāku darba organizācijas risinājumu atrašanu, ieskaitot būtiskas investīcijas strādājošo kvalifikācijas un prasmju attīstībā, sociālo iekļaušanu un vienlīdzīgu iespēju veicināšanu. Tā ir Eiropas nākotnes atslēga.

Džons Monks (John Monks)
EAK Ģenerālsekretārs

KĀ IZMANTOT ŠO ROKASGRĀMATU

Šī rokasgrāmata, ko sagatavojis ETUI-REHS sadarbībā ar EAK, ir turpinājums EAK izdotajai grāmatai "Ceļvedis arodbiedrību biedriem" (Guide for Trade Unionists), ko izdeva EAK par struktūrfondiem no 2000.-2006. gadam.

Tās mērķis ir sniegt konkrētu atbalstu arodbiedrību kolēģiem no 12 jaunajām dalībvalstīm, kuri pirmo reizi piedalās ESF.

Galveno uzmanību esam koncentrējuši uz ESF, kā vienu no galvenajiem Eiropas Nodarbinātības stratēģijas īstenošanas instrumentiem un kā līdzekli "Eiropas zināšanu trīsstūra" (pētniecība, inovācijas un izglītība ES) realizēšanai.

Patiesībā, pirmo reizi regulā ir likts uzsvars uz sociālo partneru iesaistīšanu, paredzot atbilstošu potenciālo asignējumu "kapacitātes veidošanai", kura mērķis ir stiprināt sociālo dialogu un sociālo partneru kopīgi veiktās aktivitātes.

Rokasgrāmatas nolūks ir:

- sniegt vispārīgu informāciju par jauno ESF struktūru laika periodam no 2007. – 2013. gadam;
- sniegt pilnvērtīgāku informāciju arodbiedrībām par to, kā tās var piedalīties ESF ieviešanā dažādās fāzēs un līmeņos, un jo īpaši uzraudzības komitejās, kur arodbiedrības tiek lūgtas sniegt norādes par attiecīgajām iniciatīvām un par atbilstību starp paredzēto finansiālo ieguldījumu un darba ņēmēju svarīgākajiem mērķiem;
- parādīt arodbiedrībām, kā tās var izmantot ESF, lai ietekmētu nodarbinātības un inovāciju rīcībpolitikas savās valstīs.

Rokasgrāmatas pielikumā atrodami daži mācību materiāli, ko ETUI-REHS un EAK izmantoja savā pirmajā mācību kursā "**Eiropas Sociālā fonda projektu izstrāde un realizācija**" ("Training for designing and delivering European Social Fund projects"), kas 2007. gada jūnijā notika Madridē. Mēs ceram, ka Madridē parādītie un šeit aprakstītie labākās prakses piemēri sniegs iedvesmu mūsu kolēģiem.

Es gribu pateikties Džonam Monkam (John Monks), Jozefam Njemecam (Józef Niemiec) un Klodam Denagtergalam (Claude Denagtergal) no EAK, Ornellai Sionai (Ornella Cilona) un Roberto Pettenello (Roberto Pettenello) no CGIL, Šarlotei Kraftai (Charlotta Krafft) no SACO, Alanam Maningam (Alan Manning) no TUC, Luisam Galiano (Luis Galiano) no UGT-E un Pako Moreno (Paco Moreno) no CC.OO., jo viņi visi palīdzēja apkopot šīs grāmatas materiālu un dalījās ar zināšanām šinī jomā. Izsaku pateicību arī Silvanai Penellai (Silvana Pennella), kura ir atbildīga par ETUI-REHS ES Informācijas dienesta darbu, par to, ka viņa koordinēja šo iniciatīvu un veiksmīgi to realizēja.

Īpaša pateicība jāizsaka Eiropas Komisijas pārstāvim Dominikam Be (Dominique Be), Nodarbinātības Ģenerāldirektorāta Eiropas Sociālā fonda koordinācijas nodaļas vadītāja vietniekam, kurš sniedza ļoti noderīgu atbalstu un konsultācijas.

Šī rokasgrāmata sagatavota angļu un franču valodās. EAK un ETUI-REHS vēlas sadarboties ar konfederācijām, lai nodrošinātu tās tulkošanu attiecīgo valstu valodās.

Džefs Bridžfords (Jeff Bridgford)
Izglītības departamenta direktors
ETUI-REHS

STRUKTŪRFONDI UN EAK STRATĒĢIJA

Vispirms gribētu pateikties ETUI – REHS (Eiropas Arodbiedrību pētniecības, izglītības un darba drošības un veselības institūts) Izglītības departamentam par šī mācību pasākuma sagatavošanu attiecībā uz ESF 2007. – 2013. programmu periodu. Esmu pārliecināts, ka tas palīdzēs organizācijām, kas ir EAK dalībnieces, iesaistīties fonda finansētajos projektos.

EAK vienmēr ir uzsvērusi nepieciešamību stiprināt paplašinātās ES struktūrpolitiku, tā kā kohēzijas un solidaritātes principi ir iestrādāti Eiropas Kopienu dibināšanas līgumā un tie veido divas vissvarīgākās platformas attiecīgo tautu un teritoriju integrācijai. Kohēzijas politikai jāpalīdz atrast risinājumu daudziem sarežģītiem izaicinājumiem (globalizācija, paplašināšanās, utt.), tajā pat laikā mazinot ekonomiskās un sociālās atšķirības starp reģioniem un veicinot sabiedrības izveidošanos, kur valda pilnīga nodarbinātība, vienlīdzīgas iespējas, sociālā iekļaušana un sociālā kohēzija, citiem vārdiem sakot, mūsu sociālais modelis.

Vispārīgās vadlīnijas laika posmam no 2007. – 2013. gadam jau ir nodefinētas, kā arī paredzēts kopējais finansējuma apjoms, kas kopā nosaka šī perioda darbības nosacījumus un budžetu.

Kā jau jūs zināt, 2004. gada oktobrī EAK iepazīstināja ar savu viedokli par Eiropas Savienības kohēzijas politiku laika periodā pēc 2006. gada un pēc tam 2005. gada decembrī arī par finanšu perspektīvām 2007. – 2013. gadam. Tas ļauj mums nākt klajā ar savu nostāju un prasībām attiecībā uz diskusijām starp dažādām ES institūcijām, kas notikušas pēdējo gadu laikā. Es īsumā atgriezīšos pie mūsu prioritātēm.

Seviļas kongresā galvenā uzmanība tika pievērsta Eiropas budžeta nākotnei, tajā pat laikā atzīmējot, ka Fonda regulējošie noteikumi netiks mainīti, bet ka ES ir nolēmusi 2009. gadā pārskatīt Eiropas rīcībpolitiku finansēšanu.

Es koncentrēšu uzmanību uz vairākiem svarīgiem aspektiem, kas, kā es ceru, būs noderīgu jūsu darbam šajā trīs dienu seminārā. Jo īpaši es gribētu fokusēties uz EAK lomu, mūsu prioritārajām prasībām un īstermiņā veicamajiem pasākumiem.

Kohēzijas politikas jaunā arhitektūra, Lisabonas mērķu efektīvāka integrācija

2007. gadā decentralizācijas un vienkāršošanas nolūkos tika veiktas būtiskas izmaiņas noteikumos. Kopumā EAK apsveica šo jauno pieeju, tajā pat laikā pasvītrojot ES rīcībpolitiku ekonomiski efektīvas koordinācijas nepieciešamību, jo īpaši ar Lisabonas stratēģiju.

Attiecīgi EAK uzskata, ka ir ļoti svarīgi, lai vispārīgajā regulā būtu nepārprotama atsauce uz Lisabonas un Gēteborgas mērķiem un jo īpaši to, ka kohēzijas politikā šie mērķi jāintegrē un tam jākļūst par svarīgu atbalsta punktu šo mērķu sasniegšanai nacionālajās attīstības programmās.

Tajā pat laikā EAK piekrīt tam, ka galvenā uzmanība jākoncentrē uz prioritārajām tēmām **trīs galveno mērķu ietvaros: konverģence, reģionālā konkurētspēja un nodarbinātība un Eiropas teritoriālā sadarbība**.

Par konverģenci, EAK uzskata, ka prioritāte arī turpmāk jāpiešķir paplašinātās ES mazāk attīstītajiem reģioniem, kas atpaliek no ES vidējiem rādītājiem, bet pagaidu atbalsts jāpiešķir reģioniem, kuros IKP uz vienu iedzīvotāju ir zem 75% no ES 15 vidējā rādītāja (tā sauktā paplašināšanās "statistiskā ietekme") un kas tādējādi nav "ātri kļuvuši bagāti".

EAK uzskata, ka **reģionālās konkurētspējas un nodarbinātības** mērķi patiešām varētu būt grūti realizēt esošās programmas ietvaros. Ir svarīgi skaidri norādīt uz reģionālās attīstības sociālo dimensiju un to, ka

dalībvalstīm ir jānodrošina saikne ar valstu nodarbinātības rīcības plāniem un sociālās iekļaušanas rīcības plāniem. Svarīga ir abu šo aspektu īstenošana caur reģionālajām attīstības programmām, kas palīdz reģioniem sagatavoties ekonomiskajām izmaiņām un tās veicināt, paaugstinot savu konkurētspēju un pievilcību; un, otrkārt, caur atbilstošajā teritoriālajā līmenī nodefinētajām programmām, kas palīdz cilvēkiem paredzēt ekonomiskās pārmaiņas un pielāgoties tām.

Tomēr, kas attiecas uz reģionu tiesībām saņemt atbalstu, lai arī dalībvalstis ciešā sadarbībā ar reģioniem vislabāk var identificēt tās teritorijas, kurām atbalsts visvairāk nepieciešams, mēs ikreizi uzsveram, ka struktūrfondu atbalsts ir ES politika, kas tiek realizēta, balstoties uz vairākiem kopīgiem principiem un mērķiem, lai tādejādi novērstu jebkādu šīs politikas noslieci uz re-nacionalizāciju. Tādēļ ir svarīgi nodefinēt objektīvus finansējuma saņemšanas kritērijus, tajā pat laikā nodrošinot optimālu sadalījumu un līdzsvaru starp Eiropas, valsts un reģionālo līmeni.

EAK ir apmierināta, ka, balstoties uz INTERREG iniciatīvas pieredzi, ir izveidots jauns **Eiropas teritoriālās sadarbības** mērķis, lai veicinātu harmonisku un līdzsvarotu Eiropas Savienības teritorijas integrāciju caur tās dalībvalstu sadarbību svarīgu Kopienas jautājumu risināšanā pārrobežu, transnacionālajā un starpreģionālajā līmenī.

Patiešām, sadarbība un reāla rīcība ir jāpastiprina gan pārrobežu, gan transnacionālaja, gan arī starpreģionālajā līmenī. Arodbiedrību pozitīvā pieredze, ko guvusi 41 starpreģionālā arodbiedrību padome (ITUCs), īstenojot konkrētas aktivitātes, arī reģionos, kam ir kopīgas robežas ar jaunajām dalībvalstīm, apliecina, ka šāds būtu pareizais risinājums arī turpmāk.

EAK atbalsta Komisijas ierosināto stratēģisko pieeju, kas vērsta uz **vienkāršošanu** un, konkrētāk, uz ikgadēja stratēģiskā diloga izveidošanu ar Eiropas institūcijām, kurā būtu jāizvērtē stratēģisko prioritāšu realizēšanā panāktais progress un iegūtie rezultāti.

EAK apsveic faktu, ka Eiropas līmenī notiek konsultācijas ar sociālajiem partneriem par kohēzijas politikas globālo stratēģijas dokumentu. Līdzīgi ar sociālajiem partneriem ir arī atbilstoši jākonsultējas valsts līmenī par dalībvalstu noteikto Valsts stratēģisko ietvardokumentu.

EAK arī atbalsta lielākas decentralizēcijas ideju, vairāk pienākumu deleģējot dalībvalstīm un reģioniem, tajā pat laikā saglabājot finansiālo stingrību, ar nosacījumu, ka Komisija nodrošina saskaņotību ar Eiropas rīcībpolitiku un mērķiem, kā arī koordināciju starp Eiropas, nacionālo un reģionālo līmeni, lai izvairītos no jebkāda riska, ka varētu izveidoties ekonomiskas un sociālas atšķirības starp dalībvalstīm un pašās dalībvalstīs.

EAK ir pārliecināta, ka **partnerības princips** ir vitāli svarīgs, lai garantētu struktūrfondu aktivitāšu īstenošanu. Ir jāturpina nodrošināt augstas kvalitātes partnerību, iesaistot sociālos partnerus visās ESF sponsorēto aktivitāšu fāzēs.

Tieši tādēļ EAK ir pieprasījusi, lai struktūrfondu regulās skaidri tiktu definēts partnerības princips, nevis tikai paļauties uz nacionālajām normām un praksi. Arī attiecībā uz Eiropas Sociālo fondu EAK atbalstīja Komisijas priekšlikumu vismaz 2% no ESF resursiem atvēlēt kapacitātei un aktivitātēm, ko kopīgi realizē sociālie partneri Konverģences mērķa ietvaros, tajā pat laikā likumdošanā pieprasot nepārprotamu atsauci uz sociālā dialoga nepieciešamību. Diemžēl šīs prasības tika noraidītas.

EAK ar nožēlu atzīmē faktu, ka Eiropas Sociālais fonds ir vienīgais, kas paredz sociālo partneru aktīvu līdzdalību ESF Eiropas komitejā. Mēs turpinām uzskatīt, ka šāda līdzdalība dod ievērojamu pievienoto vērtību. Mēs uzstājam, lai ikgadējās tikšanās reizēs starp Eiropas Komisiju un sociālajiem partneriem notiktu reālas konsultācijas un lai diskusijām ar dalībvalstīm un Komisiju tiktu izveidoti citi forumi.

Tāpat mēs uzskatām, ka sociālie partneri ir jānodrošina ar tehnisko palīdzību, lai uzlabotu viņu kapacitāti, jo īpaši jaunajās dalībvalstīs, kas tādejādi veicinātu līdzdalību struktūrfondu finansēto projektu administrēšanā un ieviešanā. Tādēļ mēs esam gandarīti par Eiropas Komisijas iniciatīvu izveidot darbu grupu, lai palīdzētu uzlabot partnerības principa īstenošanu ESF Komitejā.

Finanšu resursi atspoguļo ES rīcībpolitikas nolūkus. Jāsaka, ka ES budžeta resursu investīciju patreizējais līmenis ir relatīvi pieticīgs, salīdzinājumā ar iegūtajiem pozitīvajiem rezultātiem, jo īpaši, kas attiecas uz situā-

cijas uzlabošanos reģionos, kur ir nelabvēlīgāki apstākļi, un reālas konverģences sākšanos. Turklāt, ņemot vērā ambiciozos mērķus, ko dalībvalstis noteikušas attiecībā uz ES paplašināšanos un Lisabonas un Gotenburgas stratēģiskajiem mērķiem, noteiktais resursu līmenis, kas veido tikai apmēram 1%, neatbilst ne noteiktajiem izaicinājumiem, nedz arī saistībām.

ES izaugsmi lielā mērā ir veicinājis finasējums, kas piešķirts dalībvalstīm un reģioniem ar mazāk labvēlīgiem apstākļiem. 2005. gada vienošanās, par Finanšu perspektīvām laika posmam no 2007. – 2013. gadam, radīja zināmas bažas, jo jaunajām dalībvalstīm piešķirtie līdzekļi izrādījās mazāki nekā tas bija iepriekš. Mēs, protams, apsveicam budžeta apstiprināšanu, bet ir svarīgi atzīt, ka saglabājas zināmas problēmas.

Saskaņā ar Eiropadomes 2006. gada marta lēmumu, katrs elements 2008./09. gadā būs jāizvērtē, ieskaitot jautājumu par lauksaimniecības subsīdijām un Lielbritānijai paredzēto atmaksu (lai arī samazinātu) no Eiropas budžeta.

Tā kā Komisija tuvākajā nākotnē nav ierosinājusi nekādu jaunu konkrētu resursu piešķiršanu, tad saglabāsies sistēmas esošā struktūra. Patreizējā sistēma tiek kritizēta tās sarežģītības un nepārskatamības dēļ. EAK konsekventi atbalsta ierosinātās debates par to, kā izlabot šos trūkumus, un tā dos aktīvu ieguldījumu šajās diskusijās.

Šīm debatēm nevajadzētu aprobežoties ar kādu vienu konkrētu jautājumu, bet vajadzētu pārskatīt resursu un izdevumu struktūru. EAK tic, ka Finanšu perspektīvas atspoguļo ES politikas centienus. Tie balstīti uz atziņu, ka ekonomiskās priekšrocības, ko katra dalībvalsts iegūst no piederības Eiropas Savienībai, pārsniedz līdzdalības noteiktās budžeta izmaksas. Eiropa ir atbilstošais līmenis noteikta veida izdevumiem un investīcijām. Pieņemot lēmumus, jāvadās no Eiropas pievienotās vērtības, nevis jācenšas nodrošināt “taisnīgu atdevi”, balstoties uz šķietamiem aprēķiniem par bezdeficīta budžetu nacionālajā līmenī.

Paplašināšanās un tai nepieciešamā solidaritāte, kā arī Eiropas rīcībpolitiku koncentrēšanās uz Lisabonas stratēģijas mērķiem, dod iespēju padomāt par jaunas ES pašu resursu sistēmas izveidošanu, un pārdomāt Eiropas nodokļa mērķus. Mēs gribam, lai ES apņemas sasniegt pašas noteiktos mērķus un lai dalībvalstis būtu gatavas dot savu ieguldījumu tajās kopīgajās rīcībpolitikās, kas ir efektīvas un nepieciešamas, balstoties uz solidaritātes principu un lielāku demokrātiju.”

Jozefs Njemecs (Józef Niemiec),
EAK Konfederācijas sekretārs
ETUI-REHS Izglītības departaments
2007. gada jūnija mācību kursi Madridē

EIROPAS SOCIĀLAIS FONDS ATBALSTA SOCIĀLO DIALOGU UN SOCIĀLOS PARTNERUS

Eiropas Savienība ir apņēmusies izveidot vairāk un labākas darba vietas. Tādēļ ir nepieciešams investēt cilvēkos, un Eiropas Sociālais fonds (ESF) ir galvenais finanšu instruments šim mērķim. ESF katru gadu iztērē vairāk nekā 10 miljardus eiro visā ES, lai palīdzētu cilvēkiem papildināt savu izglītību un prasmes. Tas veido vairāk nekā 10% no kopējā Eiropas Savienības budžeta.
Laika periodā no 2007. – 2013. gadam ESF fokusēs uzmanību uz četrām jomām, kas ir īpaši svarīgas sociālajiem partneriem un viņu organizāciju biedriem: darba ņēmēju un uzņēmumu pielāgošanās spējas, nodarbinātības pieejamība, sociālās izstumtības mazināšana un partnerības veicināšana reformas realizēšanai.
ESF regula uzsver sociālo partneru centrālo lomu to Lisabonas stratēģijas mērķu sasniegšanā, kas skar ekonomisko izaugsmi un jaunu darba vietu radīšanu, un to, cik svarīga ir viņu apņemšanās pastiprināt ekonomisko un sociālo kohēziju, uzlabojot nodarbinātību un iespējas iegūt darbu.
Sociālo partneru loma ir pasvītrota arī 2005. – 2008. gada integrētajās pamatnostādnēs, kas attiecas uz ekonomikas izaugsmi un darba vietām, kas ir galvenais rīcībpolitikas instruments attīstībai un Lisabonas stratēģijas ieviešanai. Nodarbinātības politikas pamatnostādnes uzsver sociālo partneru lomu, jo īpaši attiecībā uz fleksibilitātes veicināšanu apvienojumā ar nodarbinātības nodrošinājumu, darba tirgus segmentācijas mazināšanu un nodarbinātībai labvēlīgu darbaspēka izmaksu attīstību, kā arī algu noteikšanas mehānismu nodrošināšanu. No sociālajiem partneriem konkrēti tiek sagaidīts, ka tie dos ieguldījumu tajā, lai nodarbinātības dienesti attīstītu savu kapacitāti atbilstošu darba vietu atrašanā, lai izstrādātu rīcībpolitiku atbilstošu prasmu trūkuma novēršanai un lai veicinātu darba tirgu funkcionēšanu.
Partnerība ir īpaši svarīga, lai uzlabotu situāciju darba tirgū un veicinātu labu pārvaldību. Tādēļ ESF regula ietver jaunu atsevišķu ESF atbalsta prioritāti (3.1 (e) pants), kas paredz noteiktu atbalstu partnerības un uz līgumu pamata veidotām struktūrām, izmantojot attiecīgo ieinteresēto pušu sadarbības tīklus, tādus kā sociālie partneri un NVO, lai mobilizētos reformām nodarbinātības un sociālās iekļaušanas jomā.
Arī turpmāk atzīstot sociālās partnerības nozīmi, ESF regula uzsver nepieciešamību aktīvi iesaistīt sociālos partnerus ESF ieviešanā, tajā pat laikā nodrošinot konkrētu atbalstu partnerības struktūru attīstīšanai. Sociālie partneri ir lielākie ESF finansējuma saņēmēji, kā arī tie spēlē vadošo lomu ESF pārvaldībā.

Sociālie partneri tiek aktīvi iesaistīti ESF ieviešanā

Sociālie partneri ir ļoti daudzu ESF finansēto projektu virzītāji. 2000. – 2006. gada programmu darbības periodā sociālie partneri bija konkrēti iesaistīti darba ņēmēju pielāgošanās spēju attīstībā, jo īpaši apmācības un mūžizglītības nodrošināšanā. 2007. – 2013. gada ESF regula nodrošina to, ka sociālie partneri arī turpmāk būs finansējuma saņēmēji visās ESF prioritātēs visās dalībvalstīs. Tas tiek panākts dodot norādījumus katras darbības programmas vadošajām institūcijām, lai tās veicinātu sociālo partneru adekvātu līdzdalību ESF finansētajās aktivitātēs.

Sociālie partneri vismazāk attīstītajās dalībvalstīs un reģionos saņem pastiprinātu atbalstu

Eiropas Savienība atzīst, ka sociālais dialogs ir svarīga pārvaldības sastāvdaļa Eiropā un ka sociālie partneri spēlē īpašu lomu ekonomiskajā un sociālajā pārvaldībā. Kopienu dibināšanas līgums pats par sevi mudina uz sociālo dialogu (138. – 139. panti). Sociālo partneru un citu ieinteresēto pušu iesaistīšana patiešām ir atslēga uz efektīvas rīcībpolitikas izstrādi un ieviešanu, un ieguvēji no šādām efektīvām sociālā dialoga struktūrām ir gan ES, gan dalībvalstis.
Lai arī pēdējos gados ir panākts zināms progress, sociālie partneri un sociālais dialogs daudzos konverģences mērķim atbilstošajos reģionos saglabājas relatīvi vājš, t.i. reģionos, kur IKP uz vienu iedzīvotāju ir zem 75% no Kopienas vidējā rādītāja. Tādēļ ESF paredz pastiprinātu atbalstu sociālajiem partneriem šajos reģionos. Mērķis ir turpināt uzlabot sociālo partneru kapacitāti, lai viņi varētu piedalīties sociālajā dialogā un sociālās

sfēras, darba tirgus un ekonomikas pārvaldībā. Atbalsts sociālo partneru institucionālās kapacitātes palielināšanā tiek uzskatīts par būtiski svarīgu, lai veicinātu sociālā dialoga struktūru veidošanu un funkcionēšanu visos līmeņos, kā arī lai atbalstītu partnerības struktūru attīstību un dialogu starp valsts un pašvaldību iestādēm, sociālajiem partneriem un NVO.
Tādēļ ESF regula (3.2.(b) pants) par prioritāru nosaka atbalstu sociālo partneru institucionālās kapacitātes un efektivitātes palielināšanai, jo īpaši veicinot kapacitātes veidošanu konverģences mērķim atbilstošajos reģionos. Papildus tam ESF regula (5.3.(2) pants) nosaka, ka sociālajiem partneriem jāpiešķir atbilstoši ESF resursi viņu kapacitātes veidošanai. Kapacitātes veidošanas aktivitātes ietver apmācības, sadarbības tīklu veidošanas pasākumus, sociālā dialoga pastiprināšanu un aktivitātes, ko kopīgi veic sociālie partneri, it īpaši tās, kas attiecas uz darba ņēmēju un uzņēmumu pielāgošanās spēju attīstīšanu.

Sociālie partneri spēlē svarīgu lomu ESF pārvaldībā

ESF regula atzīst, ka ESF atbalstīto aktivitāšu efektīva un racionāla ieviešana ir atkarīga no labas pārvaldības un partnerības starp visām iesaistītajām pusēm un, jo īpaši, sociālajiem partneriem un citām ieinteresētajām pusēm.
Lai arī sociālie partneri jau bija efektīvi iesaistīti ESF apgūšanā 2000. – 2006. gada periodā, viņu iesaistīšanās ir vēl vairāk pastiprināta 2007. – 2013. gada periodā, ko paredz EK Vispārīgā regula N° 1083/2006 (11. pants), kas mudina dalībvalstis organizēt partnerības struktūras ar tādām iestādēm un struktūrām, kā sociālie partneri, un ESF regula (5. pants), kas nosaka, ka ESF jāveicina laba pārvaldība un partnerības principa īstenošana.
Vēl konkrētāk ESF regula (5.2. un 5.3. panti) piešķir sociālajiem partneriem nepārprotamu lomu ESF pārvaldībā, mudinot dalībvalstis nodrošināt viņu iesaistīšanu ESF atbalsta sagatavošanā, apgūšanā un uzraudzībā. Būdami iesaistīti ESF uzraudzībā, sociālie partneri var reāli ietekmēt darbības programmu ieviešanu, jo viņi apstiprina kritērijus ESF finansēto darbību atlasei, izvērtē darbības programmu ieviešanas progresu un apstiprina ziņojumus par ieviešanu.

Secinājums

Eiropas Savienība atzīst sociālo partneru fundamentālo ieguldījumu tajā, lai panāktu pilnīgu nodarbinātību, uzlabotu darba kvalitāti un ražīgumu, un stiprinātu sociālo un teritoriālo kohēziju, un tā uzskata sociālos partnerus par centrālo asi ESF apgūšanā un ieviešanā.

Dominiks Be (Dominique BE)
Struktūrvienības EMPL A/1 vadītāja vietnieks
Eiropas Sociālā fonda koordinācija
Nodarbinātības ģenerāldirektorāts,
Sociālo lietu un vienlīdzīgu iespēju departaments

ĪSUMĀ PAR EIROPAS STRUKTŪRFONDIEM 2007.-2013. GADA PERIODĀ

(No rokasgrāmatas "Arodbiedrības un transnacionālie projekti" 6. izdevuma 13. nodaļas, ETUI-REHS Izglītības departaments[1])

Starp Eiropas Komisijas rīcībā esošajiem svarīgākajiem finansēšanas mehānismiem ir tā sauktie struktūrfondi, no kuriem, iespējams, pats nozīmīgākais, no arodbiedrību viedokļa raugoties, ir Eiropas Sociālais fonds. Pēc vispārīga pārskata par struktūrfondiem, šajā nodaļā detalizētāk aplūkosim Eiropas Sociālo fondu un arodbiedrību lomu tajā.

Struktūrfondi

Struktūrfondi ir svarīgākais instruments, ko izmanto Eiropas Savienība partnerībā ar dalībvalstīm, lai atbalstītu mazāk labvēlīgās teritorijas Eiropas Savienībā. Tie tiek izmantoti, lai mazinātu sociāli – ekonomisko plaisu starp dalībvalstīm un starp dažādām teritorijām. To mērķis ir veicināt ekonomisko un sociālo kohēziju, konkurētspēju un nodarbinātību ilgtspējīgas attīstības modeļa kontekstā, kas ir vissvarīgākā no ES politikas prioritātēm.

Attiecīgie fondi ir:

- **Eiropas Reģionālās attīstības fonds** (ERDF), kas tiek izmantots, lai finansētu produktīvās investīcijas, infrastruktūru un iniciatīvas, kas izveidotas, lai mazinātu ekonomiskās un sociālās atšķirības starp ES teritorijām;
- **Eiropas Sociālais fonds** (ESF), kas fokusējas uz nodarbinātību, cilvēku resursu attīstību un sociālās integrācijas veicināšanu;
- **Kohēzijas fonds**, kas pievēršas vides rīcībpolitikām un trans-Eiropas transporta infrastruktūrai, attiecas uz to dalībvalstu visu teritoriju, kuru nacionālais kopienākums (NKI) uz vienu iedzīvotāju ir mazāks nekā 90% no Kopienas vidējā rādītāja.

Iepriekš minētie fondi orientēti uz trijiem prioritārajiem mērķiem, kas nodefinēti laika periodam no 2007. – 2013. gadam:

- konverģence,
- reģionālā konkurētspēja un nodarbinātība,
- Eiropas teritoriālā sadarbība.

Konverģences mērķis

Konverģences mērķis vērsts uz to, lai paātrinātu vismazāk attīstīto dalībvalstu un reģionu konverģenci, uzlabojot ekonomiskās izaugsmes un nodarbinātības apstākļus ar sekojošiem līdzekļiem:

- palielinot investīcijas cilvēku un materiālajā kapitālā un uzlabojot šo investīciju kvalitāti;
- veicinot inovācijas un uz zināšanām balstītas sabiedrības veidošanos;
- stimulējot spēju pielāgoties ekonomiskajām un sociālajām izmaiņām;
- nodrošinot vides aizsardzību un tās kvalitātes uzlabošanos;
- tiecoties panākt administratīvo lietderību.

Reģioni, uz kuriem attiecas šis mērķis, ir tie, kuros iekšzemes kopprodukts (IKP) uz vienu iedzīvotāju, rēķinot pēc Kopienas rādītājiem laika periodā no 2000. līdz 2002. gadam, ir mazāks nekā 75% no vidējā IKP ES-25 valstīs tajā pašā atskaites periodā.

[1] http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/fse/ce_1081(2006)_en.pdf

Reģionālās konkurētspējas un nodarbinātības mērķis
Tā uzdevums ir stiprināt konkurētspēju un uzlabot nodarbinātību, kā arī sagatavoties ekonomiskajām un sociālajām pārmaiņām. Tā nolūks ir veicināt:
- cilvēkkapitāla investīciju apjoma un kvalitātes paaugstināšanu;
- inovācijas un uz zināšanām balstītas sabiedrības ideju realizēšanu;
- uzņēmējdarbību;
- vides aizsardzību un tās kvalitātes uzlabošanu;
- pieejamību un darba ņēmēju un uzņēmumu pielāgošanās spējas uzlabošanu;
- sociāli iekļaujošu darba tirgu attīstību.

Reģioni, uz kuriem attiecas šis mērķis, ir tie, kuri neatbilst konverģences mērķa kritērijiem.

Eiropas teritoriālās sadarbības mērķis
Šī mērķa uzdevums ir stiprināt:
- pārrobežu sadarbību ar kopīgām vietējām un reģionālām iniciatīvām pierobežas reģionos;
- transnacionālo sadarbību starp tiem reģioniem, kas iekļauti atbilstošā Eiropas Komisijas sarakstā kā kritērijiem atbilstoši, realizējot pasākumus, kas veicina integrētu teritoriālo attīstību un ir saistīti ar Kopienas prioritātēm;
- starpreģionālo sadarbību un pieredzes apmaiņu visā Kopienas teritorijā.

Pārejas perioda atbalsts ir pieejams tiem reģioniem, kas citādi atbilstu konverģences mērķa kritērijiem, ja vien to IKP līmenis uz vienu iedzīvotāju būtu mērīts pēc ES-15 valstu rādītājiem nevis ES-25. Līdzīgi arī pārejas perioda atbalsts ir pieejams dalībvalstīm, kas citādi atbilstu Kohēzijas fonda atbalsta saņemšanas kritērijiem, ja vien to NKI tiktu mērīts attiecībā pret ES-15 nevis ES-25 rādītājiem.

Konverģences mērķi atbalsta visi iepriekš minētie fondi. Reģionālās konkurētspējas un nodarbinātības mērķi atbalsta Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERDF) un Eiropas Sociālais fonds. Eiropas Teritoriālās sadarbības mērķi atbalsta tikai ERDF.

Svarīgi atzīmēt, ka sākot no 2007. gada šie struktūrfondi attieksies uz visām 27 ES dalībvalstīm (t.i., ieskaitot Bulgāriju un Rumāniju).

Katrai dalībvalstij, sastrādājoties ar Eiropas Komisiju, līdz 2006. gada beigām bija jāsagatavo ietvara dokuments (pazīstams kā Valsts stratēģiskais ietvardokuments). Šis dokuments sniedz gan vispārējās, gan specifiskās vadlīnijas darbībām katrā no mērķiem.

Bez tam, katrai valstij, atkal konsultējoties ar Komisiju, ir jāiesniedz **Darbības programma**, kurā izklāstīti plānotie ieviešanas pasākumi, finansēšanas plāni un apgūšanas un uzraudzības metodes katrai intervencei.

Dalībvalstīm ir jāiesaista reģionālās un vietējās pašvaldības kopā ar ekonomiskajiem un sociālajiem partneriem, ieskaitot arodbiedrības, darbības programmu sagatavošanā, ieviešanā, uzraudzībā un novērtēšanā.

Struktūrfondu finansēšana

Kopējie ES finanšu līdzekļi, kas atvēlēti fondiem laika periodā no 2007. – 2013. gadam ir €308 041 miljoni. Šī summa sadalās pa dažādiem mērķiem sekojošā proporcijā:

■ Konverģences mērķis	81,54%
■ Reģionālās konkurētspējas un nodarbinātības mērķis	15,95%
■ Eiropas Teritoriālās sadarbības mērķis	2,52%

Bez tam, noteiktas summas ir rezervētas valstu līdzfinansējumam. Parasti katrai dalībvalstij ir jāiegulda atbilstošs finansējums, kas veido vismaz 25% teritorijām, uz kurām attiecināts Konverģences mērķis, un 50% teritorijām, uz kurām attiecināts Reģionālās konkurētspējas un nodarbinātības mērķis, lai arī ir daži izņēmumi, ieskaitot teritorijas, kas saņem pārejas perioda atbalstu.

Eiropas Sociālais fonds

Eiropas Sociālā fonda galvenais uzsvars ir mainīts, lai atbilstu Lisabonas stratēģijas prasībām. Tagad tas ir izveidots tā, lai atbalstītu Kopienas mērķus saistībā ar sociālo iekļaušanu, nediskriminēšanu, vienlīdzīgu tiesību

veicināšanu, izglītību un apmācību. Sasaiste starp ESF un rīcībpolitikas ietvaru – Eiropas Nodarbinātības stratēģiju – ir pastiprināta, liekot uzsvaru uz nodarbinātību un apmācību. Tādēļ ir vērts detalizētāk aplūkot prioritātes, ko Kopienas regulas laikam no 2007. – 2013. gadam[2] ir iezīmējušas attiecībā uz Konverģences un Reģionālās konkurētspējas un nodarbinātības mērķiem. Šīs prioritātes ir sekojošas:

a) darba ņēmēju, uzņēmumu un uzņēmēju adaptēšanās spējas palielināšana, lai labāk prognozētu un pozitīvi spētu vadīt izmaiņas ekonomikā, jo īpaši veicinot:
(i) mācīšanos visa mūža garumā un uzņēmumu, jo īpaši mazo un vidējo uzņēmumu, investīcijas cilvēku resursos un darba ņēmējos, attīstot un ieviešot atbilstošas sistēmas un stratēģijas, ieskaitot darba prakses vietu izveidošanu, kas nodrošinātu plašāku apmācības pieejamību, jo īpaši mazkvalificētiem un gados vecākiem darba ņēmējiem, profesionālo prasmju un zināšanu pilnveidošanu, informācijas un komunikāciju tehnoloģiju izplatīšanu, e-mācīšanos, ekoloģiski drošu tehnoloģiju un vadības prasmju apgūšanu, kā arī uzņēmējdarbības un inovāciju veicināšanu un jaunu uzņēmumu veidošanu;
(ii) inovatīvu un produktīvāku darba organizācijas formu izstrādi un izplatīšanu, ieskaitot labāku darba drošību un veselību, nākotnē pieprasītāko profesionālo kvalifikāciju un prasmju identificēšanu, nodarbinātības, apmācības un atbalsta pakalpojumu attīstīšanu, ieskaitot darba ņēmēju pāriešanu uz citu darba vietu uzņēmuma un nozares pārstrukturēšanas kontekstā;

b) nodarbinātības pieejamības uzlabošana un darba meklētāju, un neaktīvo cilvēku ilgtspējīga iekļaušana darba tirgū, novēršot bezdarbu, jo īpaši ilgtermiņa un jauniešu bezdarbu, aktīvas novecošanās un lielākas līdzdalības darba tirgū stimulēšana, jo īpaši veicinot:
(i) darba tirgus institūciju modernizēšanu un nostiprināšanu, konkrēti attiecībā uz nodarbinātības dienestiem un citām attiecīgām iniciatīvām Eiropas Savienības un dalībvalstu pilnīgas nodarbinātības stratēģijas kontekstā;
(ii) aktīvo un preventīvo pasākumu īstenošanu, kas nodrošina agrīnu vajadzību identificēšanu ar individuāliem rīcības plāniem un personificētu atbalstu, tādu kā individuāli pielāgota apmācību programma, darba meklēšana, pāriešana citā darbā un mobilitāte, pašnodarbinātība un uzņēmumu veidošana, ieskaitot kooperatīvās sabiedrības, stimulu radīšana, lai veicinātu iesaistīšanos darba tirgū, elastīgi pasākumi, kas ļauj ilgāk saglabāt gados vecāku darba ņēmēju nodarbinātību;
(iii) pasākumu īstenošanu, kas ļauj savienot profesionālo darbību ar privāto dzīvi, tādu kā bērnu aprūpes (bērnudārzu) vieglāka pieejamība un aprūpes pieejamība apgādībā esošiem pieaugušajiem ģimenes locekļiem;
(iv) prakses standarta un specifisku pasākumu ieviešanu, lai uzlabotu pieeju nodarbinātībai, palielinātu sieviešu ilgtspējīgu un kvalitatīvu nodarbinātību, un mazinātu darba tirgus segregāciju pēc dzimuma principa, ieskaitot tiešo un netiešo cēloņu likvidēšanu, kas noveduši pie darba samaksas atšķirībām starp vīriešiem un sievietēm;
(v) specifisku pasākumu realizēšanu, lai veicinātu migrantu nodarbinātību un tādejādi uzlabotu viņu sociālo integrāciju un lai atvieglotu darba ņēmēju ģeogrāfisko un profesionālo mobilitāti, un pārrobežu darba tirgu integrāciju, izmantojot tādus pasākumus, kā iepazīstināšana ar darba vidi, valodas mācīšana un profesionālās kompetences un apgūto prasmju pārbaude;

c) mazāk aizsargāto personu sociālās iekļaušanas uzlabošana, lai viņi varētu ilgtspējīgā veidā integrēties nodarbinātības vidē, un visa veida diskriminācijas apkarošana darba tirgū, jo īpaši veicinot:
(i) iespējas integrēties un atgriezties nodarbinātības vidē cilvēkiem, kuri piedzīvo sociālo atstumtību, jauniešiem ar nepilnīgi iegūtu izglītību, minoritāšu pārstāvjiem, cilvēkiem ar īpašām vajadzībām un tiem, kuri aprūpē apgādībā esošas personas, piedāvājot nodarbinātības pasākumus, pieeju profesionālajai izglītībai un apmācībai, kā arī citus pasākumus, kā aprūpes pakalpojumi, kas uzlabo nodarbinātības iespējas;
(ii) dažādības akceptēšanu darba vietā un diskriminācijas apkarošanu attiecībā uz pieeju darba tirgum un profesionālo izaugsmi, veicot izskaidrošanas darbu, iesaistot vietējo sabiedrību un uzņēmumus un veicinot vietējās nodarbinātības iniciatīvas;

d) cilvēkkapitāla pilnveidošana un partnerības veicināšana, lai veiktu reformas nodarbinātības un sociālās iekļaušanas jomās, jo īpaši veicinot:
(i) izglītības un apmācības sistēmu reformu izstrādi un ieviešanu, lai uzlabotu nodarbinātības iespējas; pamata un profesionālās izglītības, un apmācības uzlabošanu, un pastāvīgu apmācību veicošo personu prasmju papildināšanu, lai veicinātu inovācijas un uz zināšanām balstītu ekonomiku;
(ii) sadarbības tīklu veidošanu starp augstākās izglītības iestādēm, pētniecības centriem un uzņēmumiem;

[2] http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/fse/ce_1081(2006)_en.pdf

e) partnerības struktūru, nolīgumu un citu iniciatīvu veicināšana, iesaistot sadarbības tīklā tādas ieinteresētās puses kā sociālie partneri un nevalstiskās organizācijas transnacionālajā, valsts, reģionālajā un vietējā līmenī, lai mobilizētos reformām nodarbinātības jomā un sagatavotos vairāk iekļaujošam darba tirgum.

Konverģences mērķim ir arī sekojošas prioritātes:
a) paplašināt un uzlabot investīcijas cilvēku kapitālā, jo īpaši veicinot:
(i) reformu ieviešanu izglītības un apmācību sistēmās, lai konkrēti uzlabotu cilvēku spēju reaģēt uz prasībām un vajadzībām, ko izvirza uz zināšanām balstīta sabiedrība un mūžilgā izglītība;
(ii) izglītības iegūšanu un iesaistīšanos apmācībā visa mūža garumā, ieskaitot pasākumus, kas vērsti uz to, lai samazinātu to jauniešu skaitu, kuri nepabeidz uzsākto izglītības apguvi, un lai mazinātu mācību priekšmetu segregāciju pēc dzimuma principa, kā arī lai uzlabotu piekļuvi un kvalitāti pamata, profesionālajai un terciārajai izglītībai un apmācībai;
(iii) cilvēku potenciāla attīstību pētniecībā un inovāciju jomā, jo īpaši izmantojot pēcdiploma studijas un pētnieku praktisko apmācību;

b) publiskās pārvaldes un publisko pakalpojumu struktūru, un, kur tas nepieciešams, sociālo partneru un nevalstisko organizāciju institucionālās kapacitātes un efektivitātes pastiprināšanu valsts, reģionālajā un vietējā līmenī, lai sagatavotos reformām, nodrošinātu labāku regulējumu un pārvaldību, jo īpaši ekonomikā, nodarbinātības, izglītības, sociālajā, apkārtējās vides un tiesiskajā jomā, konkrēti atbalstot:
(i) mehānismus, lai uzlabotu rīcībpolitiku un programmu izstrādi, monitoringu un novērtēšanu ar tādiem pasākumiem kā pētījumi, statistika un ekspertu konsultācijas, atbalsts starpdepartamentu koordinācijai un dialogam starp attiecīgajām valstiskajām un privātajām struktūrām;
(ii) kapacitātes palielināšanu politikas un programmu īstenošanai attiecīgajās jomās, ieskaitot tās, kas attiecas uz likumdošanas piemērošanu, jo īpaši realizējot pēctecīgu vadības un personāla apmācību un sniedzot konkrētu atbalstu svarīgākajiem dienestiem, inspekcijām un sociāli-ekonomiskajām struktūrām, ieskaitot sociālos un vides partnerus, atbilstošās nevalstiskās organizācijas un reprezentatīvas profesionālās organizācijas.

Šo darbības mērķu ietvaros ESF atbalstīs darbības programmas, ko dalībvalstis sagatavojušas nacionālajā un reģionālajā līmenī. Bez tam, ESF resursi veido vienu no galvenajiem instrumentiem Eiropas Nodarbinātības stratēģijas īstenošanai, par kuras uzsākšanu lēmumu pieņēma Luksemburgas Eiropadome 1997. gadā un ko papildināja Briseles Eiropadome 2005. gada jūlijā. Šī stratēģija ir noteikusi sekojošus kvantitatīvos mērķus, kas jāsasniedz līdz 2010. gadam:
- Darba meklētājiem visā ES ir jābūt iespējai iegūt informāciju par visām vakantajām darba vietām, kas izsludinātas ar dalībvalstu nodarbinātības dienestu starpniecību.
- ES līmenī par pieciem gadiem palielināt reālo vidējo vecumu, kad cilvēki atstāj darba tirgu (salīdzinājumā ar vidējo vecumu 59,9 gadi 2001. gadā).
- Nodrošināt aprūpi vismaz 90% bērnu no trīs gadu vecuma līdz obligātajam skolas vecumam un vismaz 33% bērnu, kas jaunāki par trīs gadiem.
- ES vidēji ne vairāk kā 10% jauniešu, kas neiegūst pamata izglītību.
- Vismaz 85% no 22-gadniekiem ES ir ieguvuši vidējo izglītību.
- ES vidēji mūžizglītības iegūšanā piedalās vismaz 12,5% no pieaugušajiem iedzīvotājiem darba spējīgā vecumā (vecuma grupa no 25 – 64 gadiem).

ESF finansēs transnacionālos un starpreģionālos pasākumus, lai veicinātu labākās prakses izplatīšanu, savlaicīgu un atbilstošu stratēģiju izstrādi pārmaiņu vadībai. Fonds arī atbalstīs pasākumus, kuros tiks iekļauta Kopienas iniciatīvā EQUAL gūtā pieredze un mācības. (EQUAL ir viena no galvenajām Kopienas iniciatīvām, ko ESF finansējis laikā no 2000. līdz 2006. gadam un kas nedarbosies 2007. – 2013. gadā). Šīs darbības, stiprinot transnacionālo sadarbību, pievērsīs arī īpašu uzmanību migrantu integrācijai, ieskaitot patvēruma pieprasītājus un darba tirgū marginalizētās grupas.

Arodbiedrības un struktūrfondi

Kopienas regulas paredz arodbiedrību un darba devēju organizāciju iesaistīšanos dažādās struktūrfondu apgūšanas fāzēs pilnā apmērā, īpašu uzsvaru liekot uz plānu un aktivitāšu sagatavošanu, ieviešanu un monitoringu. Tas ietver arī līdzdalību uzraudzības komitejās, kas tiks izveidotas katrai darbības programmai struktūrfondu ietvaros. Šajās uzraudzības komitejās arodbiedrības var piedāvāt ieteikumus un orientējošus norādījumus attiecībā uz atbalstāmajām iniciatīvām, kā arī sekot atbilstībai starp finanšu asignējumiem un galvenajiem mērķiem, kas noteikti attiecībā uz darba ņēmējiem.

Lēmumi par atsevišķiem projektiem saglabāsies galvenokārt kā institucionālo struktūru prerogatīva, tādu kā ministrijas un reģionālās pārvaldes institūcijas, kas līdz šim nav bijušas visai atsaucīgas attiecībā uz projektiem, kuros iesaistītas arodbiedrības. Tomēr, Eiropas Sociālā fonda vispārējo mērķu formulējumā ir konsekventi norādīts uz darba ņēmēju sociālo partneru un apmācības svarīgo nozīmi, kā izšķirošu faktoru nodarbinātības iespēju uzlabošanai.
Arodbiedrībām vajadzētu pēc iespējas labāk izmantot šīs atsauces, īpaši atzīmējot tos ESF resursus, kas pirmo reizi ESF regulā nepārprotami paredzētii Konverģences mērķim. Tas attiecas, cita starpā, uz sociālo partneru kapacitātes paaugstināšanu, lai realizētu ESF mērķus, izmantojot apmācības, sadarbības tīklu pasākumus, sociālā dialoga stiprināšanu un citas aktivitātes, ko kopīgi realizē sociālie partneri, jo īpaši tos, kas attiecas uz darba ņēmēju un uzņēmumu adaptēšanās spējām. Šeit nepārprotami svarīga ir arodbiedrību līdzdalība.

Vislabākās izdevības varētu rasties saistībā ar projektiem, kuru nolūks ir apmācīt vai pārkvalificēt darba ņēmējus, vai atbalstīt jaunu cilvēku un bezdarbnieku profesionālās orientācijas pasākumus. Vairums no tiem izpaudīsies kā profesionālās apmācības projekti, tā ir joma, kur ne visas Eiropas arodbiedrību organizācijas patreiz spēlē aktīvu lomu.

Profesionālā apmācība ir jāinterpretē pēc iespējas plašākā nozīmē, ietverot vairākas zināšanu un prasmju jomas, kurās attiecīgi ir kompetentas tās arodbiedrību struktūras, kas iesaistītas arodbiedrību apmācībā. Arodbiedrību amatpersonu apmācībā, kuru uzdevums būs sekot Eiropas Sociālā fonda programmām, darba tirgus politikai, iniciatīvām nodarbinātības paaugstināšanai vietējā līmenī, imigrācijas problēmām, vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanai un dažādu nevienlīdzības formu izskaušanai vietējā līmenī, ir jāiekļauj svarīgākās jomas, kas raksturo apmācību kompetenci, cita starpā:

- Mācību vajadzību sākotnēja analīze
- Mācību programmas sagatavošana un apmācību procesa īstenošana
- Metodisko norādījumu, inovatīvā materiāla un IT mācību līdzekļu sagatavošana

Ņemot vērā iespēju realizēt transnacionālās aktivitātes caur ESF un arī jauno Eiropas Teritoriālās sadarbības mērķi, arodbiedrībām vajadzēs pēc iespējas labāk izmantot sadarbības tīklus EAK un ETUI_REHS Izglītības departamenta ietvaros, lai identificētu labākos resursus un iespējas, kā arī potenciālās partneru organizācijas, kas palīdzētu definēt un realizēt veiksmīgas transnacionālās aktivitātes. Esošie sadarbības tīkli un dažu lielāko ETUI-REHS pēdējo gadu laikā realizēto projektu rezultāti piedāvā nozīmīgus resursus augstāk minēto uzdevumu veiksmīgai realizēšanai. Šo lielāko projektu vidū ir DIALOG-ON ar 16 partnerorganizācijām, kas koncentrējās uz Informācijas sabiedrības instrumentu izmantošanu sociālā dialoga kontekstā, un TRACE ar 20 partneriem, kas nodarbojās ar kapacitātes paaugstināšanu Eiropas arodbiedrībās, lai sagatavotos pārmaiņām un spētu tās pārvaldīt.

Papildus informāciju meklēt:

- Eiropas Komisijas un Eiropas Sociālā fonda mājas lapā
  http://ec.europa.eu/employment_social/esf2000/2007-2013_en.html
- ES Informācijas dienestā
  http://www.etui-rehs.org/education/eu_information_service

[4] Patrz: http://www.traceproject.org

PARTNERĪBA ESF

Partnerības princips

Struktūrfondi darbojas, pamatojoties uz četriem galvenajiem principiem: koncentrācija, partnerība, papildināmība un programmu izstrāde.

Eiropas Arodbiedrību konfederācijai (EAK) partnerības princips ir svarīgs, lai garantētu veiksmīgu struktūrfondu pasākumu darbību. Ikvienā fondu darbības fāzē ir jātiecas izveidot augstas kvalitātes partnerības struktūras, kurās piedalās sociālie partneri.

EAK izsaka nožēlu par faktu, ka struktūrfondu saistošie dokumenti skaidri nedefinē partnerības principu, atkal paļaujoties uz "esošo nacionālo likumdošanu un ierasto praksi".

Ir jāatzīmē, ka jaunā regula paplašina potenciālo partneru definīciju. Partnerību var veidot ar tādām iestādēm un struktūrām kā:

a) kompetentas reģionālās, vietējās, pilsētu un citas valsts vai pašvaldību iestādes;
b) ekonomiskie un sociālie partneri;
c) jebkura cita atbilstoša struktūra, kas pārstāv pilsonisko sabiedrību, vides partnerus, nevalstiskās organizācijas, un struktūras, kas atbildīgas par vienlīdzības veicināšanu starp vīriešiem un sievietēm.

Jaunā regula nosaka, ka partnerībai jāattiecas uz darbības programmu sagatavošanu, ieviešanu, uzraudzību un novērtēšanu. Kur tas ir piemērojams, dalībvalstīm programmu izstrādes procesa dažādās fāzēs ir jāiesaista atbilstošie partneri un jo īpaši reģioni un tas jādara katram posmam noteiktajā laika termiņā.

■ **Darbības programma**

Jaunā regula nosaka, ka darbības programma jāsagatavo dalībvalstij vai jebkurai citai dalībvalsts noteiktai iestādei sadarbībā ar partneriem.

■ **Uzraudzības komiteja**

Uzraudzības komiteju vada dalībvalsts vai vadošās iestādes pārstāvis. Par uzraudzības komitejas sastāvu lemj dalībvalsts, vienojoties ar vadošo iestādi.

■ **Tehniskā palīdzība**

Pēc Komisijas iniciatīvas un/vai tās vārdā, nepārsniedzot 2,5% no attiecīgajiem piešķirtajiem gada asignējumiem, fondi var finasēt sagatavošanas, uzraudzības, administratīvo un tehnisko atbalstu, novērtēšanas, audita un pārbaudes pasākumus, kas nepieciešami regulas īstenošanai.

Jāatzīmē, ka šīs darbības konkrēti ietver sekojošo:

- partneriem, fondu finansējuma saņēmējiem un sabiedrībai domātos pasākumus, ieskaitot informatīvos pasākumus;
- informācijas izplatīšanas, sadarbības tīklu veidošanas, izskaidrojošos, sadarbības veicināšanas un pieredzes apmaiņas pasākumus.

* *Eiropas Sociālajā fondā*

ESF regula nostiprina "labas pārvaldības un partnerības" principus. Tā nosaka, ka ESF veicina labu pārvaldību un partnerību. Fonda atbalsts plānojams un īstenojams atbilstošajā teritoriālajā līmenī, ņemot vērā valsts, reģionālo un vietējo līmeni, balstoties uz institucionālajām sistēmām, kas raksturīgas katrai dalībvalstij.

Bez tam dalībvalstis nodrošina sociālo partneru iesaistīšanu un citu ieinteresēto pušu līdzdalību un adekvātas konsultācijas ar tām attiecīgajā teritoriālajā līmenī, sagatavojot, apgūstot un uzraugot ESF atbalstu.

■ Finansēšana

Atbilstoši jaunajai regulai, katras darbības programmas vadošā iestāde veicina sociālo partneru adekvātu līdzdalību aktivitātēs, kas tiek finansētas saskaņā ar 3. pantu.

Konkrētāk, konverģences mērķa ietvaros ***atbilstošs daudzums ESF resursu*** jāpiešķir kapacitātes palielināšanai, kas ietver apmācību, sadarbības tīklu veidošanas pasākumus, sociālā dialoga uzlabošanu un sociālo partneru kopīgi veiktās aktivitātes, jo īpaši tās, kas attiecas uz darba ņēmēju un uzņēmumu pielāgošanās spēju attīstīšanu, kā tas atrunāts 3.(1)(a) pantā.

Komisija ir izveidojusi īpašu darba grupu par jautājumiem, kas saistīti ar ESF atbalstu sociālajiem partneriem, lai nodrošinātu un "uzraudzītu" šo atbalstu. Īpašās darba grupas sanāksmes ir bijušas ļoti noderīgas, lai noprecizētu Eiropas izpratni par sociālo dialogu un "sociālo partneru" definīciju.

ESF Komiteja ir oficiāli apstiprinājusi "tabulu" par sociālajiem partneriem, kas ir ESF finansējuma saņēmēji, un tā ir kļuvusi par oficiālo atsauces dokumentu komitejām.

Pēc Eiropas Arodbiedrību konfederācijas pieprasījuma Eiropas Komisija ir piekritusi saglabāt ESF atbalstu sociālajiem partneriem, kā nemainīgu punktu ESF Komitejas nākotnes darba kārtībā.

Klods Denagtergals
(Claude Denagtergal)
EAK

ARODBIEDRĪBU LABĀ PRAKSE IZMANTOJOT ESF FINANSĒJUMU

ARODBIEDRĪBU KONGRESS (TUC) UN EIROPAS SOCIĀLAIS FONDS

TUC ir Lielbritānijas Arodbiedrību centrs ar 66 arodbiedrību organizācijām, kas kopā pārstāv 6,5 miljonus biedru.

ESF ir darba tirgus instruments un Lielbritānijā tas darbojas divās plašās jomās:

- **Cilvēku iesaistīšana darbā**
- **Pielāgoties spējīga un prasmīga darbaspēka izveidošana**

Šajā rakstā TUC un tās biedru organizāciju pieredze ir aplūkota divās galvenajās sadaļās.

Arodbiedrību pieredze: darbā

Lielbritānijā jaunā leiboristu valdība vispirms īstenoja "Jauno rīcību" jauniešiem bezdarbniekiem un tiem, kuri ilgāku laiku ir bijuši ārpus darba attiecībām. Turpmākajos gados Jaunā rīcība konsekventi ir tikusi paplašināta, lai aptvertu arī citas grupas, kas atšķirtas no darba tirgus, tādas kā vientuļie vecāki un darba ņēmēji ar īpašām vajadzībām.

Jaunā rīcība visveiksmīgāk darbojās tad, kad tika atzīti daudzie šķēršļi, ar ko indivīdiem nākas saskarties. ESF lieti noderēja finasējot elastīgāku un vairāk inovatīvu pieeju testēšanu, kuras atbalstīja arodbiedrības un kas palīdz Jauno rīcību koncentrēt uz palīdzības sniegšanu indivīdiem nevis viņu sodīšanu.

Gatavojoties Sadraudzības valstu sporta spēlēm, kas notika Mančesterā 2002. gadā, ESF atbalstīja plašu programmu brīvprātīgo piesaistīšanai, kuri palīdzēja spēļu norisē. Programma piedāvāja izdevīgas iespējas un apmācības bezdarbniekiem no sociāli mazaizsargātām grupām. Arodbiedrību atbalsts un iesaistīšanās nodrošināja to, ka programma piedāvāja reālas papildus iespējas un ar to netika aizvietots darbs, kas būtu jāveic algotam personālam.

Arodbiedrību pieredze: darba ņēmēju prasmes

ESF tika izmantots, lai atbalstītu arodbiedrību vadītās iniciatīvas, reaģējot uz plaša mēroga darbinieku atlaišanu ekonomikas nozaru un atsevišķu jomu pārstrukturēšanas rezultātā, kamēr ESF finansētā vajadzību analīze, konsultācijas un īpaši izstrādātas apmācību programmas deva darba ņēmējiem prasmes un mākas, ko viņi varēja pārnest uz jaunām nozarēm un profesijām.

Kā vienu no piemēriem var minēt valsts līmeņa projektu visā tērauda ražošanas nozarē, ko vadīja šīs nozares arodbiedrība un tās organizācija, kas nodarbojas ar apmācību, kopā ar citiem partneriem, un vienu projektu keramikas ražošanas nozarē, kas gan koncentrējās noteiktā Lielbritānijas reģionā.

ESF ir ticis izmantots, lai atbalstītu arodbiedrību vadītas iniciatīvas savu biedru prasmju pilnveidošanai. Mēs esam izstrādājuši atlases un apmācību programmu arodbiedrību mācību pārstāvniecības cilvēkiem. Tie ir arodbiedrību iecelti pārstāvji darba vietās, kuru uzdevums ir sadarboties ar strādājošajiem arodbiedrību biedriem, lai nodrošinātu mācību iespējas, kas nav tikai saistītas ar darbu. Viens no izmantotajiem paņēmieniem ir mācību centru izveidošana darba vietās, kas piedāvā gan iespēju uzlabot profesionālās ar darbu saistītās prasmes, gan arī piedāvā plašākas mācību un personības attīstības iespējas.

Viens no mūsu arodbiedrību galvenajiem mērķiem ir bijis nodrošināt iespējas visiem. Gan iepriekš, gan arī Equal programmas pēdējā posmā ESF ir palīdzējis arodbiedrībām veicināt savu biedru vidū prasmju apgūšanu, kas noder visam mūžam. ESF investīcijas kopā ar vietējo finansējumu ir atbalstījušas noteiktā kontekstā izstrādātu materiālu un mācību instrumentu sagatavošanu dažādās vietās.

Arodbiedrības un ESF: dažas gūtās mācības

Mūsu pieredze ir apliecinājusi, ka ir ļoti svarīgi sākt ar skaidri noteiktiem arodbiedrību mērķiem. Mūsu gadījumā tie ietvēra arodbiedrību mācību pārstāvniecības izveidošanu un arodbiedrību iniciatīvas, lai reaģētu uz plaša mēroga darbinieku atlaišanām. Tad mēs nolēmām meklēt resursus, lai šo darbu atbalstītu. Dažos gadījumos tika izmantots ESF, citos tās bija vietējās programmas, kamēr vēl citos gadījumos tas notika vienojoties ar darba devējiem par investīciju nodrošināšanu.

Vislabākos panākumus esam guvuši strādājot kopā ar partneriem. Mums ir ilglaicīgas savu pārstāvju un amatpersonu darba vietās apmācīšanas tradīcijas, partnerībā ar vietējām tālākizglītības koledžām un brīvprātīgo organizācjām, tādām kā Darba ņēmēju izglītības asociācija. Mūsu apmācību programma arodbiedrību mācību pārstāvniecības cilvēkiem ir balstīta uz šo partnerību.

Rūpīga ESF finansēto projektu administrēšana ir ļoti svarīga ne tikai, lai atbilstu vislabākajiem finanšu drošuma standartiem, bet arī tādēļ, lai mēs paši varētu pienācīgi uzraudzīt savu resursu saprātīgu un lietderīgu izmantošanu.

Mēs esam iemācījušies, ka ir ļoti svarīgi visos projektos iestrādāt novērtēšanas stratēģiju, lai varam nodrošināt savu mērķu sasniegšanu.

Plašāku informāciju meklēt

TUC mājas lapā: **www.tuc.org.uk**
ESF Lielbritānijā: **www.esf.gov.uk**
Equal: **www.equal-works.com**
E-pasts: **amanning@tuc.org.uk**

Alans Mannings (Alan Manning)
TUC
Lielbritānija

KO DOD ESF UN DARBOŠANĀS PARTNERĪBĀ

Vispirms īsumā pastāstīšu par sevi: esmu bijusī sociālā darbiniece un gandrīz 20 gadus esmu strādājusi SACO, kas ir Zviedrijas Profesionālo asociāciju konfederācija. Ar ESF esmu strādājusi kopš Zviedrija kļuva par ES dalībvalsti, tas ir pirms vairāk nekā 10 gadiem. Esmu daudzus gadus pārstāvējusi Zviedrijas arodbiedrības ESF Komitejā ES līmenī. Joprojām esmu ESF programmu Zviedrijā uzraudzības komiteju sastāvā. Esmu bijusi arī pārstāve dažādās vadības komitejās un darba grupās ESF struktūrās.

Un tagad es gribētu dalīties gūtajā pieredzē, jo īpaši ar pārstāvjiem no jaunajām dalībvalstīm.

Kļūt par eiropieti
Kohēzijas politika un ESF, tāpat kā Nokia savā reklāmā "savieno cilvēkus". Visi projekti ESF programmās dod mums iespēju labāk izprast Eiropu un pašiem sevi.

Nedrīkstētu pieļaut, ka programmas tiek izstrādātas tikai tādēļ, lai saņemtu finansējumu no ESF. Tā būtu tikai laika, naudas un enerģijas izšķiešana. Ikvienam un visos līmeņos būtu jāatzīst un jāpieņem ESF mērķi, ja tiek izmantoti fonda resursi.

Partnerības struktūras ir būtiski svarīgas
ESF regula tagad īpaši uzsver darbošanos partnerībā, kur ir iesaistīta centrālā valdība un sociālie partneri, galvenokārt arodbiedrības un darba devēju organizācijas. Šādai pieejai, kad visi ir ieguvēji, ir ļoti labs pamatojums. ESF investīcijas nedos labus rezultātus un vēlamu ekonomisko iznākumu, ja darba tirgus dalībnieki un attiecīgā nozare nebūs gatavi praktiskajam darbam un nebūs gatavi īstenot un sekot dažādiem mērķiem un politikai. Tieši darba vietas ir tās, kur reālais darbs tiek paveikts. Un kā jūs varat aizsniegties līdz darba vietai bez sadarbības starp darba devēju un darba ņēmēju organizācijām?

Atslēga meklējama pievienotajā vērtībā
Pievienotā vērtība ir ļoti sarežģīts jēdziens, tādēļ ir svarīgi noskaidrot, kas tas ir un kurš no tā ir ieguvējs. Šos jautājumus ir ļoti vērtīgi apspriest, kad tiek veidotas partnerības struktūras. Protams, atbildes uz šiem jautājumiem nav viennozīmīgas. Es esmu sapratusi, ka viena no pievienotās vērtības formām ir tas, ko jūs iegūstat strādājot kopā ar citiem, un tie rezultāti, ko jūs darbojoties vienatnē nebūtu sasniedzis. Tādēļ jau pati pratnerība un darba process tajā būtu jāuzskata par vērtību pievienojošiem faktoriem.

Nauda no debesīm nekrīt
ESF finansējums, līdzīgi kā pārējais ES finansējums, bieži tiek uzskatīts par "brīvpusdienām". Bet varu droši teikt, ka "brīvpusdienu nav". Protams, jums no ESF projektiem jāgūst zināms labums, bet tiem ir arī jāsaskan ar kopējo Eiropas "auduma rakstu". Tādējādi ir visai ierobežotas iespējas, ko jūs reāli ar šo finansējumu varat darīt. Pat ja jūs domājat, ka pārzinot lokālās vajadzības, jūs varat atrast labāku veidu, kā izlietot piešķirtos līdzekļus, nemēģiniet to realizēt. Daudzējādā ziņā jūs varat būt inovatīvi, bet ir ļoti svarīgi nepārkāpt ESF regulā un darbības programmās noteiktās robežas. Tas nav tikai Eiropas Komisijas dēļ, ilgtermiņā tas ir gan jūsu pašu interesēs, gan to programmu labā, kurās jūs esat iesaistījušies. Otrs kritērijs ir pašas arodbiedrības labās slavas nosargāšana.

Partnerība problēmu atrisināšanai
Protams, ka ikvienam partnerim ir savi pamatoti iemesli, kāpēc viņš partnerībā ir iesaistījies, bet to nevajadzētu uzskatīt par iespēju dabūt sev pirāga lielāko kumosu. Darbojoties partnerībā drīzāk notiek ideju apmaiņa par to, kā šo pirāgu pagatavot. Ja jūs patiešām nevarat vienoties par pirāga sadalīšanu, tad labāk sarunas par to vest ārpus partnerības ietvariem, it īpaši, ja esat iecerējuši nodarboties ar cepšanu kopā. Darboties partnerībā nozīmē risināt problēmas un atrast veidu, kā uzcept pirāgu tā, lai pietiktu visiem.

Sasaiste ar citām ES politikām
Darbs ar ESF ir nepārprotami saistīts ar Lisabonas stratēģiju, sociālajiem jautājumiem (Social Agenda) un citām Eiropas izaugsmes un labklājības rīcībpolitikām. ESF investīcijas ir domātas šo rīcībpolitiku īstenošanai dalībvalstīs, bet "politikas cilvēki" bieži tikai aptuveni ir pazīstami ar ESF. Vispārīgas zināšanas par Lisabonas stratēģiju, piemēram, var būt ļoti noderīgas, tiekoties ar kolēģiem un/vai partneriem, tad ir daudz vieglāk pārliecināt viņus par ESF un jūsu veicamā darba nozīmi un vērtību.

Komunikācija starp dažādiem līmeņiem
Visbiežākais neapmierinātības un kļūmju iemesls tas, ka tiek pretnostatīti "mēs" un "viņi" un tiek meklēts vainīgais. Centieties no šādas "spēlītes" izvairīties, jo ieguvējs nebūs neviens. Protams, ka cilvēkiem ES līmenī, nevar būt tieši tāds pats skatījums uz lietām un zināšanas, kā cilvēkiem vietējā līmenī, un otrādi. Daudz labāk ir sazināties ar cilvēkiem, kas darbojas citos līmeņos (vai, piemēram, citās dalībvalstīs), nekā "kurnēt mājās".

Iesaistieties, bet pārāk neaizraujieties
Tā kā partnerība ir salīdzinoši jauns darbošanās veids, ir zināmas manevrēšanas iespējas, veidojot savu lomu partnerības ietvaros un neesot sasaistītam ar iepriekšējām tradīcijām vai priekšstatiem, kas ir pareizi un kas nē. Tomēr tas var izrādīties visai āķīgs uzdevums, un jums jābūt piesardzīgiem. Es stingri ieteiktu noteikt skaidru robežšķirtni starp vadošās iestādes lomu un sociālo partneru lomu. Vienošanās par pienākumiem un atbildības sadalījumu ir viens no svarīgiem aspektiem veidojot partnerību; ir jābūt pilnīgi skaidram, kurš par ko ir atbildīgs.

"Ienest" ESF savā birojā

Tā kā darbs ar ESF ir visai sarežģīts un grūts, varētu nebūt viegli pievērst jebkādu uzmanību ar ESF saistītajam darbam "pašu mājās". Arī arodbiedrību cilvēki, kuri ir iesaistīti šajā darbā, bieži ir iesaistīti šajā laikietilpīgajā nodarbē. Tādēļ ir ļoti svarīgi pietiekami daudz laika veltīt tam, lai:
- panāktu jūsu augstākās vadības atbalstu darbam ar ESF;
- izvairītos no ierobežojošiem mandātiem, ko nosaka pašu birojs, strādāt ar ESF nozīmē orientāciju uz procesu;
- ziņotu par paveikto un padarītu savus labos darbus redzamus darba devējam un kolēģiem;
- atcerētos dibināt kontaktus un atrastu tajā visā prieku!

Šarlote KRAFTA (Charlotta KRAFFT)
SACO,
Zviedrija

SOCIĀLO PARTNERU IESAISTĪŠANĀS ES FONDU PROGRAMMU VEIDOŠANĀ: ITĀLIJAS PIEREDZE

Partnerība ir viens no ES kohēzijas politikas pamatprincipiem. Tieši šajā kontekstā sociālie partneri Itālijā spēlēja svarīgu lomu ES fondu programmu sagatavošanā laika posmam no 2000. – 2006. gadam. Šī loma gan bija atšķirīga 1. un 3. mērķa reģionos.

Mazāk attīstītajos reģionos (Dienviditālijā), kas ir tā sauktā 1.mērķa reģioni, sociālie partneri darbojās kā konsultanti. Viņiem bija informācijas un konsultāciju sniegšanas tiesības. Viņu aktīvu iesaistīšanos procesa pašā sākumā augstu novērtēja ES Komisija. Tehniskajā līmenī sociālie partneri piedalījās uzraudzības komitejās valsts un reģionālajā līmenī. Politiskajā līmenī Itālijas sociālie partneri piedalījās arī Partnerības forumā, kur reizi gadā arodbiedrības, darba devēju asociācijas un valsts pārvaldes institūcijas apsprieda svarīgākos jautājumus par ES fondu līdzekļu piešķiršanu. Sociālo partneru pārstāvji palīdzēja arī iesaistoties Tehniskās palīdzības Nacionālajā darbības programmā. Šī programma tika finansēta no ES fondu līdzekļiem, un sociālie partneri kopā ar valsts pārvaldes institūcijām lēma par to, kāds atbalsts būtu jāsniedz arodbiedrību un darba devēju organizāciju pārstāvjiem, kuri iesaistīti uzraudzības komiteju darbā. Ar šī pasākuma palīdzību viņiem tika sniegta palīdzība projektu plānošanā un papildus informācija. Tika izveidota arī interneta vietne ar mērķi atbalstīt sociālās un ekonomiskās partnerības struktūras.

3. mērķa reģionos (apmācību un nodarbinātības rīcībpolitikas Centrālitālijā un Ziemeļitālijā) sociālajiem partneriem bija svarīgāka loma nekā 1. mērķa reģionos laika periodā no 2000. – 2006. gadam. Viņi līdzdarbojās arī uzraudzības komitejās ar tādām pašām dalības un balsošanas tiesībām kā citiem Komitejas locekļiem. Sociālo partneru pārstāvji uzraudzības komitejās saņēma atbalstu no Scift Aid, tiešsaistes komunikācijas projekta, kas nodrošināja nepieciešamo dokumentāciju, apmācības un cita veida palīdzību saistībā ar projektiem. Itālijas arodbiedrības sasniedza ievērojamus panākumus 3. mērķa reģionos laikā no 2000. – 2006. gadam. Lielākā daļa ESF resursu 3. mērķa reģionos tika piešķirti, lai atbalstītu aktīvas darba rīcībpolitikas un mūžizglītību.

Izvērtējot pieredzi, kas radusies sociālajiem partneriem darbojoties 1. un 3. mērķa reģionos Itālijā laikā no 2000. – 2006. gadam, ir iespējams identificēt šīs pieredzes stiprās un vājās puses. Attiecībā uz stiprajām pusēm jānosauc trīs aspekti. Pirmkārt, sociālie partneri 2000. – 2006. gada programmu periodā bija iesaistīti vairāk nekā iepriekš. Otrkārt, sociālie partneri spēlēja aktīvu lomu, jo īpaši ES fondu programmēšanas perioda sākumā. Treškārt, sociālo dialogu papildināja diskusijas ar valsts un vietējām pārvaldes institūcijām. Arī starp vājajām pusēm jāmin trīs aspekti. Pirmkārt, Itālijas publiskās pārvaldes institūcijas bija tendētas vairākos gadījumos piešķirt sociālajiem partneriem tikai formālu lomu. Otrkārt, diskusijas par ES fondu programmu izstrādi bieži aprobežojās tikai ar tiem sociālo partneru pārstāvjiem, kuri darbojās uzraudzības komitejās. Un visbeidzot, joprojām trūkst analīzes par ES fondu ietekmi uz nodarbinātību un darba organizāciju.

Paturot prātā šīs stiprās un vājās puses, ir jāizdara zināmi secinājumi attiecībā uz ES fondu programmu periodu no 2007. – 2013. gadam. Jaunā konverģences mērķa ietvaros (bijušais 1. mērķis) sociālie partneri tiks mudināti aktīvi piedalīties kapacitātes palielināšanas aktivitātēs un realizēt kopīgas aktivitātes tajās rīcībpolitikas jomās, kur viņi attiecīgi spēlē izšķirošu lomu (piem., mūžizglītība, darba organizācijas modernizācija un darbs ar pārstrukturēšanas sekām). Bez tam, jaunā reģionālās konkurētspējas un nodarbinātības mērķa ietvaros sociālajiem partneriem ir jāliek lielāks uzsvars uz instrumentiem, kuru mērķis ir novērtēt, kā ES fondi ietekmē darba vietu kvalitāti un kvantitāti.

Ornella Silona (Ornella Cilona)
CGIL,
Itālija

SPĀNIJAS PIEREDZE (1)

Tematiskais sadalījums

Darbības programmas ir sadalītas piecos tematiskos blokos:

1. Aktivitātes, kas izveidotas, lai veicinātu nodarbinātību un arodapmācību (arodapmācība bezdarbniekiem). (1. un 3. mērķis).
2. Aktivitātes nepārtrauktas apmācības jomā un uzņēmējdarbības prasmju pilnveidošana. (1. un 3. mērķis).
3. Arodapmācības sistēmas organizācija. (1. un 3. mērķis).
4. Spānijas pētniecības, izstrādes un inovāciju sistēma. (1. mērķis).
5. Diskriminācijas apkarošana. (1. un 3. mērķis). Transversāli

Spānijas programmu veidošanas struktūra

- Ir divas plašas darbības programmu grupas, kas izriet no kompetences sfēru sadalījuma starp centrālo valdību un autonomajām pašvaldībām.

- ESF plānotās darbības ir sadalītas sekojoši:
  - ***Reģionālās programmas**, kas aptver katras autonomās pašvaldības aktivitātes piecās prioritārajās darbības jomās, ko nosaka ESF regula.*
  - ***Vairāku reģionu programmas**, kurām ir horizontāls raksturs un kas atbilst aktivitāšu jomu struktūrai un apvieno valsts līmeņa aktivitātes, ko realizē valsts pārvaldes struktūras un citas nacionālās aģentūras.*

Struktūra

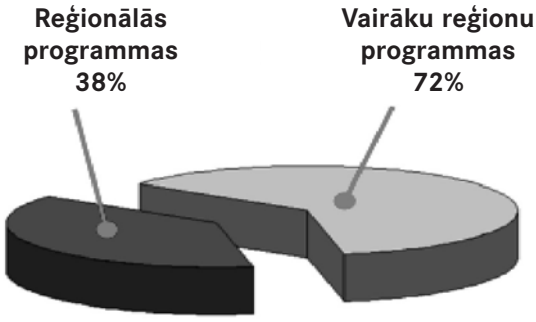

1. tēma. Bezdarbnieki

1. pasākums – dod bezdarbniekiem iespējas, palīdzot viņiem iesaistīties darba tirgū

- Arodapmācība (bezdarbniekiem)
- ***Valsts apmācību un integrācijas plāns, FIP plāns,*** 3. maija Karaliskais dekrēts 631/1993.

Apraksts:

Bezmaksas arodapmācība tiem, kuri vēlas ieiet darba tirgū un vēlas pārkvalificēties vai iegūt speciālista kvalifikāciju.

Iepriekš minēto papildinās nepārtraukti pētījumi, lai identificētu jaunus nodarbinātības avotus, kas parādās jaunizveidotās nozarēs un profesijās vai tādās, kas paplašinās, ņemot vērā arodprasmju attīstību un no tā izrietošās apmācību vajadzības.

Mērķa grupas:

Sekojošām iedzīvotāju grupām tiek nodrošināta prioritāra pieeja minētajām aktivitātēm:

a) bezdarbnieki, kuri saņem bezdarbnieku pabalstu vai kompensāciju;
b) bezdarbnieki vecāki par 25 gadiem, jo īpaši tie, kuri reģistrēti kā bezdarbnieki ilgāk nekā gadu;
c) bezdarbnieki jaunāki par 25 gadiem, kuri zaudējuši darbu, kurā iepriekš nostrādāti vismaz seši mēneši;
d) bezdarbnieki ar specifiskām integrācijas grūtībām.

Lai nodrošinātu labāku sieviešu integrāciju darba tirgū, FIP plāns paredz sasniegt līmeni, kad 60% no šajās apmācību aktivitātēs iesaistītajiem būs sievietes.

2. pasākums: Cīņa pret ilgtermiņa bezdarbu, realizējot nodarbinātības reintegrācijas aktivitātes ilgtermiņa bezdarbniekiem

- **Darba praktikumi**
  Mērķis ir uzlabot divdesmitpiecgadīgu un vecāku bezdarbnieku nodarbspēju, iesaistot viņus sabiedriski derīgajā vai sociālajā darbā vai pakalpojumos, kas saistīti ar jauniem nodarbinātības avotiem.

  Apraksts: Darba praktikumos dalībnieki saņem vakantajai darba vietai atbilstošo apmācību mācību kursos, kas tiek organizēti starplaikā starp norīkošanu darbā.

  Mērķa grupas
  Bezdarbnieki, kuri ir 25 gadus veci un vecāki, īpaši pievēršoties ilgtermiņa bezdarbniekiem, personām, kuras vecākas par 45 gadiem, sievietēm un personām ar jebkāda veida invaliditāti.

2. tēma. Nodarbinātie darba ņēmēji

Valsts nepārtrauktas apmācības apakšsistēma

- Šī sistēma balstās uz nepārtrauktas apmācības līgumiem, kas noslēgti starp sociālajiem partneriem (divpusējie līgumi) un starp sociālajiem partneriem un valdību (trīspusējie līgumi). Šie līgumi tiek atjaunināti reizi četros gados.
- Nepārtraukta strādājošo apmācība ir vērsta uz efektīvāku darba organizāciju.
- Mērķis ir sagatavoties nepieciešamajai adaptācijai ražošanas procesiem, tajā pat laikā uzlabojot informētību par vides jautājumiem.
- Īpaša uzmanība tiek pievērsta mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (MVU)

Mērķa grupa: Nodarbinātie darba ņēmēji

Iepriekš minētā līguma izpratnē **nepārtraukta apmācība** nozīmē sekojošo:

a) apmācību aktivitātes, kas domātas uzņēmumiem, strādājošajiem vai viņus pārstāvošajām organizācijām ar mērķi uzlabot prasmes un profesionālo kvalifikāciju, kā arī veikt jau nodarbināto strādnieku pārkvalificēšanu. Šīs aktivitātes var izpausties kā apmācību programmas "pēc pieprasījuma", piedāvājumā esošās apmācību programmas un starpnozaru apmācību programmas;
b) papildinošie un pavadošie apmācību pasākumi, kas palīdz identificēt jaunas mācību vajadzības un izstrādāt jaunus paņēmienus un metodikas, ko var izmantot apmācību procesā;
c) individuāls mācību atvaļinājums, kas ļauj darbiniekiem paaugstināt savu kvalifikāciju.

Nepārtraukta apmācība pilda sekojošas funkcijas:

- nodrošina pastāvīgu pielāgošanos attiecīgo profesiju un konkrētu ieņemamo amatu mainīgajām prasībām, uzlabojot prasmes un kvalifikācijas, kas ir vitāli svarīgas gan uzņēmumiem, gan to darbiniekiem;
- sniedz sociālā stāvokļa uzlabošanas iespējas, kas ļaus daudziem strādājošajiem izvairīties no stagnējošām arodprasmēm;
- veic preventīvo funkciju, sagatavojot iespējamajām negatīvajām vienotā tirgus izveidošanas konsekvencēm un palīdzot pārvarēt grūtības, ar ko saskaras nozares un uzņēmumi, kuros notiek ekonomiskā un tehnoloģiskā reorganizācija.

Temat 3 : Organizacja systemu kształcenia zawodowego

Sākotnējā/reglamentētā arodapmācība

Vispārējā izglītības sistēma, kas neietver universitāšu izglītības sistēmu, ir sadalīta sekojošos līmeņos, posmos un ciklos:

- Pirmsskolas izglītība
- Pamatskolas izglītība
- Vidējā izglītība, kas aptver sekojošas pakāpes:
  - Obligātā vidējā izglītība
  - **Sociālo garantiju programmas**
  - **Specifiskā arodapmācība**
  - *Bachillerato* (atestāts par skolas beigšanu)
- Ne-universitātes pēc-vidusskolas izglītība
  - **Augstākā līmeņa speciālā arodapmācība**

Nacionālās arodkvalifikāciju un arodapmācības sistēmas izveidošana

Valsts Profesionālo kvalifikāciju institūts ir izveidots, lai

- kopā ar sociālajiem partneriem izveidotu **Valsts profesionālo kvalifikāciju katalogu** un atbilstošus apmācību kursus. Tas ir pamats, lai izveidotu sasaisti ar arodapmācības struktūrām, kas izveidotas koplīgumu rezultātā, un lai integrētu dažādas arodapmācības apakšsistēmas, ieskaitot tās, kas aptver sākotnējo apmācību;
- šis katalogs nosaka standartus profesionālo kvalifikāciju akreditācijai, neatkarīgi no tā, kā šī kvalifikācija iegūta – formālās vai neformālās izglītības sistēmas ietvaros.

Valsts Profesionālo kvalifikāciju institūta funkcijas ir noteiktas Karaliskā dekrēta 375/1999 2.pantā. Būtu vērts izcelt sekojošas no minētajām funkcijām:

- valsts profesionālo kvalifikāciju sistēmas izveidošana un pārvaldīšana;
- arodprasmju akreditācijas un atzīšanas sistēmas nodrošināšana;
- pasākumu nodrošināšana, kas nepieciešami atbilstības, validācijas un ekvivalences sistēmas regulēšanai starp trijām arodapmācības apakšsistēmām, ieskaitot darba pieredzi;
- informācijas sniegšana par profesiju, darba vietu un profilu pieprasījuma un piedāvājuma izmaiņām darba tirgū, cita starpā ņemot vērā arodklasifikācijas sistēmas, ko nosaka nozares koplīgumi;
- kārtības noteikšana, kādā veidojamas pašvaldību un sociālo partneru aģentūras vai institūti, kas kopīgi ir atbildīgas gan par Profesionālo kvalifikāciju kataloga definēšanu, gan nozares prasību aktualizēšanu;
- tādu arodapmācības aktivitāšu kā pārskati, pētījumi, salīdzinošā analīze, dokumentu apkopojumi, bibliogrāfijas, akadēmiskie semināri izvēršana valsts un pašvaldību līmenī Vispārīgās arodapmācības padomes vārdā

Valsts profesionālo kvalifikāciju sistēma

SNCP (Valsts profesionālo kvalifikāciju sistēma) sastāv no 3 strukturālajiem elementiem:
1) Valsts profesionālo kvalifikāciju katalogs;
2) Integrētas modulārās apmācības katalogs (saukts par CIM);
3) Arodprasmju atzīšanas un akreditācijas sistēma.

1) Valsts profesionālo kvalifikāciju katalogs
Šis katalogs nodrošina to, ka arodapmācībai visās tās apakšsistēmās būs vienoti profesionālo prasmju standarti, tādejādi apmācību aktivitātes tiek realizētas atbilstoši esošajām (un paredzamajām) kvalifikācijas vajadzībām ražošanas procesos un darba tirgū, ieskaitot kvalifikāciju pieprasījumu pašvaldībās, citās Eiropas dalībvalstīs un industriāli attīstītajās valstīs.
Katalogā ir atsauce uz "valsti", tādēļ tā struktūrai ir jābalstās uz visa darba tirgus saglabāšanas principu.

2) Integrētas modulārās apmācības katalogs (šeit CIM)
Šis katalogs kopā ar Valsts profesionālo kvalifikāciju katalogu dos pilnīgu priekšstatu par piedāvāto apmācību visās trijās arodapmācības apakšsistēmās: reglamentēto/sākotnējo, arodapmācību un nepārtraukto apmācību.
CIM, kas organizēts moduļos atbilstoši aktīvās iedzīvotāju daļas vajadzībām, gan nodarbinātajiem, gan bezdarbniekiem, kā arī skolas vecuma jauniešiem, tiks piedāvāts ar arodapmācības centru starpniecību.

3) Arodprasmju atzīšanas un akreditācijas sistēma
Sistēmai jāspēj sekojošais:

Novērtēt, atzīt un akreditēt prasmes un kvalifikācijas, ko cilvēki pārvalda, neatkarīgi no tā, kā šīs prasmes un kvalifikācija apgūtas, ieskaitot neformālās sistēmas, tajā pat laikā pastiprinot akreditācijas nozīmi, lai virzītu uz priekšu cilvēku profesionālās karjeras un veicinātu mūžizglītības iespējas visiem pilsoņiem.

Valsts profesionālo kvalifikāciju sistēmas izveidošana

Šis process sastāv no sešām fāzēm:

1) **Datu sagatavošana un darba grupas apmācība**. Ar sociālo partneru piedalīšanos.
2) **Profesionālās kvalifikācijas apraksta sagatavošana**. Ar sociālo partneru piedalīšanos.
3) **Atbilstošās apmācības nodefinēšana**. Ar sociālo partneru piedalīšanos.
4) **Ārējā verifikācija**. Ar sociālo partneru piedalīšanos.
5) **Sarunas ar Vispārējo arodapmācības padomi**. Trīspusēja struktūra.
6) **Sarunas ar Valsts Skolu padomi** (kurā ir pārstāvēti sociālie partneri) **un atbilstošajiem ministriju departamentiem.**

1) Datu sagatavošana un darba grupas apmācība

Nosaka darba kategoriju, kas tiks izskatīta, un identificē un analizē kvalifikāciju, kādu var sasniegt šajā darba jomā.

UGT piedalās šajās darba grupās un iesaka tām ekspertus, kuri tiek izvēlēti atbilstoši viņu tehniskajam profilam nevis pēc kādiem pārstāvniecības kritērijiem. Atlasi veic valdība.

2) Profesionālās kvalifikācijas apraksta sagatavošana

Vispārējās kompetences kvalifikācijas apraksta sagatavošana **un specifisko kompetences elementu noteikšana.** Tas ir cieši saistīts ar **funkcijām, kādas jāpilda darbiniekam, kuram ir šī kvalifikācija**. Tajā pat laikā aprakstā ir uzskaitītas attiecīgās darba vietas un uzdevumi, kas saistās ar konkrēto kvalifikāciju.

3) Atbilstošās apmācības nodefinēšana

Tiek nodrošināta apmācības atbilstība, dažreiz tiek noteiktas prasības **attiecībā uz apmācības laikā iegūtiem punktiem, lai realizētu nepieciešamo mobilitāti, īpaši "regulētajās profesijās".**

("regulētā profesija": profesionāla darbība vai profesionālu darbību kopums, uz kuras sākšanu, veikšanu vai veikšanu kādā noteiktā veidā tieši vai netieši attiecas normatīvos vai administratīvos aktos paredzēta prasība par īpašas profesionālās kvalifikācijas esamību; Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 7. septembra direktīva 2005/36/EC par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu.)

4) Ārējā verifikācija

Divi kanāli:

1) aspekti, kas saistās ar kvalifikācijas definēšanu, funkciju noteikšanu, kādas jāpilda cilvēkiem ar šādu kvalifikāciju, kā tas sasaucas ar informāciju, kas iegūta koplīgumu slēgšanas sarunu gaitā, un kvalifikācijas iegūšanai nepieciešamā laika noteikšanu;
2) aspekti, kas attiecas uz apmācības piemērotību, kura norādīta kvalifikācijas apraksta dokumentā, un vispārīgās kompetences definīciju, kas nosaka šo kvalifikāciju...

5) Sarunas par profesionālās kvalifikācijas profila sagatavošanu

Sarunas par kvalifikāciju ar Vispārējo Arodapmācības padomi.
Trīspusēja struktūra ar konsultatīvu funkciju ārpusuniversitātes profesionālās apmācības jautājumos.

6) Sarunas ar Valsts Skolu padomi (kurā ir pārstāvēti sociālie partneri) **un atbilstošajiem ministriju departamentiem.**

Progress Profesionālo kvalifikāciju un arodapmācības kataloga izstrādē.

Katalogs ir sadalīts 26 darba/aroda kategorijās.

Ir aprēķināts, ka pirmajā izdevumā būs aptuveni 600 kvalifikācijas.
Patreiz tam ir **223 profesionālās kvalifikācijas, kas publicētas sekojošu Karalisko dekrētu pielikumos:**

- 2004. gada 9. marta Karaliskajā dekrētā 295/2004 ir 97 kvalifikācijas.
- 2005. gada 5. oktobra Karaliskajā dekrētā 087/2005 ir 65 kvalifikācijas.
- 2007. gada 3. janvāra Karaliskajā dekrētā 1228/2006 ir 61 kvalifikācija.

Patreiz notiek sarunas par 112 kvalifikācijām.
Kopumā **oficiāli ir nodefinētas 495 kvalifikācijas**.

Luiss Galiano (Luis Galiano)
UGT-E,
Spānija

SPĀNIJASPIEREDZE(2)

KaraliskaisTdekrētsT395/2007,TkasTregulēTarodapmācībasTnodarbinātībai apakšsistēmu

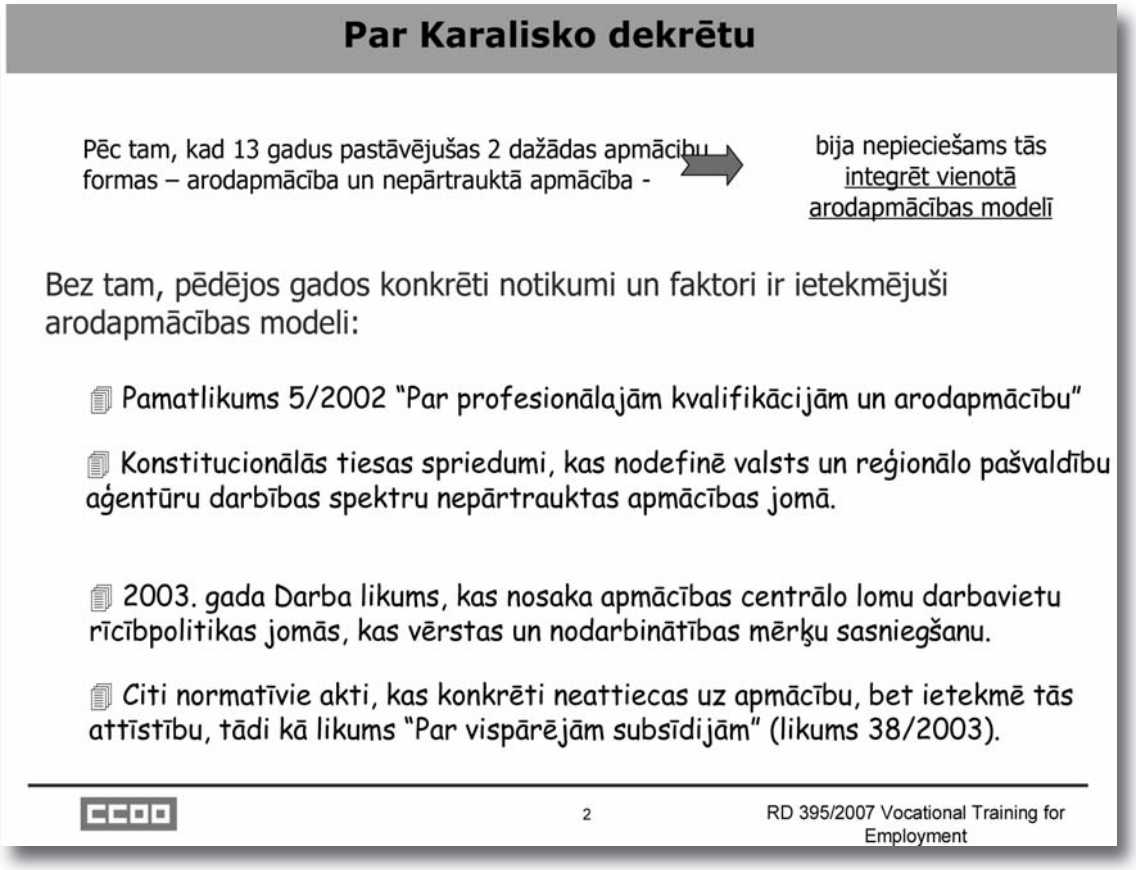

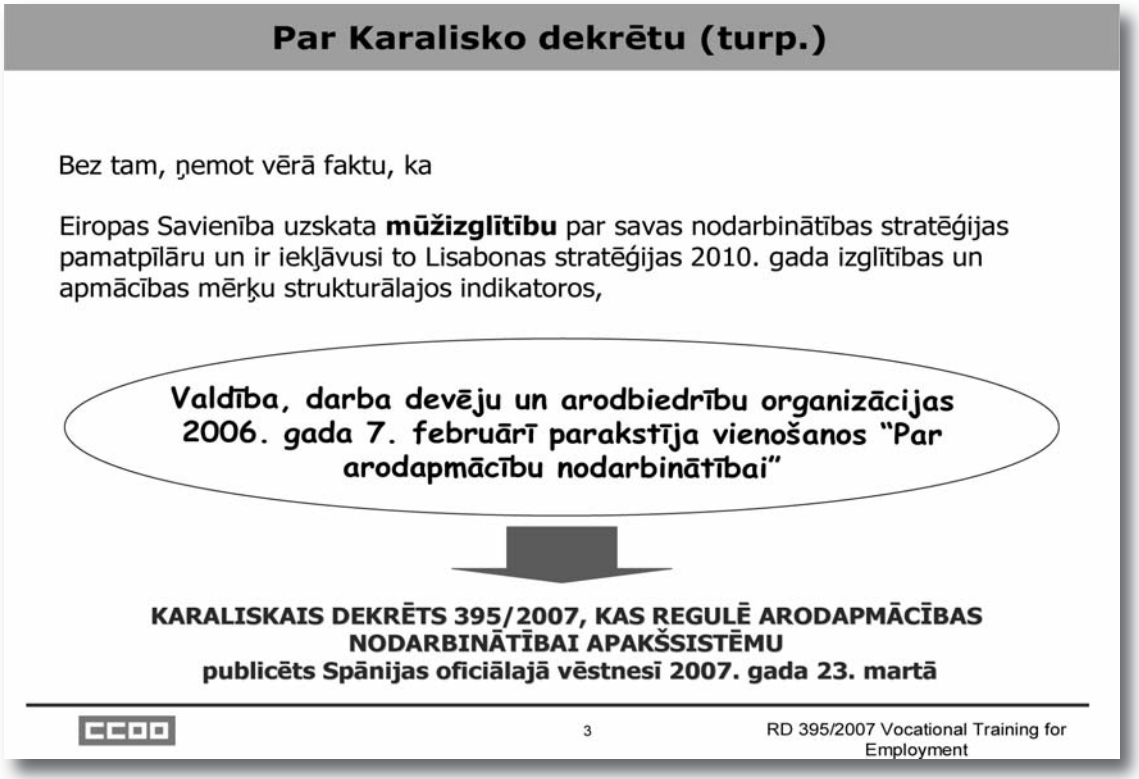

Karaliskā dekrēta mērķis

Karaliskais dekrēts reglamentē:

- ✓ Dažādas apmācību aktivitātes, kas veido apakšsistēmu
- ✓ Darbības kārtību un finansējumu
- ✓ Organizatorisko struktūru un struktūru institucionālai līdzdalībai

Apakšsistēmu veido visi instrumenti un darbības, kas izstrādāti, lai sniegtu nodarbinātajiem un bezdarbniekiem viņu vajadzībām atbilstošu apmācību, tajā pat laikā nodrošinot uz zināšanām balstītas ekonomikas attīstību

CCOO 4 RD 395/2007 Vocational Training for Employment

Sistēmas mērķi

- Mūžizglītība
- *Sniegt atbilstošas zināšanas un pieredzi*
- Uzlabot uzņēmumu ražīgumu un konkurētspēju
- *Paaugstināt nodarbspēju*
- Veikt prasmju akreditēšanu

CCOO 5 RD 395/2007 Vocational Training for Employment

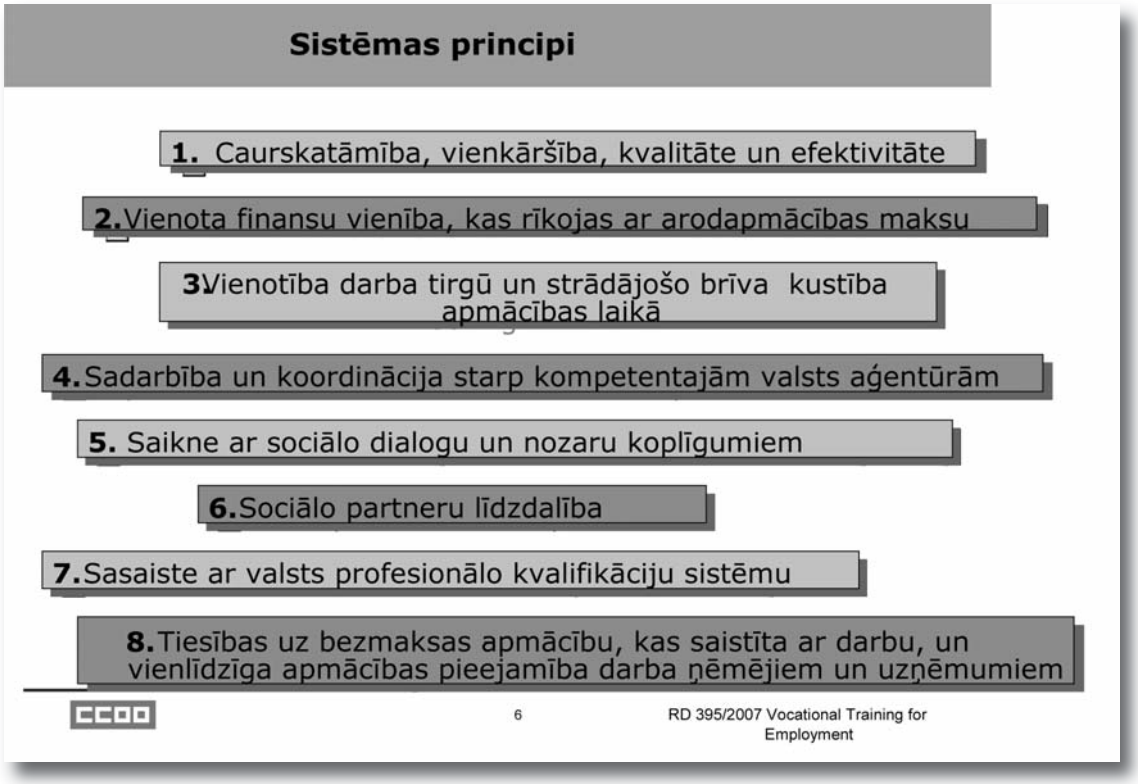
Sistēmas principi
1. Caurskatāmība, vienkāršība, kvalitāte un efektivitāte
2. Vienota finansu vienība, kas rīkojas ar arodapmācības maksu
3. Vienotība darba tirgū un strādājošo brīva kustība apmācības laikā
4. Sadarbība un koordinācija starp kompetentajām valsts aģentūrām
5. Saikne ar sociālo dialogu un nozaru koplīgumiem
6. Sociālo partneru līdzdalība
7. Sasaiste ar valsts profesionālo kvalifikāciju sistēmu
8. Tiesības uz bezmaksas apmācību, kas saistīta ar darbu, un vienlīdzīga apmācības pieejamība darba ņēmējiem un uzņēmumiem
CCOO
6
RD 395/2007 Vocational Training for Employment

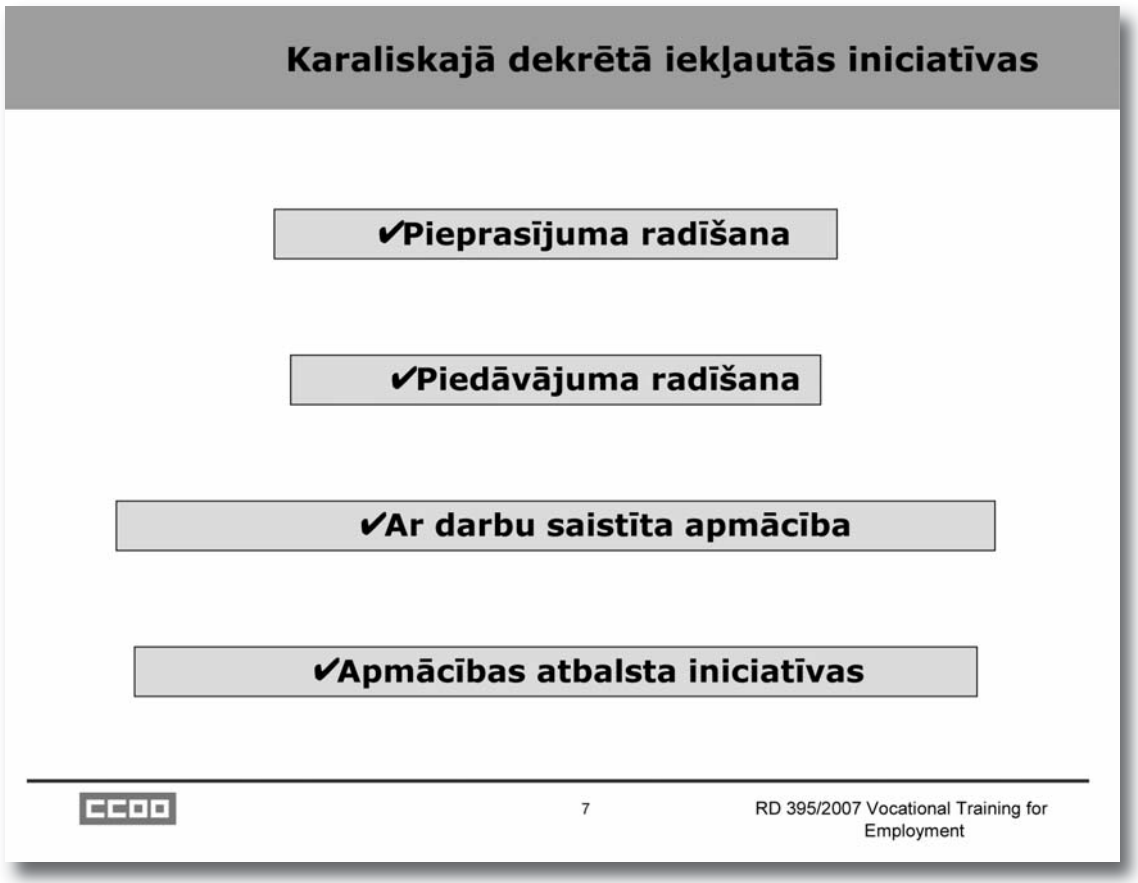
Karaliskajā dekrētā iekļautās iniciatīvas
✔Pieprasījuma radīšana
✔Piedāvājuma radīšana
✔Ar darbu saistīta apmācība
✔Apmācības atbalsta iniciatīvas
CCOO
7
RD 395/2007 Vocational Training for Employment

Darba ņēmēju mērķa grupas

Visi darba ņēmēji, strādājošie un bezdarbnieki, ieskaitot tos, kuri nemaksā arodapmācības nodevu

- Pieprasījuma radīšana
  - **Apmaksāta darba veicēji, kuri sniedz pakalpojumus uzņēmumiem, *ieskaitot* bezdarbniekus un uz laiku bez darba palikušos atlaistos darbiniekus**
- Piedāvājuma radīšana
  - **Nodarbinātie un bez darba esošie darba ņēmēji**
- Ar darbu saistīta apmācība
  - **Apmācībai pieņemtie darba ņēmēji (mācību līgumi) un bezdarbnieki (valsts amatapmācības programmas)**

CCOO 8 RD 395/2007 Vocational Training for Employment

Darba ņēmēju mērķa grupas (turp.)

- Apmācība **valsts darbā strādājošiem:** uz nepārtrauktas apmācības līgumu pamata, ko parakstījušas ministrijas, un līdz 10% apmācāmo līdzdalība starpnozaru programmās
- **Prioritāti** var piešķirt sekojošām grupām:

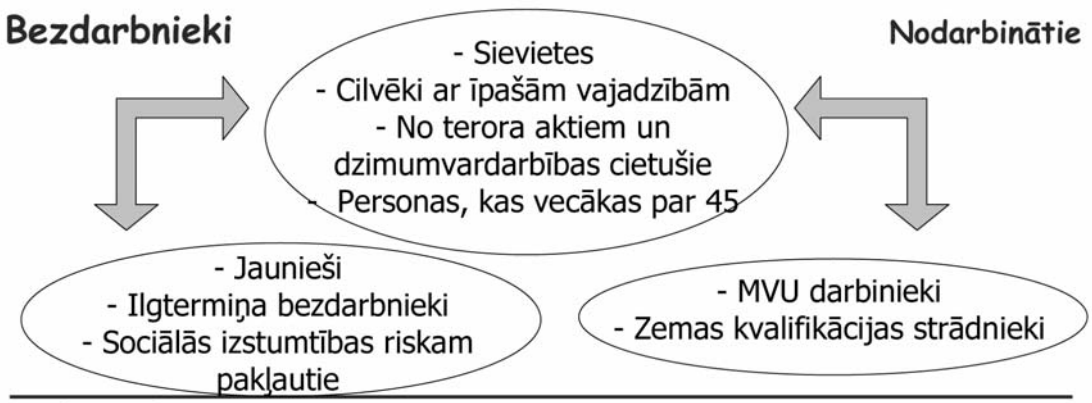

CCOO 9 RD 395/2007 Vocational Training for Employment

Sistēmas finansēšana

… saskaņā ar Budžeta likuma normām, sistēma tiks finansēta no:

- **ARODAPMĀCĪBAS NODEVAS LĪDZEKĻIEM**
- **EIROPAS SOCIĀLĀ FONDA LĪDZEKĻIEM**
- **SPECIFISKĀM IEMAKSĀM, KAS NOTEIKTAS SPEE BUDŽETĀ**

Papildu tam,

- **REĢIONI VAR IEGULDĪT SAVUS LĪDZEKĻUS**

Profesionālās kompetences apliecinājumi

Attiecas uz apmācību, kas atbilst Valsts profesionālo kvalifikāciju katalogam (CNCP)

✓ Oficiāla profesionālo prasmju akreditācija, kas ļauj personai veikt noteiktu profesionālu darbību

✓ Attiecas uz konkrētiem profesionālo prasmju elementiem, kas norādīti katalogā

✓ Katrs apliecinājums var attiekties uz vienu vai vairākiem kompetences elementiem

✓ Kompetences elements ir mazākā pārbaudāmā un kumulatīvā vienība, lai iegūtu profesionālās kompetences sertifikātu

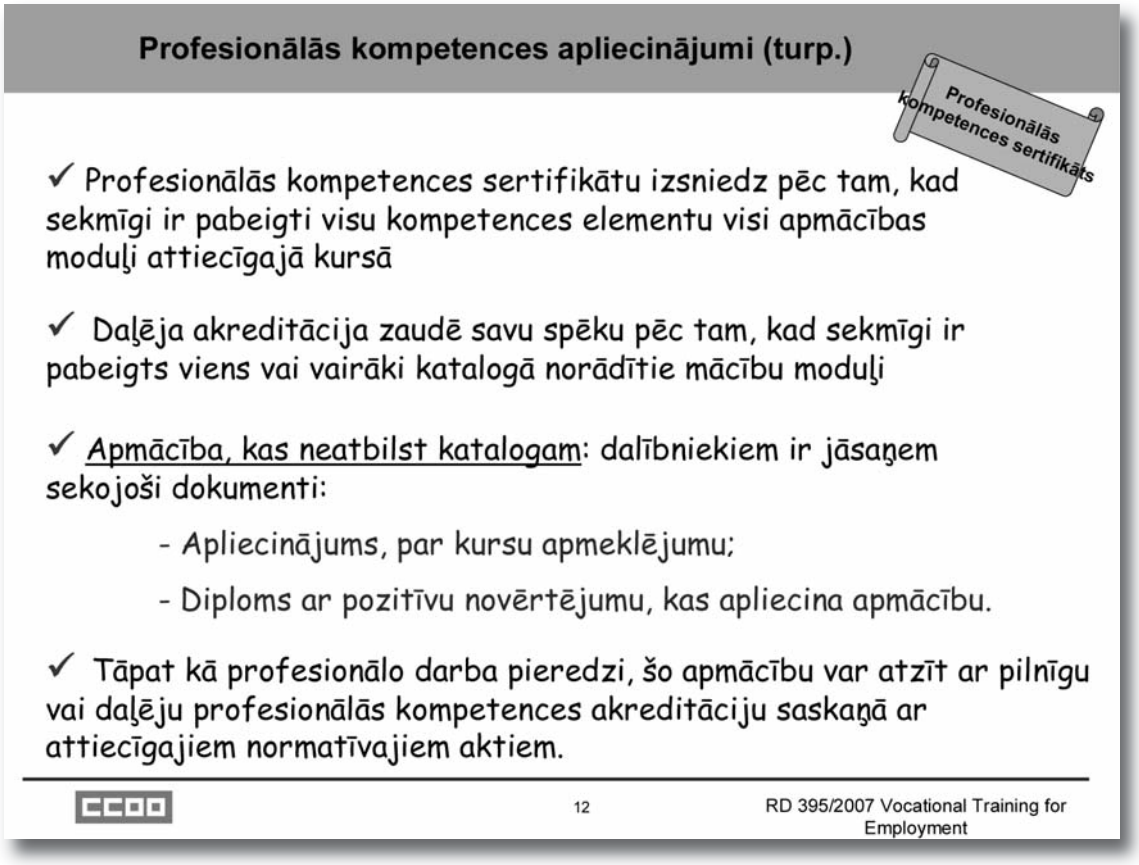

Pako Moreno (Paco Moreno)
CC.OO.,
Spānija

PIELIKUMI

- **ES svarīgākie dokumenti 2007.-2013.g.:** **35 > 70**
  - L210 2006, 12.-18. lpp.- ESF regula
  - L291 2006, 11.-22. lpp.- Kopienas Kohēzijas politikas stratēģiskās pamatnostādnes
  - L205 2005, 22. -27. lpp.- Pamatnostādnes dalībvalstu nodarbinātības politikas izstrādei
- **Pedagoģiskais materiāls: ESF projektu izstrādes un īstenošanas apmācība** **71**
- **Noderīgas interneta vietnes** **102**

L 210/12 ET Euroopa Liidu Teataja 31.7.2006

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EÜ) nr 1081/2006,

5. juuli 2006,

mis käsitleb Euroopa Sotsiaalfondi ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1784/1999

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artiklit 148,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust, ([1])

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust, ([2])

toimides asutamislepingu artiklis 251 sätestatud korras ([3])

ning arvestades järgmist:

(1) Nõukogu 11. juuli 2006. aasta määruses (EÜ) nr 1083/2006, millega nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta, ([4]) kehtestatakse struktuurifondide ja Ühtekuuluvusfondi tegevusraamistik ja sätestatakse eelkõige partnerluse, programmitöö, hindamise ja juhtimise eesmärgid, põhimõtted ja eeskirjad. Seetõttu on vaja määratleda Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) missioon seoses asutamislepingu artikli 146 alusel ettenähtud ülesannetega ja asutamislepingu artiklis 125 ette nähtud koordineeritud tööhõivestrateegia arendamiseks liikmesriikide ning ühenduse poolt tehtava töö kontekstis.

(2) Nende tegevusliikide kohta, mida ESF võib rahastada määruses (EÜ) nr 1083/2006 sätestatud eesmärkide raames, on vaja kehtestada erisätted.

(3) ESF peaks tugevdama majanduslikku ja sotsiaalset sidusust töö saamise võimaluste parandamisega talle asutamislepingu artikliga 146 usaldatud ülesannete raames ja struktuurifondidele asutamislepingu artikli 159 alusel usaldatud ülesannete raames ning kooskõlas määruse (EÜ) nr 1083/2006, millega nähakse ette üldsätted struktuurifondide ja Ühtekuuluvusfondi kohta, sätetega.

(4) Pidades silmas Euroopa Liidu laienemisest ja majanduse globaliseerumisest tulenevaid väljakutseid, on selline lähenemisviis veelgi olulisem. Seoses sellega tuleks tunnustada Euroopa sotsiaalse mudeli ja selle kaasajastamise tähtsust.

(5) Kooskõlas asutamislepingu artiklitega 99 ja 128 ning pidades silmas Lissaboni strateegia taaskeskendamist majanduskasvule ja tööhõivele võttis nõukogu vastu majanduspoliitika üldsuuniste ja tööhõivesuuniste tervikpaketi; viimastes seati eesmärgid, prioriteedid ja sihid tööhõive alal. Sellega seoses esitas Brüsseli Euroopa Ülemkogu oma 22.–23. märtsi 2005. aasta kohtumisel üleskutse mobiliseerida kõik liikmesriikide ja ühenduse asjakohased vahendid, sealhulgas ühtekuuluvuspoliitika.

(6) Uut on õpitud ühenduse algatusprogrammist EQUAL, eriti kohaliku, piirkondliku, riikliku ja üleeuroopalise tegevuse ühendamise osas. Õpitu tuleks integreerida ESFi toetustesse. Erilist tähelepanu tuleks pöörata sihtrühmade osalemisele, migrantide, sealhulgas varjupaigataotlejate integreerimisele, poliitikaküsimuste väljaselgitamisele ja seejärel nende süvalaiendamisele, innovatsiooni- ja katsemeetoditele, riikidevahelise koostöö metodoloogiale, tööturul tõrjutud rühmade teavitamisele, sotsiaalküsimuste mõjule siseturule ning valitsusväliste organisatsioonide algatatud projektides osalemisele ja nende juhtimisele.

(7) ESF peaks toetama liikmesriikide poliitikat, mis on heas kooskõlas Euroopa tööhõivestrateegia alusel väljatöötatud suuniste ja soovitustega ning ühenduse asjakohaste sotsiaalse kaasatuse, mittediskrimineerimise, võrdõiguslikkuse edendamise ning haridus- ja koolitusalaste eesmärkidega, selleks et paremini kaasa aidata 23. ja 24. märtsi 2000. aasta Lissaboni Euroopa Ülemkogu ning 15. ja 16. juuni 2001. aasta Göteborgi Euroopa Ülemkogu kohtumistel kokkulepitud eesmärkide ja sihtide elluviimisele.

(8) ESF peaks tegelema ka ühenduse tööealises elanikkonnas toimuvate demograafiliste muutuste asjaomaste mõõdete ja tagajärgedega, eelkõige elukestva kutseõppe kaudu.

(9) Selleks et piirkondliku konkurentsivõime ja tööhõive ning lähenemise eesmärgi täitmisel paremini prognoosida ja juhtida muutusi, suurendada majanduskasvu ja nii naiste kui meeste tööhõivet ning tõsta töö kvaliteeti ja tootlikkust, peaks ESF abi keskenduma eelkõige töötajate ja ettevõtete kohanemisvõime suurendamisele, inimkapitali arendamisele ning tööturule pääsemise ja seal osalemise hõlbustamisele, tõrjutud inimeste sotsiaalse kaasamise tõhustamisele ja diskrimineerimisvastasele võitlusele, majanduslikult mitteaktiivsete isikute tööturule sisenemise julgustamisele ning reformide läbiviimiseks partnerluse edendamisele.

([1]) ELT C 234, 22.9.2005, lk 27.
([2]) ELT C 164, 5.7.2005, lk 48.
([3]) Euroopa Parlamendi 6. juuli 2005. aasta arvamus (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata), nõukogu 12. juuni 2006. aasta ühine seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja Euroopa Parlamendi 4. juuli 2006. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata).
([4]) Vt käesoleva *Euroopa Liidu Teataja* lk 25.

(10) Lähenemise eesmärgi raames ja silmas pidades majanduskasvu, meeste ja naiste töö saamise võimaluste ning töö kvaliteedi ja tootlikkuse suurendamist, on vaja kõige vähem arenenud piirkondades ning liikmesriikides lisaks nendele esmatähtsatele tegevusvaldkondadele laiendada ja parandada investeerimist inimkapitali ja suurendada institutsioonilist suutlikkust ning haldus- ja õigussuutlikkust eelkõige reformide ettevalmistamiseks ja elluviimiseks ning ühenduse õigustiku rakendamiseks.

(11) ESFi sekkumisvahendite valik nende prioriteetide hulgast peaks olema paindlik, et tegeleda igale liikmesriigile iseloomulike probleemidega ning ESFi finantseeritavate esmatähtsate meetmete liigid peaksid võimaldama nendele probleemidele paindlikult reageerida.

(12) Innovatiivsete riikidevaheliste ja piirkondadevaheliste tegevuste edendamine on oluline mõõde, mis tuleks integreerida ESFi pädevusalasse. Riikidevaheliste ja piirkondadevaheliste tegevuste ning koostöö edendamiseks kasutavad liikmesriigid selliste tegevuste kavandamisel horisontaalset lähenemisviisi või sihtotstarbelist prioriteedisuunda.

(13) Vajalik on tagada ESFi tegevuse ja Euroopa tööhõivestrateegia alusel ettenähtud tegevuspõhimõtete sidusus ning suunata ESFi abi selle strateegia kohaste juhiste ja soovituste elluviimisele.

(14) ESFi poolt toetatavate meetmete tõhus ja tulemuslik rakendamine tugineb heal valitsemistaval ja kõikide asjaomaste territoriaalsete ja sotsiaalmajanduslike osalejate vahelisel partnerlusel, eriti tööturu osapoolte ja muude, nii piirkondlike kui kohalike sidusrühmade vahelisel partnerlusel. Tööturu osapooltel on keskne roll laiapõhjalises muudatusi toetavas koostöös ning oluline on nende kohustus tugevdada majanduslikku ja sotsiaalset ühtekuuluvust tööhõive ja töötamisvõimaluste parandamise abil. Sellega seoses – kui nii tööandjad kui töötajad annavad ühiselt rahalise panuse ESFi meetmete toetamiseks, võetakse sellist rahalist panust, mille puhul on küll tegemist erakulutustega, arvesse ESFi kaasrahastamise arvutamisel.

(15) ESF peaks toetama eeskätt Euroopa tööhõivestrateegia alusel vastuvõetud juhiste ja asjakohaste soovituste kohaseid meetmeid. Ent juhiste ja soovituste muutmine nõuaks rakenduskava ülevaatamist ainult juhul, kui liikmesriik või komisjon liikmesriigi nõusolekul peab vajalikuks, et rakenduskavas võetaks arvesse olulisi sotsiaalmajanduslikke muudatusi või võetaks arvesse või hinnataks ümber olulisi muudatusi ühenduse, riiklikes või piirkondlikes prioriteetides, või arvestades kava hindamise tulemusi või rakendamisel ilmnenud probleeme.

(16) Liikmesriigid ja komisjon peavad tagama, et lähenemise eesmärgi ning piirkondliku konkurentsivõime ja tööhõive eesmärgi raames ESFi poolt finantseeritavate prioriteetide elluviimine aitaks kaasa meeste ja naiste võrdõiguslikkuse soodustamisele ning ebavõrdsuse kaotamisele; soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise meetmeid tuleks kombineerida erimeetmetega, et suurendada naiste jätkuvat osalemist ja osakaalu tööhõives.

(17) ESF peaks samuti toetama tehnilise abi andmist, eelkõige ergutades üksteiselt õppimist kogemuste ja heade tavade vahetamise teel ning rõhutades ESFi panust tööhõive ja sotsiaalse kaasatusega seotud ühenduse poliitika eesmärkidesse ja prioriteetidesse.

(18) Määruses (EÜ) nr 1083/2006 sätestatakse, et kulude abikõlblikkuse reeglid tuleb kindlaks määrata riiklikul tasemel teatavate eranditega, milleks on vaja kehtestada erisätted. ESFiga seotud erandite kohta tuleks kehtestada erisätted.

(19) Selguse huvides tuleks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 1999. aasta määrus (EÜ) nr 1784/1999 Euroopa Sotsiaalfondi kohta ([1]) kehtetuks tunnistada,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Teema

1. Käesolev määrus kehtestab Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) ülesanded, fondist antava abi ulatuse, erisätted ja abikõlblike kulude liigid.

2. Fondi tegevust reguleerivad määrus (EÜ) nr 1083/2006 ning käesolev määrus.

Artikkel 2

Ülesanded

1. ESF aitab kaasa ühenduse prioriteetide elluviimisele majandusliku ja sotsiaalse sidususe tugevdamise osas, suurendades tööhõivet ja tööleidmise võimalusi, soodustades kõrget tööhõivet ning suurema arvu ja paremate töökohtade loomist. Fond teeb seda, toetades liikmesriikide poliitikat, mis on suunatud täieliku tööhõive ning töö kvaliteedi ja tootlikkuse saavutamisele, sotsiaalse kaasatuse, sealhulgas ebasoodsas olukorras olevate inimeste tööturule pääsemise parandamisele ning erinevuste vähendamisele riikide, piirkondade ja kohaliku taseme tööhõives.

([1]) EÜT L 213, 13.8.1999, lk 5.

Eelkõige toetab ESF meetmeid, mis on kooskõlas liikmesriikides võetud meetmetega, mis põhinevad Euroopa tööhõivestrateegia raames vastu võetud suunistel, mis on lülitatud majanduskasvu ja tööhõive koondsuunistesse, ning juurdelisatud soovitustel.

2. Lõikes 1 mainitud ülesannete täitmisel toetab ESF ühenduse prioriteete, mis on seotud vajadusega tugevdada sotsiaalset ühtekuuluvust, tõsta tootlikkust ja konkurentsivõimet ning soodustada majanduskasvu ja jätkusuutlikku arengut. Seejuures võtab ESF arvesse ühenduse asjakohaseid haridus- ja koolitusalaseid prioriteete ja eesmärke, milleks on suurendada majanduslikult mitteaktiivsete isikute osalemist tööturul, võidelda sotsiaalse tõrjutuse vastu, eelkõige ebasoodsas olukorras olevate rühmade, nagu puuetega isikud, sotsiaalse tõrjutuse vastu, ning naiste ja meeste vahelise võrdsuse ja mittediskrimineerimise eest.

Artikkel 3

Abi ulatus

1. Lähenemise ning piirkondliku konkurentsivõime ja tööhõive eesmärkide raames toetab ESF liikmesriikide meetmeid allpool loetletud prioriteetide alusel:

a) töötajate, ettevõtete ja ettevõtjate kohanemisvõime suurendamine, et parandada majanduslike muutuste prognoosimist ja nendega toimetulekut, edendades seejuures eelkõige järgmisi tegevussuundi:

   i) elukestev õpe ja inimkapitali investeerimise suurendamine töötajate ja ettevõtjate, eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate poolt selle kaudu, et töötatakse välja ja viiakse ellu kavasid ja strateegiaid, sealhulgas väljaõpe ja praktika, mis tagavad eelkõige madala kvalifikatsiooniga ja vanemaealistele töötajatele parema juurdepääsu koolitusele, kvalifikatsiooni ja pädevuse arendamise, info- ja sidetehnoloogia, e-õppe, keskkonnasõbralike tehnoloogiate ning juhtimisalaste oskuste levitamise ja ettevõtluse innovatsiooni ning ettevõtluse alustamise ergutamise;

   ii) innovaatiliste ja tõhusamate töökorraldusvormide väljatöötamine ning levitamine, sealhulgas paremad töötervishoiu- ja tööohutustingimused, edasiste kutse- ja kvalifikatsiooninõuete kindlaksmääramine ning töötajatele mõeldud spetsiaalsete tööhõive-, koolitus- ja tugiteenuste, sealhulgas uue töökoha leidmisel abistava toetusprogrammi väljaarendamine seoses äriühingu või sektori ümberkorraldamisega;

b) töö saamise võimaluste parandamine ning pidev tööturule kaasamine tööotsijatele ja tööturult eemale jäänud inimestele, töötuks jäämise vältimine, eriti pikaajalise ja noorte töötuse vältimine, aktiivse vananemise toetamine ning töövõimelise eluea pikendamine ja osaluse suurendamine tööturul eelkõige järgmiste tegevuste soodustamise abil:

   i) tööturuasutuste, eelkõige tööhõiveteenistuste ning Euroopa Liidu ja liikmesriikide täieliku tööhõive strateegia kontekstis muude asjakohaste algatuste moderniseerimine ja tugevdamine;

   ii) vajaduste varajast väljaselgitamist kasutades personaalset tegevuskava ja individuaalset abi tagavate aktiivsete ja ennetavate meetmete rakendamine, näiteks erikoolitus, tööotsing, abi uue töökoha leidmisel ja liikuvus, füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemine ning ettevõtete asutamine – sealhulgas ühistud, stiimulid tööturul osalemise julgustamiseks, paindlikud meetmed vanemate töötajate kauem tööhõives hoidmiseks ja meetmed töö ja eraelu tasakaalustamiseks, näiteks lapsehoolduse kättesaadavuse ja ülalpeetavate eest hoolitsemise hõlbustamine;

   iii) soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamine ja erimeetmed, et parandada ligipääsu tööhõivele ning suurendada naiste püsivat osalemist ja osakaalu kasvu tööhõives, vähendada tööturul soolist eristamist, sealhulgas tegeledes soost tulenevate nii otseste kui kaudsete palgaerinevuste algpõhjustega;

   iv) erimeetmed selleks, et suurendada migrantide osalust tööhõives, tugevdades seega nende sotsiaalset integreerumist ning töötajate geograafilise ja tööalase liikuvuse ning tööturgude piiriülese integreerumise hõlbustamiseks, sealhulgas juhendamise ja keeleõpetuse ning pädevuste ja omandatud oskuste tunnistamise kaudu;

c) ebasoodsas olukorras olevate inimeste sotsiaalse hõlvamise tõhustamine, et kaasata neid püsivalt tööhõivesse, ja võitlus diskrimineerimise kõigi vormide vastu tööturul, edendades eelkõige järgmisi tegevussuundi:

   i) ebasoodsas olukorras olevate, nagu näiteks sotsiaalselt tõrjutud, kooli pooleli jätnud, vähemusgruppidesse kuuluvate, puudega inimeste ja ülalpeetavaid hooldavate inimeste kaasamine tööhõivesse ja uuesti tööturule toomine tööhõivemeetmete abil, mille hulka kuuluvad sotsiaalmajanduslik tegevus, juurdepääs kutseharidusele ja -koolitusele, lisameetmed ja asjakohane toetus, ühiskondlikud ja sotsiaalhooldusteenused, mis parandavad tööhõivevõimalusi;

   ii) mitmekesisuse aktsepteerimine töökohal ja tööturule sisenemisel ja seal edasiliikumisel valitseva diskrimineerimise vastane võitlus, sealhulgas teadlikkuse suurendamise, kohalike kogukondade ja ettevõtete kaasamise ning kohalike tööhõivealaste algatuste edendamise abil;

d) inimkapitali tugevdamine, edendades eelkõige järgmisi tegevussuundi:

i) reformide kavandamine ja elluviimine haridus- ja koolitussüsteemides, et edendada tööhõivet, põhi- ja kutsehariduse seostamine tööturu vajadustega ning õpetajate koolitamine ja nende oskuste pidev ajakohastamine, pidades silmas teadmistepõhist ühiskonda;

ii) võrgustike loomist kõrgemate õppeasutuste, uurimis- ja tehnoloogiakeskuste ning ettevõtete vahel;

e) partnerluste, kokkulepete ja algatuste edendamine asjaomaste riikidevaheliste, riiklike, piirkondlike ja kohalike sidusrühmade, näiteks tööturu osapoolte ja valitsusväliste organisatsioonide võrgustike loomise abil, eesmärgiga koonduda reformide läbiviimiseks tööhõive ja tööturule kaasamise valdkonnas.

2. Lähenemise eesmärgi raames toetab ESF liikmesriikide meetmeid allpool loetletud prioriteetide alusel:

a) inimkapitali tehtavate investeeringute laiendamine ja tõhustamine eelkõige järgmiste tegevuste soodustamise abil:

i) haridus- ja koolitussüsteemide reformide rakendamine, eelkõige eesmärgiga suurendada inimeste kohanemist teadmistepõhise ühiskonna ja elukestva õppe vajadustega;

ii) kasvav osalemine elukestvas hariduses ja koolituses, kaasa arvatud meetmed kooli poolelijätmise ja soolise eristamise oluliseks vähendamiseks ja juurdepääsu suurendamiseks esimese taseme haridusele, kutseharidusele ja kolmanda taseme haridusele ning hariduse ja koolituse kvaliteedi parandamiseks;

iii) inimpotentsiaali arendamine teadusuuringute ja innovatsiooni vallas eelkõige kraadiõppe ja teadlaste koolituse abil;

b) avaliku võimu ja avalike teenistuste ning vajaduse korral tööturu osapoolte ja valitsusväliste organisatsioonide institutsioonilise suutlikkuse suurendamine riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasemel, pidades silmas reforme**,** paremat õigusloomet ja head haldustava eelkõige majanduse, tööhõive, hariduse, sotsiaal-, keskkonna ja õigusemõistmise valdkonnas, eelkõige edendades:

i) mehhanisme poliitikate ja programmide kavandamise, seire ning hindamise parandamiseks, kasutades sealjuures uuringuid, statistikat ja ekspertabi, asjakohaste avalik-õiguslike ja eraõiguslike asutuste osakondade vahelise koordineerimise ja dialoogi toetamist;

ii) suutlikkuse suurendamist poliitika ja programmide väljaarendamisel asjaomastes valdkondades, kaasa arvatud õigusaktide rakendamiseks eriti juhtide ja personali pideva koolituse ja eritoetuse abil peamistele teenistustele, inspektsioonidele ja sotsiaalmajanduslikele osalejatele, kaasa arvatud sotsiaal- ja keskkonnapartnerid ning asjaomased valitsusvälised organisatsioonid ja kutsealasid esindavad organisatsioonid.

3. Lõigetes 1 ja 2 osutatud prioriteetidest võivad liikmesriigid keskenduda sellistele, mis sobivad kõige paremini nende konkreetsete probleemidega tegelemiseks.

4. ESF võib toetada käesoleva määruse artikli 3 lõikes 2 sätestatud meetmeid nende liikmesriikide kogu territooriumil, kes on abikõlblikud Ühtekuuluvusfondi ja üleminekutoetuse raames, nagu on kindlaks määratud vastavalt määruse (EÜ) nr 1083/2006 artikli 5 lõikes 2 ja artikli 8 lõikes 3.

5. Lõigetes 1 ja 2 osutatud eesmärkide ja prioriteetide elluviimisel toetab ESF innovaatiliste meetmete edendamist ja süvalaiendamist liikmesriikides.

6. ESF toetab ka riikidevahelisi ja piirkondadevahelisi meetmeid, eelkõige teabe, kogemuste, tulemuste ja heade tavade vahetamise ning üksteist täiendavate lähenemisviiside ja kooskõlastatud või ühismeetmete väljatöötamise abil.

7. Erandina määruse (EÜ) nr 1083/2006 artikli 34 lõikest 2 võib käesoleva artikli lõike 1 punkti c alapunktis i nimetatud ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta määruse (EÜ) nr 1080/2006 Euroopa Regionaalarengu Fondi kohta [1] reguleerimisalasse kuuluvate sotsiaalse kaasatuse prioriteedi meetmete rahastamist suurendada 15 protsendini asjaomase prioriteetse suuna rahastamisest.

Artikkel 4

Toetuse kooskõlalisus ja kontsentreerimine

1. Liikmesriigid tagavad, et ESFi toetatav tegevus oleks kooskõlas Euroopa tööhõivestrateegiaga ning toetaks nimetatud strateegiale vastavaid meetmeid. Eelkõige tagavad liikmesriigid, et riiklikus strateegilises raamistikus sätestatud strateegia ja tegevuskavades sätestatud meetmed edendavad strateegia eesmärke, prioriteete ja sihte igas liikmesriigis sotsiaalse kaasatuse riiklike reformiprogrammide ja riiklike tegevuskavade raames.

[1] Vt käesoleva *Euroopa Liidu Teataja* lk 1.

Valdkondades, kus ESF saab kaasa aidata poliitika kujundamisele, koondavad liikmesriigid oma toetuse samuti asutamislepingu artikli 128 lõike 4 alusel tehtud asjakohastele tööhõivealaste soovituste täitmisele ning sotsiaalse kaasatuse, hariduse ja koolituse valdkonnas asjaomastele tööhõivega seotud ühenduse eesmärkide saavutamisele. Liikmesriigid teevad seda stabiilse programmitöö keskkonnas.

2. Rakendusprogrammide raames suunatakse ressursid kõige tähtsamate vajaduste rahuldamisele ning keskendutakse sellistele poliitikavaldkondadele, mille puhul ESFi toetus võib anda märkimisväärseid tulemusi nende programmide eesmärkide saavutamisel. ESFi abi võimalikult suure tõhususe saavutamiseks pööratakse rakenduskavades vajadusel suuremat tähelepanu eriti tõsistes raskustes olevatele piirkondadele ja aladele, nagu mahajäänud linna- ja äärepoolseimad piirkonnad, taandarenenud maapiirkonnad ja kalandusest sõltuvad piirkonnad ning piirkonnad, millele on eriti suurt kahju toonud tootmise mujale viimine.

3. Sotsiaalkaitset ja sotsiaalse kaasatuse valdkonnas avatud koordinatsioonimeetodi raames esitatavatesse liikmesriikide aruannetesse lisatakse vajadusel kokkuvõte tööturu asjakohaste sotsiaalse kaasatuse aspektide edendamiseks mõeldud ESFi toetustest.

4. ESFi kaasfinantseeritavatesse tegevuskavadesse võetud näitajad on olemuselt strateegilised ja arvult piiratud ning kajastavad neid näitajaid, mida kasutatakse Euroopa tööhõivestrateegia rakendamisel ja asjaomaste ühenduse eesmärkide kontekstis sotsiaalse kaasatuse, hariduse ja koolituse valdkonnas.

5. ESFi tegevuse hindamisel tuleb arvesse võtta ka ESFi toetatavate meetmete panust Euroopa tööhõivestrateegia elluviimisse ja ühenduse eesmärkidesse asjaomases liikmesriigis sotsiaalse kaasatuse, naiste ja meeste võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise ning hariduse ja koolituse alal.

Artikkel 5

Hea haldustava ja partnerlus

1. ESF edendab head haldustava ja partnerlust. ESFi abi tuleb kavandada ja ellu viia asjakohasel territoriaalsel tasemel, arvestades riikliku, piirkondliku ja kohaliku tasandiga vastavalt iga liikmesriigi institutsioonilisele korraldusele.

2. Liikmesriigid tagavad asjakohasel territoriaalsel tasemel tööturu osapoolte kaasamise ja piisava konsulteerimise teiste sidusrühmadega ning nende osalemise ESFi abi ettevalmistamisel, rakendamisel ja järelevalvel.

3. Iga rakenduskava elluviimist korraldav asutus soodustab tööturu osapoolte piisavat osalemist artikli 3 alusel rahastatavates tegevustes.

Lähenemise eesmärgi raames eraldatakse kohane määr ESFi ressurssidest suutlikkuse suurendamisele, mis hõlmab koolitust, võrgustike loomist ja sotsiaalse dialoogi arendamist, ning tööturu osapoolte ühisele tegevusele, eelkõige seoses artikli 3 lõike 1 punktis a märgitud töötajate ja ettevõtete kohanemisvõimega.

4. Iga rakenduskava elluviimist korraldav asutus soodustab valitsusväliste organisatsioonide piisavat osalemist rahastatavates tegevustes ja juurdepääsu nendele, eriti sotsiaalse kaasatuse, meeste ja naiste võrdõiguslikkuse ja võrdsete võimaluste valdkonnas.

Artikkel 6

Sugupoolte võrdõiguslikkus ja võrdsed võimalused

Liikmesriigid tagavad, et rakenduskavades kirjeldatakse, kuidas meeste ja naiste võrdõiguslikkust ja võrdseid võimalusi edendatakse programmide ettevalmistamisel, rakendamisel, järelevalvel ja hindamisel. Liikmesriigid soodustavad vastavalt vajadusele naiste ja meeste tasakaalustatud osalemist rakenduskavade juhtimisel ja elluviimisel kohalikul, piirkondlikul ja riiklikul tasandil.

Artikkel 7

Innovatsioon

Iga rakenduskava raames tuleb erilist tähelepanu pöörata innovaatiliste tegevuste edendamisele ja nende kõigisse valdkondadesse kaasamisele. Rakenduskava korraldav asutus valib valdkonnad uuenduste rahastamiseks arvestades partnerlust ja määratleb sobiva rakenduskorra. Asutus teavitab määruse (EÜ) nr 1083/2006 artiklis 63 osutatud seirekomiteed valitud valdkondadest.

Artikkel 8

Riikidevahelised ja piirkondadevahelised meetmed

1. Kui liikmesriigid toetavad käesoleva määruse artikli 3 lõikes 6 sätestatud riikidevahelisi ja/või piirkondadevahelisi meetmeid rakenduskava prioriteetse suunana, võib ESFi panust prioriteeditelje tasandil suurendada 10 % võrra. Panuse suurendamist ei võeta arvesse määruse nr 1083/2006 artiklis 53 sätestatud maksimaalsete piirmäärade arvutamisel.

2. Liikmesriigid tagavad, vajadusel komisjoni abiga, et ESF ei toeta selliseid tegevusi, mida samaaegselt toetatakse teistest ühenduse riikidevahelistest programmidest, eelkõige hariduse ja koolituse valdkonnas.

Artikkel 9

Tehniline abi

Komisjon soodustab eriti kogemuste vahetamist, teadlikkuse suurendamiseks võetavaid meetmeid, seminare, võrgustike loomist ja vastastikuseid eksperthinnanguid, mille ülesanne on kindlaks määrata ja levitada häid tavasid ning edendada vastastikust õppimist ning riikidevahelist ja piirkondadevahelist koostööd eesmärgiga suurendada ESFi poliitilist mõõdet ja panust ühenduse tööhõive ja sotsiaalse kaasatuse alaste eesmärkide saavutamisel.

Artikkel 10

Aruanded

Määruse (EÜ) nr 1083/2006 artiklis 67 osutatud rakendamise aasta- ja lõpparuannetes esitatakse vajaduse korral kokkuvõte järgmiste meetmete rakendamise kohta:

a) soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamine ning muud meeste ja naiste võrdõiguslikkusega seotud erimeetmed;

b) meetmed selleks, et suurendada migrantide osalust tööhõives ja tugevdada seega nende sotsiaalset integreerumist;

c) meetmed vähemuste tööhõivesse integreerimise tugevdamiseks ja seega sotsiaalse kaasatuse parandamiseks;

d) meetmed teiste ebasoodsas olukorras olevate rühmade, sealhulgas puudega inimeste tööhõivesse integreerimise ja sotsiaalse kaasatuse tugevdamiseks;

e) innovaatilised tegevused, sealhulgas teemade ning nende tulemuste, levitamise ja süvalaiendamise tutvustamine;

f) riikidevahelised ja/või piirkondadevahelised meetmed.

Artikkel 11

Kulude abikõlblikkus

1. ESFist toetatakse selliste abikõlblike kulude rahastamist, mis olenemata määruse (EÜ) nr 1083/2006 artiklist 53 lõike 1 punktist b võivad hõlmata tööandjate ja töötajate mis tahes ühiselt moodustatud rahalisi ressursse. Abi antakse tagastamatu individuaalse või üldise toetuse, tagasimakstava toetuse, laenuintressitoetuse, mikrokrediidi ja tagatisfondi vormis ning kaupade ja teenuste ostmisega kooskõlas riigihanke eeskirjadega.

2. Järgmised kulud ei ole abikõlblikud ERFist toetuse saamiseks:

a) tagastatav käibemaks;

b) laenuintress;

c) mööbli, seadmete, sõidukite**,** infrastruktuuri, kinnisvara ja maa ost.

3. Järgmised kulud on kooskõlas lõikega 1 kõlblikud ESFist toetust saama tingimusel, et need on tehtud kooskõlas siseriiklike eeskirjadega, sealhulgas raamatupidamiseeskirjadega, ja allnimetatud eritingimuste alusel:

a) tegevuses osalejatele kolmanda osapoole makstud ja toetusesaajal dokumentaalselt tõendatud toetused ja töötasud;

b) toetuste puhul: ühtse määra alusel deklareeritavad kaudsed kulud kuni 20 % ulatuses tegevuse otsekuludest;

c) lõike 2 punktis c loetletud kulumikõlbliku vara amortisatsioonikulu, mis eraldatakse eranditult tegevuse toimumise ajaks, sellises ulatuses, mille puhul nimetatud vara omandamiseks ei ole kasutatud avaliku sektori toetust.

4. Määruse (EÜ) nr 1080/2006 artiklis 7 sätestatud abikõlblikkuse eeskirju kohaldatakse ESFi poolt kaasfinantseeritavatele meetmetele, mis kuuluvad nimetatud määruse artikli 3 reguleerimisalasse.

Artikkel 12

Üleminekusätted

1. Käesolev määrus ei mõjuta komisjoni poolt määruse (EÜ) nr 1784/1999 alusel või mis tahes muude õigusaktide alusel, mida kohaldatakse sellisele abile 31. detsembri 2006. aasta seisuga ja mida kohaldatakse sellisele abile või projektidele jätkuvalt ka pärast seda kuni nende lõpetamiseni, heakskiidetud abi jätkamist või muutmist, sealhulgas täielikku või osalist tühistamist.

2. Määruse (EÜ) nr 1784/1999 alusel esitatud taotlused jäävad jõusse.

Artikkel 13

Kehtetuks tunnistamine

1. Ilma et see piiraks käesoleva määruse artikli 12 sätete kohaldamist, tunnistatakse määrus (EÜ) nr 1784/1999 kehtetuks alates 1. jaanuarist 2007.

2. Viiteid kehtetuks tunnistatud määrusele tõlgendatakse viidetena käesolevale määrusele.

Artikkel 14

Läbivaatamissäte

Euroopa Parlament ja nõukogu vaatavad käesoleva määruse läbi 31. detsembriks 2013 asutamislepingu artiklis 148 sätestatud korras.

Artikkel 15

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg, 5. juuli 2006

Euroopa Parlamendi nimel	*Nõukogu nimel*
president	*eesistuja*
J. BORRELL FONTELLES	P. LEHTOMÄKI

21.10.2006 ET Euroopa Liidu Teataja L 291/11

II

(Aktid, mille avaldamine ei ole kohustuslik)

NÕUKOGU

NÕUKOGU OTSUS,

6. oktoober 2006,

ühenduse ühtekuuluvuspoliitika strateegiliste suuniste kohta

(2006/702/EÜ)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut,

võttes arvesse nõukogu 11. juuli 2006. aasta määrust (EÜ) nr 1083/2006, millega nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1260/1999, [1] eriti selle artikli 25 esimest lõiku,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi nõusolekut,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust,

ning arvestades järgmist:

(1) Asutamislepingu artikli 158 kohaselt püüab ühendus majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse suurendamiseks ühtlustada eri regioonide arengutaset ning vähendada mahajäämust kõige ebasoodsamates piirkondades ja saartel, kaasa arvatud maapiirkondades.

(2) Määruse (EÜ) nr 1083/2006 artikli 25 kohaselt tuleks kehtestada majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse strateegilised suunised, et määratleda Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi (edaspidi "fondid") soovituslik sekkumisraamistik, võttes arvesse ühenduse muid tegevussuundi ühenduse harmoonilise, tasakaalustatud ja säästva arengu edendamiseks.

(3) Laienemine toob kaasa ühenduse regionaalsete erinevuste olulise suurenemise, kuigi mõne uue liikmesriigi vaeseimas piirkonnas on kõrgeimad majanduskasvu näitajad. Seepärast kujutab laienemine endast ainulaadset võimalust kogu ühenduse majanduskasvu ja konkurentsivõime edendamiseks, mida peaksid kajastama ka käesolevad strateegilised suunised.

(4) 2005. aasta kevadine Euroopa Ülemkogu kinnitas, et ühendus peab mobiliseerima kõik asjakohased riiklikud ja ühenduse ressursid, kaasa arvatud ühtekuuluvuspoliitika, et saavutada ühtsetest suunistest, sh nõukogu vastu võetud majanduspoliitika üldsuunistest ja tööhõivesuunistest koosneva uuendatud Lissaboni tegevuskava eesmärke.

(5) Asutamislepingus sätestatud eesmärkide saavutamiseks ja eelkõige tegeliku majandusliku lähenemise saavutamisele kaasa aitamiseks tuleks tegevustes, mida toetatakse ühtekuuluvuspoliitika piiratud ressurssidest, keskenduda säästva majanduskasvu, konkurentsivõime ja tööhõive edendamisele, võttes arvesse uuendatud Lissaboni tegevuskava.

[1] ELT L 210, 31.7.2006, lk 25.

(6) Strateegiliste suuniste eesmärk peaks seega olema suurendada ühtekuuluvuspoliitika strateegilist osatähtsust, et tugevdada sünergiat uuendatud Lissaboni tegevuskavaga ja aidata ellu viia selle eesmärke.

(7) 2005. aasta kevadine Euroopa Ülemkogu tõdes vajadust Lissaboni eesmärkide parema omaksvõtu järele kohalikul tasandil, mis hõlmab piirkondlikke ja kohalikke jõude ning tööturu osapooli, eelkõige valdkondades, kus suurem lähedus on määrava tähtsusega, näiteks innovatsioon, teadmistepõhine majandus ning uus info- ja sidetehnoloogia, tööhõive, inimkapital, ettevõtlus, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete (VKEde) toetamine ja juurdepääs riskikapitalile. Selle kohustuse tähtsust on käesolevates strateegilistes suunistes arvestatud.

(8) Käesolevates strateegilistes suunistes tuleks samuti arvestada, et ühtekuuluvuspoliitika edukas rakendamine sõltub makromajanduslikust stabiilsusest ja riiklikest struktuurireformidest koos mitmesuguste muude investeerimist soodustavate tingimustega, kaasa arvatud ühtse turu efektiivne rakendamine, haldusreformid, head valitsemistavad, soodne ärikeskkond ja oskustööjõu olemasolu.

(9) Liikmesriigid on välja töötanud riiklikud reformiprogrammid, et edendada majanduskasvu- ja tööhõivetingimusi ühtsete suuniste kohaselt. Käesolevad strateegilised suunised peaksid kõigi liikmesriikide ja piirkondade puhul tähtsustama eelkõige neid investeeringuid, mis aitavad riiklikke ja piirkondlikke vajadusi ning olusid silmas pidades saavutada riiklike reformiprogrammide eesmärke: innovatsioon, teadmistepõhine majandus ning uus info- ja sidetehnoloogia, tööhõive, inimkapital, ettevõtlus, VKEde toetamine ja juurdepääs riskikapitalile.

(10) Strateegilistes suunistes tuleks arvestada ühtekuuluvuspoliitika rolliga ühenduse muu, Lissaboni tegevuskavaga kooskõlas oleva poliitika elluviimisel.

(11) Lähenemiseesmärgi raames toetust saavate piirkondade ja liikmesriikide puhul tuleks eesmärgiks seada majanduskasvu potentsiaali stimuleerimine, et saavutada ja säilitada kõrgeid majanduskasvu näitajaid, mis hõlmab peamiste infrastruktuurivõrkude puudujääkide lahendamist ning institutsioonilise ja haldussuutlikkuse suurendamist.

(12) Ühtekuuluvuspoliitika territoriaalne mõõde on oluline ning kõigil ühenduse piirkondadel peaks olema võimalus anda panus majanduskasvu ja tööhõivesse. Seega peaksid strateegilised suunised arvesse võtma nii linna- kui ka maapiirkondade investeeringuvajadusi, pidades silmas nende rolli regionaalarengus ning selleks, et edendada tasakaalustatud arengut, jätkusuutlikke kogukondi ja sotsiaalset kaasamist.

(13) Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgil on oluline osa ühenduse territooriumi tasakaalustatud ja säästva arengu tagamises. Strateegilised suunised peaksid kaasa aitama Euroopa territoriaalse eesmärgi elluviimisele, mille saavutamine sõltub asjaomaste riikliku, piirkondliku ja kohaliku tasandi territooriumide jagatud arengustrateegiatest ning nende omavahelisest suhtlemisest, et tagada ideede ülevõtt tähtsamatesse riiklikesse ja piirkondlikesse ühtekuuluvusprogrammidesse.

(14) Säästva arengu edendamiseks peaksid strateegilised suunised käsitlema vajadust võtta riiklike strateegiate väljatöötamisel arvesse keskkonnakaitse ja keskkonna parandamise küsimust.

(15) Meeste ja naiste võrdsus ning diskrimineerimise vältimine soo, rassi või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, puuete, vanuse või seksuaalse sättumuse tõttu on ühtekuuluvuspoliitika aluspõhimõtted ning neid tuleks järgida ühtekuuluvusstrateegia kõigil tasanditel.

(16) Ühtekuuluvuspoliitika edukaks rakendamiseks tuleb kõigil tasandeil järgida head valitsemistava. Käesolevates strateegilistes suunistes tuleks arvestada arengustrateegiate väljatöötamiseks ja rakendamiseks loodud laiapõhjalisi partnerlusi, mida on vaja keerukate ühtekuuluvusstrateegiate eduka juhtimise tagamiseks, ning vajadust kvaliteetse ja tõhusa avaliku sektori järele.

(17) Käesolevad strateegilised suunised kujutavad endast ühtset soovituslikku raamistikku, mida liikmesriigid ja piirkonnad võiksid kasutada riiklike ja piirkondlike programmide arendamisel, eelkõige eesmärgiga hinnata nende panust ühenduse eesmärkide saavutamisse ühtekuuluvuse, majanduskasvu ja tööhõive valdkonnas. Neid strateegilisi suuniseid arvestades peaks iga liikmesriik ette valmistama oma riikliku strateegilise raamistiku ja vastavad rakenduskavad,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Käesolevaga võetakse vastu lisas sätestatud ühenduse majanduslik, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse strateegilised suunised (edaspidi "strateegilised suunised"), mis on liikmesriikidele soovituslikuks raamistikuks nende riikliku strateegilise raamistiku ja tegevuskavade ettevalmistamisel aastateks 2007 kuni 2013.

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud liikmesriikidele.

Luxembourg, 6. oktoober 2006

Nõukogu nimel
eesistuja
K. RAJAMÄKI

LISA

Ühenduse majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse strateegilised suunised aastateks 2007–2013

1. SISSEJUHATUS: ÜHTEKUULUVUSPOLIITIKA SUUNISED AASTATEKS 2007–2013

Vastavalt uuendatud Lissaboni tegevuskava ühtsetele majanduskasvu- ja tööhõivesuunistele peaksid ühtekuuluvuspoliitika toetatavad programmid suunama vahendeid eelkõige järgmise kolme prioriteedi elluviimisse: ([1])

— suurendama liikmesriikide, piirkondade ja linnade atraktiivsust, parandades juurdepääsetavust, tagades teenuste küllaldase kvaliteedi ja taseme ning säilitades nende keskkonda;

— soodustama innovatsiooni, ettevõtlust ning teadmistepõhise majanduse kasvu teadustöö- ja innovatsioonialase suutlikkuse kaudu, kaasa arvatud uued side- ja infotehnoloogiad, ja

— looma rohkem ja paremaid töökohti, suurendades tööhõive või ettevõtluse atraktiivsust suurema hulga inimese jaoks, parandades töötajate ja ettevõtete kohanemisvõimet ning suurendades investeerimist inimkapitali.

Uuendatud Lissaboni tegevuskava eesmärkide ülevõtmisel uutesse programmidesse tuleb arvestada järgmisi põhimõtteid.

Esiteks, kooskõlas Lissaboni tegevuskava taaskäivitamisega peaks ühtekuuluvuspoliitika keskenduma rohkem teadmistele, teadustööle ja innovatsioonile ning inimkapitalile. Seega tuleks märgatavalt suurendada üldist rahastamistegevust nendes valdkondades, nagu näevad ette uued rahastamissätted. ([2]) Lisaks peaksid liikmesriigid ja piirkonnad saama innustust majanduskasvu ja tööhõive vallas nähtavalt positiivseid tulemusi andnud parimatest tavadest.

Teiseks peaksid liikmesriigid ja piirkonnad taotlema säästva arengu eesmärki ning suurendama sünergiat majandusliku, sotsiaalse ja keskkonnamõõtme vahel. Uuendatud Lissaboni majanduskasvu ja töökohtade loomise strateegia ning riiklikud reformiprogrammid rõhutavad keskkonna rolli majanduskasvus, konkurentsivõimes ja tööhõives. Säästva arengu edendamiseks tuleb programmide ja projektide ettevalmistamisel arvestada keskkonnakaitset.

Kolmandaks peaksid liikmesriigid ja piirkonnad taotlema meeste ja naiste võrdsuse eesmärki programmide ja projektide ettevalmistamise ja rakendamise kõikides etappides. Selle saavutamiseks saab astuda konkreetseid samme võrdsuse soodustamiseks, samuti võtta hoolikalt arvesse seda, kuidas teised projektid ja fondide haldamine võib mõjutada mehi ja naisi.

Neljandaks tuleks liikmesriikidel astuda asjakohaseid samme, et vältida diskrimineerimist soo, rassi või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, puuete, vanuse või seksuaalse sättumuse tõttu fondide rakendamise kõigis etappides. Puuetega inimeste juurdepääs on üks kriteerium, mida tuleb järgida fondide poolt kaasrahastatavate projektide määratlemisel ning nende rakendamise eri etappides.

Järgnevalt võetakse vaatluse alla kõigi nende laialdaste valdkondade põhiaspektid, käsitledes iga rubriigi konkreetseid suuniseid. Kõik need üksikasjalikud suunised ei ole asjakohased kõikide piirkondade puhul. Kõige sobivam investeeringute valik sõltub eelkõige iga liikmesriigi ja piirkonna tugevate ja nõrkade külgede ning liikmesriigi või piirkonna olude analüüsist. Suunised kujutavad endast pigem ühtset raamistikku, mida liikmesriigid ja piirkonnad võiksid kasutada riiklike, piirkondlike ja kohalike programmide arendamisel, eelkõige eesmärgiga hinnata nende panust ühenduse eesmärkide saavutamisse ühtekuuluvuse, majanduskasvu ja tööhõive valdkonnas.

([1]) Teatis kevadisele Euroopa Ülemkogule "Koostöö majanduskasvu ja töökohtade loomise nimel – Lissaboni strateegia uus algus", KOM(2005) 24, 2.2.2005.

([2]) Nõukogu 11. juuli 2006. aasta määruse (EÜ) nr 1083/2006 (millega nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1260/1999) artikkel 9. ELT L 210, 31.7.2006, lk 25.

1.1. **SUUNIS: Euroopa ja selle piirkondade muutmine atraktiivsemateks investeerimis- ja töökohtadeks**

Üks majanduskasvu ja tööhõive eeltingimusi on vajaliku infrastruktuuri (nt transport, keskkond, energeetika) kättesaadavuse tagamine ettevõtetele. Nüüdisaegne turvaline infrastruktuur on paljude ettevõtete tulemuslikkuse seisukohast oluline tegur, mis mõjutab piirkondade ja linnade majanduslikku ja sotsiaalset atraktiivsust. Investeerimine infrastruktuuri mahajäänud piirkondades, eriti uutes liikmesriikides, soodustab majanduskasvu, kiirendab seeläbi nende lähenemist ülejäänud liidule ning parandab elukvaliteeti. Vahendid peaksid tulema mitte üksnes toetustest, vaid võimaluse korral ka erasektorilt ja laenudest, näiteks Euroopa Investeerimispangalt (EIP). Järgmisel perioodil tuleb liikmesriikides programme juhtivatele asutustele anda rohkem võimalusi kasutada EIP eksperdiabi, et valmistada ette sobivaid projekte, mida Euroopa Liit JASPERSi algatuse alusel rahastaks.

1.1.1. *Transpordi infrastruktuuri laiendamine ja parendamine*

Efektiivse, paindliku, turvalise ja puhta transpordi infrastruktuuri loomist võib pidada majandusliku arengu vajalikuks eeltingimuseks, kuna see parandab tootlikkust ja seega ka asjaomaste piirkondade arenguväljavaateid, soodustades inimeste ja kaupade liikumist. Transpordivõrgud edendavad kauplemisvõimalusi, suurendades efektiivsust. Üleeuroopaliste transpordi infrastruktuuride (eriti üleeuroopalise transpordivõrgu (edaspidi "TEN-T projektid") kolmekümne eelisprojekti asjaomaste osade) arendamine, keskendudes eriti piiriülestele projektidele, on väga oluline ka siseriiklike turgude suurema integratsiooni saavutamiseks, eriti laienenud liidu kontekstis.

Infrastruktuuri investeerimist tuleb kohandada asjaomaste piirkondade ja riikide erivajaduste ja majandusliku arengu tasemega. Kõnealused vajadused on üldjuhul suurimad ühtluspiirkondades ja Ühtekuuluvusfondiga hõlmatud riikides. Tavaliselt hakkab infrastruktuuri investeeringute (nagu muudegi investeeringute) tootlus vähenema, kui teatav rahastamistase on ületatud. Majandustulu sellistest investeeringutest on suur siis, kui infrastruktuur on hõre ja põhivõrgud lõplikult valmis ehitamata, aga kui teatav tase on saavutatud, hakkab see tõenäoliselt vähenema.

Seepärast tuleks arvesse võtta piirkondliku majandusliku arengu taset ja suurte infrastruktuuri sihtkapitalide olemasolu. Vähim arenenud piirkondades ja riikides võivad rahvusvahelised ja piirkondadevahelised ühendused tuua pikaajalises plaanis suuremat tulu ettevõtete suurenenud konkurentsivõime näol ning samuti soodustada tööjõu liikuvust. Teisest küljest võib piirkondliku transpordi infrastruktuuri ehitamine olla asjakohasem piirkondades, kus majandusbaas on hajutatud ja väikesemõõduline ning asustusmuster põhineb väikelinnadel. Piirkondades, kus teedevõrk on ebapiisav, tuleks rahastada ka majanduslikult oluliste teede ehitamist. Tegelda tuleb ka liikuvuse ja juurdepääsuprobleemidega linnaaladel, toetades integreeritud juhtimissüsteeme ja puhta transpordi lahendusi.

Transporti investeerimise kasutegurite maksimeerimiseks peaks fondide toetus olema rajatud mitmele põhimõttele.

Esiteks tuleks kasutada objektiivseid kriteeriume, et määrata kindlaks kavandatava infrastruktuuriinvesteeringu tase ja olemus. Potentsiaalset tootlikkust tuleks mõõta näiteks asjaomaste piirkondade majandusliku arengu taseme ja majandustegevuse laadi, infrastruktuuride üldise tiheduse ja kvaliteedi või ülerahvastatuse taseme alusel. Sotsiaalset tootlikkust välja selgitades tuleks võtta arvesse kavandatavate infrastruktuuriprojektide sotsiaalset ja keskkonnamõju.

Teiseks tuleks võimalikult suures ulatuses järgida keskkonnasäästlikkuse põhimõtet kooskõlas valge raamatuga. [1] Kasutama tuleks hakata keskkonnasäästlikumaid veoliike. Sellegipoolest tuleks optimeerida iga veoliigi keskkonnasäästlikkust ja üldist tõhusust, arvestades eelkõige infrastruktuuri kasutamist eri veoliikide piires ja nende vahel. [2]

Kolmandaks tuleks ühtluspiirkondades ja Ühtekuuluvusfondiga hõlmatud piirkondades erilist tähelepanu pöörata raudteesüsteemi uuendamisele, valides hoolikalt prioriteetseid valdkondi, tagades nende koostalitlusvõime Euroopa raudteetranspordi juhtimissüsteemi raames.

[1] "Euroopa transpordipoliitika aastaks 2010: aeg otsustada", KOM(2001) 370.
[2] "Euroopat liikumises hoides. Euroopa mandri jätkusuutlik liikuvus", KOM(2006) 314, 22.6.2006.

Neljandaks peaks transpordi infrastruktuuri investeerimisega kaasnema asjakohane liiklusjuhtimine, mille puhul erilist tähelepanu pööratakse ohutusele, kooskõlas siseriiklike ja ühenduse standarditega. Riiklikud ja piirkondlikud strateegiad peaksid võtma arvesse vajadust saavutada tasakaalustatud (ja selge) jaotus transpordiliikide vahel, mis rahuldab nii majanduslikke kui keskkonnaalaseid vajadusi. Strateegiad peaksid hõlmama näiteks intelligentseid transpordisüsteeme, multimodaalseid platvorme ja eelkõige tehnoloogiaid, mis on kasutusel Euroopa raudteetranspordi juhtimissüsteemis ja "Ühtse Euroopa taeva" lennujuhtimise uurimisprogrammis (SESAR – programm Euroopa lennuliikluse juhtimise süsteemi ühtlustamiseks).

Eespool kirjeldatud põhimõtetele tuginevad tegevussuunised on järgmised.

— Liikmesriigid ja lähenemiseesmärgi ([1]) raames või Ühtekuuluvusfondi suhtes abikõlblikud piirkonnad peaksid asjakohaselt eelistama 30 üleeuroopalise tähtsusega projektist neid, mis paiknevad nende territooriumil. Selle projektide rühma raames väärivad erilist tähelepanu piiriülesed ühendused. Ülejäänud TEN-T projekte ja strateegilisi transpordiühendusi tuleks toetada juhul, kui see on tõeliselt põhjendatud, arvestades projekti panust majanduskasvu ja konkurentsivõimesse.

— Täiendavad investeeringud lisaühendustesse on samuti olulised ühtse piirkondliku transpordi- ja sidestrateegia kontekstis, mis hõlmab linna- ja maapiirkondi, et tagada, et need piirkonnad saavad kasu suurte võrkude loodud võimalustest.

— Raudtee infrastruktuuri toetamisel tuleks pöörata tähelepanu parema juurdepääsu tagamisele. Raudteetranspordi hinnad peaksid soodustama sõltumatute ettevõtjate juurdepääsu. Samuti peaksid need tõhustama kogu ELi katva koostalitlusvõimelise võrgustiku loomist. Kui see on asjakohane, peaksid kõik rahastatavad projektid hõlmama koostalitlusvõime nõuetele vastavust ja nende rakendamist ning Euroopa raudteetranspordi juhtimissüsteemi kohaldamist rongides ja rööbasteel.

— Keskkonnasäästlike transpordivõrkude soodustamine, eelkõige linnaaladel. Siia alla kuulub ühistransport (kaasa arvatud infrastruktuur linnaservas parkimiseks ja ühistranspordiga edasi sõitmiseks), liikluskavad, ringteed, suurem ohutus ristmikel ja kergliikluses (jalgratta- ja kõnniteed). Samuti kuulub siia tegevus, millega tagatakse juurdepääs ühistransporditeenustele teatavatele sihtrühmadele (vanemaealised, puuetega inimesed) ja alternatiivsete kütuste jaotusvõrgud. Transpordivõrkude keskkonnasäästlikkust võivad aidata suurendada ka siseveeteed.

— Selleks et tagada transpordi infrastruktuuri optimaalne efektiivsus regionaalarengu soodustamisel, tuleks tähelepanu pöörata raskesti ligipääsetavate sisemaa- ja saareterritooriumide ja äärepoolseimate piirkondade ühendamisele TEN-T projektidega. Seda soodustab lisaühenduste arendamine, mis keskendub ühendvedudele ja säästvale transpordile. Eelkõige peaksid sadamad ja lennujaamad olema ühendatud sisemaaga.

— Rohkem tuleks pöörata tähelepanu "mere kiirteede" ja merelühisõitude arendamisele, mis on elujõuline alternatiiv pikamaatranspordile maanteedel ja raudteedel.

Kui liikmesriigid saavad toetust korraga nii Ühtekuuluvusfondist kui ka struktuurifondidest, tuleb programmide puhul eristada fondide toetatavat tegevust: Ühtekuuluvusfond mängib põhirolli üleeuroopaliste transpordivõrkude toetamisel.

Struktuurifondid omakorda peaksid üldiselt keskenduma sellise infrastruktuuri väljaarendamisele, mis on seotud majanduskasvu stimuleerimise meetmetega (näiteks turismiarendus ja tööstuspiirkondade atraktiivsuse suurendamine). Investeeringud maanteede infrastruktuuri täidavad ka üldist teeohutuse eesmärki.

Fondide kaasrahastamine peaks olema kooskõlas üleeuroopaliste transpordivõrkude eelarvest antud toetustega, samas vältides ühenduse abi dubleerimist. Liikmesriigid võivad kasutada koordinaatoreid, et lühendada ajavahemikku võrgu kavandamise otsuse tegemisest selle tegeliku ehitamiseni. Liikmesriigid peavad eelnevalt igaüks eraldi kindlaks määrama vahendi, mis sobib kavandatavatele projektidele kõige paremini. Rahastamist ühtekuuluvuspoliitika raames võib kombineerida TEN-T vahenditega.

([1]) ELT L 167, 30.4.2004, lk 1.

1.1.2. *Keskkonnakaitse ja majanduskasvu sünergia tugevdamine*

Keskkonnainvesteeringud võivad tuua majandusele kasu kolmel viisil: need võivad tagada majanduskasvu järjepidevuse pika aja jooksul, vähendavad väliseid keskkonnakulusid (nt tervishoiukulud, puhastuskulud või kahjude hüvitamine) ja stimuleerivad innovatsiooni ja töökohtade loomist. Tulevaste ühtekuuluvusprogrammide eesmärgiks peaks olema keskkonnakaitse ja majanduskasvu potentsiaalse sünergia tugevdamine. Kõnealuses kontekstis peaks olema esmase tähtsusega keskkonnakaitseteenused, nagu puhta veega varustamine, jäätme- ja heitveekäitluse infrastruktuur, loodusvarade haldamine, maa-alade saastest puhastamine, et seda uueks majandustegevuseks ette valmistada, ning kaitse teatavate keskkonnariskide (nt kõrbestumise, põua, tulekahjude ja üleujutuste) vastu.

Selleks et maksimeerida majanduslikke kasutegureid ja minimeerida kulusid, tuleks tähtsustada keskkonnareostuse allikate kahjutuks tegemist. Jäätmemajanduse sektoris tähendab see keskendumist jäätmetekke ennetamisele ning jäätmete ringlusse võtule ja biolagundamisele, mis on kulutõhusam ja aitab luua töökohti.

Arengustrateegiad peaksid põhinema piirkondade vajaduste ja konkreetsete probleemide eelneval hindamisel, kasutades sealjuures võimaluse korral asjakohaseid indikaatoreid. Tuleb astuda samme, et soodustada väliste keskkonnakulude arvessevõtmist, toetades turupõhiste vahendite kasutusele võtmist ja arendamist (vt nt keskkonnatehnoloogiate tegevuskavas toodud vahendid). Sellega seoses tuleb tähelepanu juhtida globaalse keskkonna- ja turvaseire (GMES) algatusele, mis hakkab alates 2008. aastast pakkuma kogu Euroopat hõlmavat ajakohast teavet maakatte/-maakasutuse ja merede olukorra kohta ning kaarte katastroofide ja õnnetusjuhtumite korral.

Seega on soovitatavad tegevussuunised järgmised:

— käsitleda suurt vajadust infrastruktuuri tehtavate investeeringute järele, eelkõige vastastikuse lähenemise piirkondades ja iseäranis uutes liikmesriikides, et saavutada kooskõla keskkonnakaitsealaste õigusaktidega, mis käsitlevad vett, jäätmeid, õhku, looduse ja liikide kaitset ning bioloogilist mitmekesisust;

— tagada atraktiivsed tingimused ettevõtetele ja nende kvalifitseeritud oskustöölistele. Selleks tuleb soodustada maakorraldust, mis vähendab valglinnastumist, ja tervendada füüsilist keskkonda, kaasa arvatud loodus- ja kultuurivarade arendamine. Investeeringud selles valdkonnas peaksid olema selgelt seotud innovatiivsete ja töökohti loovate ettevõtete arendamisega asjaomastes piirkondades;

— lisaks mujal käsitletud investeeringutele säästvasse energiasse ja transporti soodustada investeeringuid, mis toetavad ELi Kyoto protokolliga võetud kohustusi;

— võtta riskiennetusmeetmeid loodusressursside parema haldamise, sihtotstarbelisema teadustöö, side- ja infotehnoloogia parema kasutamise ning innovatiivsema avaliku halduse poliitika kaudu, kaasa arvatud näiteks ennetav seire.

Kui liikmesriigid saavad toetust nii Ühtekuuluvusfondilt kui ka struktuurifondidelt, siis tuleks teha programmidel selget vahet tegevuse tüübi järgi, mida igaüks neist fondidest rahastab.

1.1.3. *Traditsiooniliste Euroopa energiaallikate intensiivse kasutamise vähendamine*

Eelnevaga seotud prioriteet on vajadus vähendada sõltuvust traditsioonilistest energiaallikatest, parandades energiaallikate efektiivsust ja kasutades taastuvaid energiaallikaid. Investeeringud nendes valdkondades aitavad tagada energiaga varustamise pikaajalises perspektiivis, toimides samal ajal innovatsiooniallikana ja luues ekspordivõimalusi, mis on kulutõhusad eriti juhul, kui energiahinnad püsivad kõrged.

Investeerimine traditsioonilistesse energiaallikatesse on samuti vajalik, et kindlustada energiaga varustamine. Eelkõige peaksid fondid keskenduma – kui on olemas tõendid turuprobleemide kohta ja kui see ei ole vastuolus turu liberaliseerimisega – võrkude vastastikusele sidumisele, pöörates erilist tähelepanu üleeuroopalistele võrkudele, jaotusvõrkude tõhustamisele ning gaasi põhi- ja jaotusvõrkude ehitamisele ja tõhustamisele, sh vajaduse korral saareterritooriumidel ja äärepoolseimates piirkondades.

Tegevussuunised selles valdkonnas on järgmised:

— toetada energiatõhususe suurendamise projekte, näiteks hoonetes, ning väikese energiakuluga arengumudelite levikut;

— toetada taastuvate ja alternatiivsete tehnoloogiate arendamist ja kasutamist (tuule-, päikese-, biomassienergia), sh kütte- ja jahutussüsteemides, mis võivad anda ELile edumaa ja seega suurendada selle konkurentsivõimet. Sellised investeeringud toetavad ka Lissaboni eesmärki tagada, et aastaks 2010 saadakse 21 % elektrist taastuvatest energiaallikatest;

— suurendada investeeringuid traditsioonilistesse energiaallikatesse võrkude arendamiseks, kui on olemas tõendid turuprobleemide kohta. Need investeeringud puudutavad peamiselt ühtluspiirkondi.

1.2. **SUUNIS: teadmiste ja innovatsiooni edendamine majanduskasvu huvides**

Ühenduse majanduskasvu ja tööhõivega seotud eesmärgid nõuavad struktuurimuutust majanduses teadmistepõhise tegevuse suunas. Selleks on vaja astuda samme mitmes vallas: tegelda teadusuuringute ja tehnoloogiaarenduse (TTA) madalamate tasanditega, seda eriti erasektoris; soodustada innovatsiooni uute või täiendatud toodete, protsesside ja teenuste kaudu, mis on konkurentsivõimelised rahvusvahelisel tasandil; suurendada piirkondlikku ja kohalikku võimet luua ja võtta kasutusele uusi tehnoloogiaid (eelkõige side- ja infotehnoloogia) ning senisest enam toetada riskide võtmist.

TTA kulude osakaal SKTst on suurenenud, kuid üksnes marginaalselt, ning moodustab 1,9 % SKTst, mis on oluliselt väiksem kui Lissabonis sihiks seatud 3 %. [1] Kuigi ettevõtete investeeringud TTAsse on siiani oodatust oluliselt väiksemad, on märke selle kohta, et ka riiklikud investeeringud sellesse valdkonda on sattumas surve alla. Riikidesisesed ja -vahelised erinevused TTA ja innovatsiooni investeeringutes on eelkõige ettevõtete TTA investeeringute osas palju suuremad kui sissetulekute erinevused. Kuigi on asutud ellu viima nii riiklikke kui ka ühenduse algatusi, on vaja astuda rohkem samme, et viia ettevõtete vajadused kooskõlla avaliku ja erasektori TTA institutsioonide TTA-alase pakkumisega. Euroopa innovatsioonialane mahajäämus muudes juhtivates majandusharudes suureneb. Innovatsioonialane lõhe ei ole vähenenud ka Euroopa sees, sest liiga sageli tuleb ette, et EL ei suuda teisendada teadmiste ja tehnika arengut tööstuslikeks toodeteks ja protsessideks. Ühtekuuluvuspoliitika saab aidata tegelda peamiste probleemidega, mis põhjustavad Euroopa mahajäämust innovatsiooni valdkonnas, sealhulgas ebaefektiivsed innovatsioonisüsteemid, ettevõtluse vähene dünaamilisus või aeglane side- ja infotehnoloogia kasutuselevõtt ettevõtetes.

Selles kontekstis on vaja suurendada riiklikku ja piirkondlikku TTA-suutlikkust, toetada investeerimist side- ja infotehnoloogia infrastruktuuri ja levitada tehnoloogiaid ja teadmisi asjakohaste tehnoloogiasiirde ja teadmiste vahetamise mehhanismide kaudu. Teadlikkuse parandamist olemasoleva TTA potentsiaali parema kasutamise kohta võiks julgustada ettenägeliku piirkondliku poliitika ja muude piirkondlike strateegia kavandamise meetodite kaudu, mis hõlmavad regulaarset ja süstemaatilist dialoogi peamiste sidusrühmadega. Samuti on oluline parandada oskuste ja vilumuste arendamise meetmete kaudu ettevõtete, eelkõige VKEde suutlikkust TTA kasutusele võtmisel, suurendada Euroopa tippteadlaste hulka ja kasutada aktiivsemalt nende teadmisi; suurendada erasektori ja avaliku sektori investeeringuid TTAsse ja innovatsiooni ning julgustada TTA-partnerluse loomist liidu eri piirkondade vahel. Näiteks Euroopa tehnoloogiaplatvormidel on potentsiaal kohandada teadusprogramme paremini ettevõtete vajadustega; ühtekuuluvuspoliitika võib mängida tähtsat rolli nende strateegiliste teadusprogrammide rakendamisel kogu liidus, sealhulgas vähem arenenud piirkondades.

[1] "Teadusesse investeerimine: tegevusplaan Euroopa jaoks", KOM(2003) 226, 30.4.2003.

Kuigi otsetoetused on ka edaspidi olulised, eriti just ühtluspiirkondades, on vaja keskenduda kollektiivsete ettevõtlus- ja tehnoloogiateenuste pakkumisele ettevõtete rühmadele, et aidata neil tõhustada innovatsioonialast tegevust. Otsetoetused üksikutele ettevõtetele peaksid olema suunatud pigem ettevõtte TTA- ja innovatsioonialase suutlikkuse edendamisele, kui selle tootmiskulude ajutisele vähendamisele, millega kaasneb hulk koormavaid mõjusid. See on eriti oluline traditsioonilistes sektorites, eelkõige rahvusvahelisele konkurentsile avatud sektorites, kus on vaja teha lisapingutusi konkurentsivõime säilitamiseks, ning ka VKEde puhul, mis on sageli suurimaks töökohtade loojaks piirkondlikul tasandil. Mis kõige tähtsam, neid põhimõtteid tuleb kohandada iga piirkonna eriomastele tingimustele, eelkõige VKEde vajadustele. Riiklikud, piirkondlikud ja kohalikud strateegiad peaksid põhinema põhjalikul TTA investeerimisvõimaluste analüüsil.

Teadmised ja innovatsioon on kesksel kohal ühenduse pingutustes soodustada kiiremat majanduskasvu ja suurema hulga töökohtade loomist. Ühenduse tasandil on kavandatud kaks asjaomast raamprogrammi: TTA seitsmes raamprogramm ning konkurentsivõime ja innovatsiooni raamprogramm. Sünergia ühtekuuluvuspoliitika ja nende vahendite vahel on äärmiselt oluline, et teadusuuringud ja ühtekuuluvuspoliitika teineteist piirkondlikul tasandil tugevdaksid, ning riiklikud ja piirkondlikud arengustrateegiad peavad näitama, kuidas seda saavutada. Ühtekuuluvuspoliitika saab aidata kõikidel piirkondadel suurendada teadusuuringute- ja innovatsioonialast suutlikkust, toetades nii nende piirkondade efektiivset osalemist Euroopa teadusruumis kui teadusuuringute- ja innovatsioonialast tegevust ühenduses üldiselt. Eelkõige on sellel kaks tähtsat rolli. Esimene on aidata piirkondadel rakendada piirkondlikke innovatsioonistrateegiaid ja tegevuskavasid, millel võib olla oluline mõju konkurentsivõimele nii piirkondlikul tasandil kui ka kogu ühenduses; teine on aidata suurendada piirkonna teadusuuringute- ja innovatsioonialast suutlikkust tasemeni, kus see saab osaleda riikidevahelistes teadusprojektides.

Seega peaksid piirkondlikud strateegiad keskenduma investeerimisele TTAsse, innovatsiooni, inimkapitali ja ettevõtlusesse; jälgimisele, et need investeeringud oleksid kooskõlas piirkonna arenguvajadustega ning et oleks olemas suutlikkus suunata need turustatavate toodete, protsesside ja teenuste innovatsiooni, tehnosiirde ja teadmiste vahetamise edendamisele, side- ja infotehnoloogia arendamisele, levitamisele ja ettevõtetes kasutusele võtmise soodustamisele ning rahastamisvõimaluste tagamisega ettevõtetele, kes soovivad investeerida suure lisaväärtusega kaupadesse ja teenustesse. Sellistes strateegiates peaks eraldi olema ette nähtud eksperimenteerimine, et suurendada poliitilise sekkumise ja vaheorganisatsioonide võimalusi ajendada piirkondlikke ja kohalikke majandussubjekte, eriti VKEsid kasutama innovatsiooni.

1.2.1. *TTA-alaste investeeringute suurendamine ja parem suunamine*

Euroopa ettevõtete konkurentsivõime sõltub otsustaval määral nende võimest tuua uued teadmised turule nii kiiresti kui võimalik. Avalik toetus TTA-le on õigustatud, sest esineb turutõrkeid, ning neid võib samuti õigustada teatavate TTA-alaste investeeringute avalik iseloom. Lisaks õigustavad riiklikku toetust TTA-le teadustöö tulemuste omandiõiguse küsimused ja vajadus saavutada kriitiline mass teatavates teadusuuringute sektorites.

Regionaalpoliitika rakendamisel tuleks võtta arvesse TTA spetsiifilist iseloomu. Eelkõige nõuab TTA tihedat suhtlemist osalejate vahel, et edendada tippkeskuste kujunemist, mis on olulised kriitilise massi saavutamiseks. Oluline roll võib olla näiteks geograafilisel lähedusel, mis saavutatakse VKEde klastrite ja riiklike teadusasutuste juurde loodud innovatsioonikeskuste kaudu. Seetõttu peab TTA-alane tegevus olema ruumiliselt koondatud ja samal ajal tuleb edendada väikese TTA kontsentratsiooniga piirkondade suutlikkust toetust vastu võtta.

Vähem arenenud liikmesriikides ja piirkondades tuleks TTAd arendada olemasolevate tippkeskuste juures ning vältida ressursside liigset ruumilist hajutamist. Ka siin aitavad Euroopa tehnoloogiaplatvormid keskendada investeeringuid teadustegevuse esmatähtsatele valdkondadele. Samuti peaksid investeeringud täiendama seitsmendas raamprogrammis sätestatud Euroopa prioriteete ning toetama uuendatud Lissaboni tegevuskava eesmärke. Prioriteediks peab olema uute ja turukõlblike toodete, teenuste ja oskuste arendamine.

TTA valdkonnas tehtavad sammud tuleb viia kooskõlla ühenduse TTA poliitikaga ja kõnealuste piirkondade vajadustega. Selleks kasutatavad meetodid peavad põhinema mõistlikul analüütilisel lähenemisel, nagu näiteks ettenägelik poliitika, ning samuti näitajatel, nagu näiteks patendid; erasektori ja avaliku sektori teadusasutuste asukohal; ning innovatiivsete ettevõtete klastrite olemasolul.

TTA valdkonnas võib määratleda järgmised tegevussuunised:

— ettevõtetevahelise ning ettevõtete ja riiklike teadus-/kõrgharidusasutuste vahelise koostöö suurendamine, toetades näiteks piirkondlike ja piirkondadevaheliste tippkeskuste klastrite loomist;

— VKEde TTA-tegevuse toetamine ja tehnosiire (VKEdele juurdepääsu võimaldamine TTA teenustele, mida pakuvad riiklikult rahastatavad teadusasutused);

— piirkondlike piiriüleste ja riikidevaheliste algatuste toetamine, mille eesmärk on teaduskoostöö ja -suutlikkuse suurendamine ühenduse teaduspoliitika prioriteetsetes valdkondades;

— teadus- ja arendustegevuse suutlikkuse suurendamine, kaasa arvatud side- ja infotehnoloogia, teadusuuringute infrastruktuur ja inimkapital olulise kasvupotentsiaaliga valdkondades.

Programmid – iseäranis need, mis on ette nähtud lähenemiseesmärgi raames abikõlblikele piirkondadele – võivad aidata kaasa TTA infrastruktuuri (kaasa arvatud piirkondlikud teadusasutustevahelised ja -sisesed kiired andmevõrgud), hariduse infrastruktuuri, sisseseade ja tehnika arendamisele nii riiklikult rahastatud teadusasutustes kui ka ettevõtetes, tingimusel et need investeeringud on otseselt seotud piirkondliku majandusarengu eesmärkidega. See võib hõlmata ka teadusuuringute infrastruktuuri, mille puhul on otstarbekusuuringuid rahastatud varasematest raamprogrammidest. Seitsmenda raamprogrammi prioriteete toetades tuleks püüda välja arendada tekkivate ja olemasolevate tippkeskuste täielik potentsiaal ning suurendada investeerimist inimkapitali, eelkõige andes teadustöötajatele väljaõpet riiklikul tasandil ja luues atraktiivseid tingimusi välismaal väljaõppe saanud teadustöötajatele.

1.2.2. *Innovatsiooni edendamine ja ettevõtluse soodustamine*

Innovatsioon on kompleksse ja interaktiivsete protsesside tulemus, mis hõlmab ettevõtete võimet kasutada teistelt turul osalejatelt, organisatsioonidelt ja asutustelt saadud lisateadmisi.

Innovatsiooni investeerimine on ühtekuuluvuspoliitika kõige tähtsam prioriteet nii lähenemisprogrammide kui ka piirkondliku konkurentsivõime ja tööhõive programmide alusel. Selliste investeeringute kaasrahastamine peaks olema peamine prioriteet tööhõiveprogrammides, kus on vaja koondada piiratud rahalisi ressursse, et saavutada kriitiline mass ja tekitada võimendusefekt.

Peamine eesmärk peaks olema soodustada ettevõtluskliimat, mis soodustab uute teadmiste tootmist, levitamist ja kasutusele võtmist ettevõtetes. Efektiivsete piirkondlike innovatsioonisüsteemide loomiseks tuleb majanduslikele, sotsiaalsetele ja poliitilistele osapooltele tutvustada maailma tipptasemel tehnoloogiaid ja ettevõtlustavasid ka väljaspool riiklikku või kohalikku tasandit. Selleks tuleb püüda teha koostööd innovatsiooni levikeskuste ja euroinfokeskustega, mida rahastatakse konkurentsivõime ja innovatsiooni kaudu, eriti tehnoloogia ja informatsiooni riikidevahelise levitamise valdkonnas.

Loomisjärgus olevaid ettevõtteid, eelkõige neid, mis on seotud TTAga, tuleb toetada eesmärgiga arendada teadusasutustega partnerlussuhteid, mis põhinevad pikaajalisel visioonil ja selgel turuorientatsioonil. Ühtekuuluvuspoliitika peaks püüdma kompenseerida turuprobleeme, mis takistavad innovatsiooni ja ettevõtlust. Meetmete eesmärk peaks olema olemasolevate tegevuskeskuste edasiarendamine, et kasutada piirkondlikku TTA potentsiaali ning soodustada piirkondadesisest ja -vahelist suhtlemist ja tehnoloogiaalast koostööd.

Riigiasutused peaksid tagama, et teadusasutused, erasektor ja avalik sektor kasutaksid täielikult ära omavahelise sünergiapotentsiaali.

Majandusliku arengu strateegiaid võiks parandada andmete kogumise abil innovatiivse tegevuse kohta asjaomastes piirkondades, näiteks erapatentide kohta või innovatiivse tegevuse klastrite iseloomu, ulatuse ja arengupotentsiaali kohta, kaasa arvatud klastrid, mis hõlmavad nii erasektori kui ka avaliku sektori teadusasutusi. Selles osas on abi ka ühenduse innovatsiooniülevaadetest ja Euroopa innovatsiooni tulemustabelist.

Tegevussuunised selles valdkonnas on järgmised:

— piirkondliku TTA-alase innovatsiooni ja hariduse efektiivsemaks ja ettevõtetele, eelkõige VKEdele, kättesaadavamaks muutmine, näiteks tippkeskuste rajamise, tipptehnoloogiaga tegelevate VKEde teadus- ja tehnoloogiaasutuste juurde koondamise või suurte ettevõtete juurde piirkondlike klastrite loomise ja nende arendamise kaudu;

— ettevõtluse tugiteenuste pakkumine, et võimaldada ettevõtetel, eelkõige VKEdel, suurendada oma konkurentsivõimet ja osaleda rahvusvahelisel turul, eelkõige kasutades ära siseturu loodud võimalusi. Ettevõtlusteenused peaksid seadma esikohale sünergia ärakasutamise (nt tehnosiirde, teaduspargid, side- ja infotehnoloogia keskused, inkubaatorid ja nendega seotud teenused, koostöö klastritega) ning pakkuma traditsioonilisemat toetust juhtimise, turustamise, tehnilise abi, värbamise ning muude kutse- ja kommertsteenuste valdkonnas;

— Euroopa Liidu tugevate külgede täielik ärakasutamine ökoinnovatsiooni valdkonnas. Ökoinnovatsiooni tuleks soodustada, samuti täiustada VKEde tegevust keskkonnajuhtimissüsteemide kasutusele võtmise kaudu. Kui sellesse valdkonda investeeritakse praegu, siis on ELi ettevõtted tugeval positsioonil lähitulevikus, kui muud piirkonnad hakkavad hindama sellise tehnoloogia vajalikkust. See valdkond on selgelt seotud konkurentsivõime ja innovatsiooni raamprogrammiga;

— ettevõtluse soodustamine ning uute ettevõtete arendamise ja loomise edendamine. Samuti tuleks rõhku panna teadusasutuste või ettevõtete *spin-out*- ja *spin-off*-firmade edendamisele, kasutades erinevaid meetodeid (näiteks teadlikkuse parandamine, prototüüpide loomine, juhendamine ning juhtimisalase ja tehnoloogilise abi pakkumine potentsiaalsetele ettevõtjatele).

On oluline tagada, et ettevõtted, kaasa arvatud VKEd, saaksid kasutada teadustöö tulemusi ärilistel eesmärkidel.

Eelistatavalt peaks ettevõtlusteenuseid pakkuma erasektor või organisatsioonid, mis kuuluvad nii avalikku kui ka erasektorisse. Need teenused peaksid olema tipptasemel, kergesti kättesaadavad ja juurdepääsetavad ning vastama VKEde vajadustele. Nende kvaliteet tuleb määratleda ja seda tuleb kontrollida ning teenusepakkujate tegevus tuleb viia ühtsetele alustele, nt avaliku sektori ja erasektori partnerluse loomise ning tervikteenuse pakkumise kaudu.

Halduskord on sageli liiga keeruline. Informatsioon ja esialgne toetus peaks olema kättesaadav tervikteenuse pakkujate võrgu kaudu, mis võiks olla vahendajaks avaliku sektori ja toetuse taotleja vahel; see peaks hõlmama kõiki erinevaid tegevusi, mida kaasrahastatakse ühtekuuluvuspoliitika raames. Need teenusepakkujad peaksid olema pädevad kogu riigiabi valdkonnas – riiklikest või piirkondlikest kohustustest sõltumatult – ja nende tegevuse tõhusust tuleks regulaarselt kontrollida.

Sobivate tingimuste olemasolu korral tuleks eri kategooriatesse kuuluvatele ettevõtetele (nt tegevust alustavad ettevõtted või ettevõtted, mis on hiljuti vahetanud omanikku) või ettevõtjatele (nt noored inimesed, naised, vanemaealised töötajad või rahvusvähemuste kogukondadest pärit inimesed) pakkuda toetust, mis vastab nende konkreetsetele vajadustele. Ka koolides tuleks soodustada ettevõtlusalase hariduse andmist.

1.2.3. *Infoühiskonna kõigile kättesaadavaks tegemine*

Side- ja infotehnoloogia levitamine kogu liidu majanduses on võimas hoob nii piirkondade tootlikkuse kui konkurentsivõime parandamiseks. Side- ja infotehnoloogia levitamine ergutab ka tootmismeetodite ümberkorraldamist ning uute ettevõtete ja erateenuste esilekerkimist. Tõhusad ja tulemuslikud avalikud teenused – eelkõige e-valitsus ja e-tervishoiuteenused – suurendavad märkimisväärselt majanduskasvu ja uute teenuste võimaldamise potentsiaali. Tehnoloogia laialdasem kasutuselevõtt edendab regionaalarengut, soodustades side- ja infotehnoloogia tippkeskuste rajamist ja kasvu ning arendades ühenduvust ja suhtlemist ettevõtete, eriti VKEde vahel. Meetmed peaksid ergutama toodete ja teenuste arendamist, eesmärgiga soodustada ja stimuleerida erainvesteeringuid side- ja infotehnoloogiasse, tagades samal ajal konkurentsi nimetatud sektori sees.

Poliitikameetmed peaksid seepärast keskenduma ühenduvusele. See hõlmab VKEdele suunatud innovatsiooni tugiteenuste parandamist eesmärgiga hoogustada tehnosiiret teadusasutuste ja ettevõtete vahel. See nõuab ka teadmistepõhises majanduses vajalike oskuste arendamist ning infosisu arendamist rakenduste ja teenuste osutamise teel (nagu näiteks e-valitsus, e-äri, e-kool ja e-tervishoid), mis pakuvad huvitavat alternatiivi muudele, sageli kulukamatele teenuse osutamise mudelitele. See on eriti oluline kaugematel ja hõredalt asustatud aladel, samuti äärepoolseimates piirkondades, saartel ja loodusliku halvemusega piirkondades. On selge, et toodete ja sisupõhiste teenuste kasutamine ja arendamine saab toimida üksnes siis, kui asjakohane infrastruktuur on kättesaadav ja suudab toetada lairibateenuseid. Seepärast on oluline, et asjakohane lairibaside infrastruktuur oleks kasutatav kogu ELis kättesaadava hinnaga.

Üldjuhul tuleks side- ja infotehnoloogia infrastruktuuri investeerimisel arvesse võtta tehnoloogia kiiret arengut ning järgida tehnoloogia neutraalsuse ja vaba juurdepääsu põhimõtteid. Kooskõla konkurentsieeskirjade ja elektroonilise side reguleerimisraamistikuga on äärmiselt oluline.

Meetmed peavad põhinema olemasoleva majandusstruktuuriga seotud taustanäitajatel (kaasa arvatud tööstuslik spetsialiseerumine; ühenduvus side- ja infotehnoloogiatega ning piirkondlike majanduskeskuste vaheline potentsiaalne sünergia). Piirkondlike vajaduste väljaselgitamisel tuleks võtta arvesse ühenduse praegusi side- ja infotehnoloogiat edendavaid algatusi, eelkõige "i2010 – Euroopa infoühiskond majanduskasvuks ja tööhõiveks". ([1])

Arvestades seda, et side- ja infotehnoloogia hõlmab kõiki majanduslikke ja sotsiaalseid sektoreid, on tingimata vaja, et liikmesriigid ja piirkonnad arendaksid ühituvaid infoühiskonna strateegiad, mis tagavad sektoritevahelise ühtsuse ja lõimumise, viies kohalike nõudmiste, sidusrühmade osalemise ning tugeva avaliku poliitika toetuse alusel tasakaalu pakkumise ja nõudluse meetmed.

Tegevussuunised on järgmised:

— tagada, et ettevõtted ja majapidamised võtavad kasutusele side- ja infotehnoloogia, ning soodustada arengut tasakaalustatud toetuse kaudu side- ja infotehnoloogia toodete ja nii avaliku kui ka erasektori teenuste pakkumisele ja nõudlusele ning samuti suurema inimkapitali investeerimise kaudu. Need tegevused peaksid suurendama tootlikkust, soodustama avatud ja konkurentsivõimelist digitaalmajandust ning osalusühiskonda (näiteks parandades puuetega inimeste ja vanemaealiste juurdepääsu teenustele), ning seega hoogustama majanduskasvu ja tööhõivet;

— tagada side- ja infotehnoloogia infrastruktuuri ning sellega seotud teenuste kättesaadavus, kui turg ei suuda pakkuda seda mõistliku hinna eest ja küllaldasel tasemel, et toetada vajalikke teenuseid, eriti kaugemates ja maapiirkondades ning uutes liikmesriikides.

1.2.4. *Parem juurdepääs rahastamisvõimalustele*

Veel üheks võtmetähtsusega teguriks teadmiste ja innovatsiooni edendamisel on hõlbustada juurdepääsu rahastamisvõimalustele. Majanduskasvu ja töökohtade loomise soodustamiseks peab ettevõtjatel ja ettevõtetel olema piisavalt tasuv investeerida kaupade ja teenuste arendamisesse ja tootmisse, selle asemel et tegelda näiteks rentimisega.

Juurdepääs finantsidele on sageli keeruline, mis on takistuseks majanduskasvule ja töökohtade loomisele. On oluline parandada juurdepääsu kapitalile nii TTA-tegevuse kui ka tegevust alustavate ettevõtete jaoks. Tuleb välja arendada innovatsiooniga seotud riskikapitaliturud ja samuti parem reguleeriv keskkond, mis muudab ettevõtluse lihtsamaks.

Neid programme võiks viia läbi JEREMIE algatuse raames tihedas koostöös Euroopa Investeerimisfondiga (EIF), et arendada finantsvahendeid piirkondades, kus turuprobleemid takistavad ettevõtlust TTA-tegevusega seotud suurte riskide tõttu. Arvesse tuleb võtta ka valitsuse toetuse mõju ettevõtete loomisele, et vältida erainvesteeringute väljasurumist ja meetmeid, mis kahjustavad konkurentsi. Tõhustada tuleks ka fondide omavahelist koordineerimist.

([1]) KOM(2005) 229.

Erasektori aktsiakapital ja riskikapital ning rotatsioonifondid innovatiivsetele tegevust alustavatele ettevõtetele peaksid mängima olulist rolli ettevõtluse, innovatsiooni ja töökohtade loomise mootorina; avaliku sektori asutused ei sobi alati kõige paremini riskide võtmiseks. Prioriteet peaks olema luua või laiendada turuprobleemide korral riskikapitali ja pangatagatiste pakkumisele spetsialiseerunud asutusi. Tavaliselt on sellised asutused efektiivsemad siis, kui nad pakuvad terviklikku abipaketti, alustades enne ettevõtte loomist või laiendamist antavast väljaõppest.

Nendele põhimõtetele tuginevad tegevussuunised on järgmised:

— soodustada vahendeid, mis ei ole toetused, nagu näiteks laenud, allutatud laenude finantseerimine tagatud laenuvahendite varal, konverteeritavad vahendid (vahefinantseerimislaen) ja riskikapital (nt stardikapital ja riskikapital). Toetusi tuleb kasutada selliste infrastruktuuride rajamiseks ja ülalpidamiseks, mis soodustavad juurdepääsu rahastamisvõimalustele (nt tehnosiirde keskused, inkubaatorid, "äriinglite" võrgustikud, investeerimise ettevalmistusprogrammid). Toetada tuleks garantii- ja vastastikuse garantii mehhanisme, et edendada VKEde juurdepääsu mikrokrediidile. EIP ja EIF võiksid selles osas väärtuslikku abi osutada;

— arendada integreeritud lähenemisviisi, mis toetab ühtaegu innovatsiooni, selle ülekannet uude äritegevusse ja riskikapitali olemasolu;

— võtta ühendust teatavate konkreetsete rühmadega, nagu näiteks noored või naissoost ettevõtjad või ebasoodsas olukorras olevad rühmad.

Arvestades EIFi paljude aastate jooksul omandatud kogemusi, on eriti oluline teha tihedat koostööd EIFiga, et pakkuda VKEdele vajalikku toetust, arendades samal ajal Euroopa riskikapitaliturgu. See võiks hõlmata JEREMIE algatuses osalemist.

1.3. **SUUNIS: rohkem ja paremaid töökohti**

Lissaboni strateegiat taaskäivitades kiitis Euroopa Ülemkogu heaks ühtsed suunised, mis ühendavad endas majanduspoliitika üldsuunised ja Euroopa tööhõive strateegia suunised, ([1]) lõimides majanduskasvu ja töökohtade loomise huvides nii makro- kui ka mikromajandusliku ja tööhõivepoliitika. Kooskõlas fondide määrustega ([2]) ühtivad ühenduse ühtekuuluvuspoliitika strateegiliste suuniste prioriteedid tööhõive ja inimressursside sfääris Euroopa tööhõivestrateegiaga, ([3]) mida täiendavad ELi tööhõivealased soovitused riigispetsiifiliste prioriteetidega.

Täieliku tööhõive ja suurema tootlikkuse saavutamine sõltub paljudest erinevatest meetmetest, kaasa arvatud need, millest eespool juba juttu oli. Investeerimine infrastruktuuri, ettevõtluse arendamisesse ja teadusuuringutesse parandab võimalusi töökohtade loomisel, nii lühiajaliselt, esimese ringi meetmete tulemusel, kui ka pikemas perspektiivis, positiivse mõju tulemusel, mida need avaldavad tootlikkusele ja konkurentsivõimele. Et need investeeringud saaksid maksimeerida tööhõivet ja luua kvaliteetseid alalisi töökohti, tuleks inimkapitali edasi arendada ja paremaks muuta.

Inimkapitali arendamise vallas tuuakse tööhõivesuunistes välja kolm tegevusprioriteeti liikmesriikide poliitika jaoks:

— tööhõive suurendamine ja säilitamine ning sotsiaalkaitsesüsteemide moderniseerimine;

— töötajate ja ettevõtete kohanemisvõime ning tööturu paindlikkuse suurendamine;

— inimkapitali investeerimise suurendamine hariduse edendamise ja oskuste täiendamise teel.

Lisaks nendele prioriteetidele tuleb asjakohast tähelepanu pöörata investeeringutele, mille eesmärk on parandada riigihalduse efektiivsust, ning samuti investeeringutele hariduse, sotsiaalvaldkonna, tervishoiu ja kultuuri infrastruktuuridesse.

([1]) ELT L 205, 6.8.2005, lk 21.
([2]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta määruse (EÜ) nr 1081/2006 (Euroopa Sotsiaalfondi kohta, millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1784/1999) artikkel 2. ELT L 210, 31.7.2006, lk 12.
([3]) KOM(2005) 141, 12.4.2005.

Ühtekuuluvuspoliitika peab keskenduma Euroopa tööhõivestrateegiaga seotud väljakutsetele igas liikmesriigis eraldi, toetades lähenemise ja piirkondliku konkurentsivõime ning tööhõive eesmärkide raames võetavaid meetmeid, võttes arvesse õiguslikus raamistikus määratletud tegevuse ulatust. Esimese eesmärgi osas on abikõlblike meetmete ja rahaliste vahendite skaala laiem. Viimase eesmärgi osas tuleb ühenduse vahendeid olulise mõju saavutamiseks kasutada palju sihipärasemalt.

Tööhõive ja inimressursside arendamise programmid peaksid võtma arvesse riikide konkreetseid väljakutseid ja prioriteete, mis on tööhõivealastes soovitustes ja riiklikes reformiprogrammides esile toodud. Need programmid peaksid olenemata sellest, kas neid juhitakse riiklikul või piirkondlikul tasandil, suutma tõhusalt lahendada territoriaalse ebavõrdsuse ning neid tuleks eri piirkondades kohandada kohalike oludega.

Struktuurifondide poolt Euroopas 2000.–2006. aastal loodud lisandväärtuse üks kõige nähtavamatest aspektidest oli liikmesriikide ja piirkondade toetamine kogemuste vahetamisel ning võrkude loomisel, mis soodustas innovatsiooni. Sellega seoses tuleks ühenduse algatuse EQUAL kaudu omandatud kogemused muuta kapitaliks, süvalaiendades põhimõtted, millele algatus rajati – innovatsioon, riikidevahelisus, partnerlus ja sooline võrdõiguslikkus.

1.3.1. *Tööhõive suurendamine ja säilitamine ning sotsiaalkaitsesüsteemide moderniseerimine*

Majandustegevuse baasi laiendamine, tööhõivetaseme tõstmine ja tööpuuduse vähendamine on äärmiselt oluline järjepideva majanduskasvu saavutamiseks, osalusühiskondade edendamiseks ja vaesusega võitlemiseks. Tööhõive suurendamine on veelgi vajalikum tööealise rahvastiku eeldatava vähenemise tõttu. Tööhõivesuuniste raames on käesoleva rubriigi tegevussuunised järgmised:

— rakendada tööhõivepoliitikat, mille eesmärk on saavutada täielik tööhõive, parandada töö kvaliteeti ja tootlikkust ning suurendada sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust;

— soodustada töö osas elutsüklile orienteeritud lähenemist;

— tagada osalust soodustavaid tööturge, suurendada töö atraktiivsust ning teha töö tasuvaks tööotsijate jaoks, kaasa arvatud ebasoodsas olukorras olevate ja mitteaktiivsete inimeste jaoks;

— reageerida paremini tööturu vajadustele.

Meetmete aluseks peaks olema vajaduste eelnev väljaselgitamine, kasutades näiteks asjakohaseid riiklikke ja/või piirkondlikke indikaatoreid, nagu tööpuudus ja osaluse määr, pikaajalise tööpuuduse määr, vaesuspiiril elava rahvastiku määr ja sissetulekute tase. Tähelepanu tuleks pöörata kohalikule tasandile, kus esinevaid erinevusi piirkondlik statistika ei pruugi kajastada.

Äärmiselt oluliseks tuleb pidada seda, et oleks olemas efektiivsed ja tulemuslikud tööturuinstitutsioonid, eriti tööhõiveteenistused, mis suudavad toime tulla kiirest majanduslikust ja sotsiaalsest restruktureerimisest ning demograafilisest vananemisest tulenevate ülesannetega, et toetada teenuste osutamist tööotsijatele, töötutele ja ebasoodsas olukorras olevatele inimestele. Nimetatud institutsioone võib toetada struktuurifondidest ning neil on määrav tähtsus aktiivse tööturupoliitika rakendamisel ning isikupärastatud teenuste osutamisel, eesmärgiga soodustada tööalast ja geograafilist liikuvust ning tööjõu pakkumise vastavusse viimist nõudlusega, kohalik tasand kaasa arvatud. Need peaksid aitama näha ette tööturu puudujääke ja kitsaskohti ning töö- ja oskuste alaseid nõudmisi. Sellest oleks abi ka majandusrände positiivseks juhtimiseks. Äärmiselt oluline on pakutavate teenuste juurdepääsetavus ja läbipaistvus. EURESe võrgustikul on keskne roll tööalase ja geograafilise liikuvuse suurendamises, nii üleeuroopalisel kui ka riiklikul tasandil. ([1])

Aktiivsete ja ennetavate tööturumeetmete tugevdamine peaks olema oluline prioriteet, et ületada tööturule sisenemise ja seal püsimisega seotud takistused ning soodustada tööotsijate, töötute ja mitteaktiivsete inimeste, vanemaealiste töötajate ja ka töötuks jäämise ohus olevate inimeste liikuvust, pöörates eritähelepanu lihttöölistele. Meetmed peaksid keskenduma isikupärastatud teenuste osutamisele, kaasa arvatud abi tööotsimisel, väljaõppel ja ametisse võtmisel, et kohandada tööotsijate ja töötajate oskusi kohaliku tööturu vajadustega. Täielikult tuleb arvesse võtta füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise ja ettevõtete asutamise potentsiaali, side- ja infotehnoloogiaalaseid oskusi ja arvutioskust. Erilist tähelepanu tuleb pöörata järgmisele:

([1]) EURES loodi 1993. aastal. Tegemist on koostöövõrguga, milles osalevad Euroopa Komisjon ning EMP liikmesriikide (ELi liikmesriigid pluss Norra, Island ja Liechtenstein) tööhõiveteenistused ning muud partnerorganisatsioonid.

— Euroopa noortepakti rakendamisele, võimaldades noortele inimestele juurdepääsu tööhõivele, lihtsustades üleminekut koolist tööle, pakkudes neile karjäärinõustamisvõimalusi, toetades õpingute lõpuleviimist ning võimaldades juurdepääsu asjakohasele väljaõppele ja praktikavõimalustele;

— Euroopa meeste ja naiste võrdõiguslikkuse pakti rakendamisele ühtlustamise ja erimeetmete kaudu naiste osaluse suurendamiseks tööhõives, tööalase segregatsiooni vähendamiseks ning sugudevahelise palgatasemete erinevuse ja sugude stereotüpiseerimise käsitlemiseks, peresõbralikuma töökeskkonna edendamiseks ning töö- ja eraelu kokkusobitamiseks. Äärmiselt oluline on juurdepääsu võimaldamine lapsehooldusteenustele ja hooldajat vajavatele isikutele mõeldud teenustele, nagu ka soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamine strateegiates ja meetmetes, teadlikkuse parandamine ja dialoog sidusrühmade vahel;

— erimeetmetele, millega parandatakse võõrtöötajate juurdepääsu tööturule ja edendatakse nende sotsiaalset integratsiooni väljaõppe võimaldamise ja välismaal omandatud pädevuse kehtivuse kinnitamise kaudu, isikupärastatud nõustamise kaudu, keeleõppe kaudu, ettevõtluseks asjakohase toetuse võimaldamise kaudu, tööandjate ja võõrtöötajate teadlikkuse parandamise kaudu nende õiguste ja kohustuste osas ning diskrimineerimisvastaste määruste täitmise edendamise kaudu.

Oluline prioriteet peaks olema ka kaasavate tööturgude tagamine ebasoodsas olukorras või sotsiaalse tõrjutuse ohus olevatele inimestele, nagu koolist väljalangejad, pikaajalised töötud, vähemused ja puuetega inimesed. Selleks on vaja toetuse ulatust veelgi laiendada, et luua võimalusi integratsiooniks ja võidelda diskrimineerimisega. Eesmärk peaks olema:

— parandada nende tööalast konkurentsivõimet kutsehariduse omandamises ja väljaõppes osalemise soodustamise, rehabiliteerimise, stimuleerivate meetmete ja sobiva töökorralduse, vajaliku sotsiaalse toetuse ja hooldamisteenuste osutamise ning sotsiaalmajanduse arendamise kaudu;

— võidelda diskrimineerimisega ja soodustada sallivust erinevuste suhtes töökohtades erinevusi puudutava koolituse ja teadlikkuse parandamise kampaaniate kaudu, kuhu on täielikult kaasatud kohalikud kogukonnad ja ettevõtted.

1.3.2. *Töötajate ja ettevõtete kohanemisvõime ning tööturu paindlikkuse suurendamine*

Arvestades üleilmastumise üha tugevnevat survet, kaasa arvatud järsud ja ootamatud kaubandussõkid, ning pidevat uute tehnoloogiate juurutamist, peab Euroopa suurendama oma suutlikkust näha ette, käivitada ja omaks võtta majanduslikke ja sotsiaalseid muutusi. Tööhõivesuuniste raames on käesoleva rubriigi tegevussuunised järgmised:

— soodustada paindlikkust ja kindlustunnet töökoha säilimise suhtes ning vähendada tööturu segmentimist, võttes arvesse sotsiaalpartnerite rolli;

— tagada, et tööjõukulud ja palga reguleerimise mehhanismid ei takistaks tööhõive suurendamist.

Keskenduda tuleks peamiselt meetmetele, mille eesmärk on soodustada ettevõtete, eriti VKEde, ja töötajate investeerimist inimressurssidesse, luues elukestva õppimise strateegiaid ja süsteeme, mis võimaldavad töötajatel, eelkõige lihttöölistel ja vanemaealistel töötajatel, omandada vajalikke oskusi teadmistepõhise majandusega kohanemiseks ja oma tööelu pikendamiseks. Tähelepanu tuleks pöörata eelkõige:

— elukestva õppe strateegiate ja süsteemide arendamisele, kaasa arvatud selliste mehhanismide abil nagu piirkonna- ja sektorifondid, eesmärgiga suurendada ettevõtetepoolseid investeeringuid ja töötajate osalemist väljaõppes;

— selliste strateegiate rakendamisele, osaledes süsteemide ja väljaõppe rahastamises. Prioriteetseks tuleks pidada ettevõtjaid ja VKEsid, soodustades nende juurdepääsu ettevõttevälistele konsulteerimis- ja finantskorraldusvõimalustele, nagu JEREMIE algatus, ning koolitusele – kusjuures rõhk asetatakse side- ja infotehnoloogiaalastele oskustele ning juhtimisoskustele. Eritähelepanu tuleks pöörata lihttööliste ja eakate töötajate osaluse suurendamisele koolituses ja ümberõppes.

Eriti oluline on täpsem prognoosimine ja majandusliku restruktureerimise (eelkõige kaubanduse avanemisega seotud muutustest tuleneva restruktureerimise) positiivne juhtimine. Kaalumisele tuleks võtta kõiki sotsiaalpartnereid, ettevõtteid ja kohalikke kogukondi hõlmavate seiresüsteemide loomine, sotsiaalmajanduslike muutuste uurimine riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil ning majanduse ja tööturu alaste tulevikutrendide hindamine. Tuleb toetada programme, mis on suunatud tööturgude moderniseerimisele ja järkjärguliste muutuste prognoosimisele kogu liidus eelkõige sellistes sektorites nagu põllumajandus, tekstiili- ja autotööstus ning kaevandus, ning samuti tuleb kasutusele võtta aktiivsed meetmed piirkondade majandusliku heaolu parandamiseks. Oma roll on ka töötajatele mõeldud spetsiaalsetel tööhõive-, väljaõppe- ja tugiteenustel, mis on seotud ettevõtete ja sektorite restruktureerimisega, muu hulgas näiteks kiirreageerimisskeemid kollektiivsete vallandamiste puhuks.

Tähelepanu tuleks pöörata ka töö innovatiivse ja paindliku korraldamisega seotud teadmiste arendamisele ja levitamisele, et kasutada ära uute tehnoloogiate eeliseid, sealhulgas kaugtöö, töötervishoiu ja -ohutuse parandamise (nt tööstusohutus), tootlikkuse suurendamise ning töö- ja pereelu parema kokkusobitamise osas. Siia alla võib kuuluda ka teadlikkuse parandamine ettevõtete sotsiaalse vastutuse vallas, edendades teadlikkust tööõigustest ja tööeeskirjadest kinnipidamist, vähendades varimajandust ning püüdes muuta deklareerimata tööd seaduslikuks tööjõuks.

Sotsiaalpartneritel on tööturu paindlikkust tagavate mehhanismide loomisel tähtis roll. Seega peaksid liikmesriigid julgustama sotsiaalpartnerite tegevust selles valdkonnas. Peale selle eraldatakse lähenemiseesmärgi kohaselt asjakohane hulk Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) vahendeid suutlikkuse suurendamisse, mis hõlmab väljaõpet, võrgustikke, sotsiaaldialoogi tugevdamist ning sotsiaalpartnerite ühistegevust.

1.3.3. *Inimkapitali tehtavate investeeringute suurendamine hariduse ja oskuste täiendamise teel*

Euroopa peab suurendama investeeringuid inimkapitali. Inimeste hulk, kes ei sisene tööturule või ei suuda seal püsida oskuste puudumise, sh põhilise kirja- ja arvutusoskuse puudumise või oskuste sobimatuse tõttu, on liiga suur. Võimaldamaks kõikidesse vanuserühmadesse kuuluvatele inimestele juurdepääsu tööhõivele ning parandamaks tootlikkust ja töö kvaliteeti tuleb suurendada investeerimist inimkapitali ning arendada ja rakendada tulemuslikke riiklikke elukestva õppe strateegiaid, mis toovad kasu üksikisikutele, ettevõtetele, majandusele ja ühiskonnale. Tööhõivesuuniste raames on käesoleva rubriigi tegevussuunised järgmised:

— suurendada ja tõhustada investeeringuid inimkapitali;

— sobitada haridus- ja koolitussüsteeme uute pädevusalaste nõudmistega.

Tööturukoolituse reformid, mille eesmärk on suurendada tööhõivet ning töötajate ja ettevõtete kohanemisvõimet, peavad olema seotud reformidega haridus- ja koolitussüsteemis. Varasematel programmiperioodidel on struktuurifondid investeerinud kaalukalt haridus- ja koolitussüsteemi. Järgmisel perioodil tuleks suurendada investeeringuid inimkapitali, keskendudes Lissaboni eesmärkidele ja lähtudes majanduskasvu ja tööhõive ühtsetest suunistest. Käsitleda tuleks järgmisi üldprioriteete:

— suurendada ja tõhustada investeeringuid inimkapitali, arendades seejuures ettevõtete, riigiasutuste ja üksikisikute jaoks sobivaid ergutus- ja kaasrahastamismehhanisme;

— toetada ühtseid ja terviklikke elukestva õppe strateegiaid, pöörates seejuures erilist tähelepanu teadmistepõhise majanduse kvalifikatsiooninõuetele, toetades liikmesriikide piirkondade- ja linnadevahelist koostööd ja partnerluse rajamist hariduse ja koolituse vallas, et lihtsustada kogemuste ja heade tavade jagamist, sh innovatiivseid projekte. Erilist tähelepanu tuleb pöörata ebasoodsas olukorras olevatele rühmadele;

— toetada reformide arendamist ja juurutamist haridus- ja koolitussüsteemis, kasutades vajaduse korral ühtset Euroopa raamistikku ja põhimõtteid, eelkõige selleks, et suurendada koolituses tähelepanu tööturu vajadustele;

— tugevdada sidemeid ülikoolide, teadus- ja tehnoloogiakeskuste ning ettevõtete vahel, eriti võrkude loomise ja ühistegevuse kaudu.

Lähenemiseesmärgist tulenevalt on paljud liikmesriigid silmitsi oluliste väljakutsetega hariduse ja koolituse alal. Rahalisi vahendeid tuleks kasutada selleks, et viia ellu reforme, mis tegelevad järgmiste spetsiifiliste prioriteetidega:

— piisava atraktiivse, kättesaadava ja kvaliteetse hariduse ja väljaõppe tagamine kõigil tasanditel, kaasa arvatud töötajate pädevuse ja kvalifikatsiooni tõstmine, paindlike õppeviiside ja uute võimaluste edendamine alates juba eelkooliastmest, meetmed koolist väljalangemise märgatavaks vähendamiseks ja teise taseme ülemise astme hariduse kõrgema lõpetamisprotsendi saavutamiseks ning parem juurdepääs eelkooli- ja kooliharidusele;

— kolmanda taseme hariduse moderniseerimine ning inimpotentsiaali arendamine teaduses ja uuendustegevuses kraadiõppe, teadlaste täiendõppe ning noorte teaduse ja tehnikahariduse juurde meelitamise kaudu;

— kutsehariduse ja koolituse kvaliteedi ja atraktiivsuse parandamine, ka praktikavõimaluste ja ettevõtlusalase koolituse pakkumise abil;

— suurema liikuvuse tagamine olenevalt vajadusest kas piirkondlikul, riiklikul või riikidevahelisel tasandil ning läbipaistvust, kvalifikatsioonide tunnustamist ning mitteformaalse ja vabahariduse valideerimist toetavate raamistike ja süsteemide edendamine;

— investeerimine hariduse ja väljaõppe infrastruktuuridesse, ka side- ja infotehnoloogiasse, kui need investeeringud on vajalikud reformide elluviimiseks ja/või kui need saavad oluliselt aidata parandada haridus- ja koolitussüsteemi kvaliteeti ja efektiivsust.

1.3.4. *Haldussuutlikkus*

Varasemate programmiperioodide jooksul on fondid tehnilist abi osutades suurendanud liikmesriikide ja korraldusasutuste juhtimissuutlikkust määruste rakendamisel. Seda tehakse ka perioodil 2007 kuni 2013.

Lisaks fondide juhtimisele on riiklike haldusorganite ja avalike teenuste haldussuutlikkus, st arukas töökorraldus, üks majanduskasvu ja töökohtade loomise peamisi tingimusi. Seepärast toetavad fondid investeerimist haldusteenuste ja avalike teenuste inimkapitali ja sellega seotud side- ja infotehnoloogiavahenditesse kõikidel territoriaalsetel tasanditel kooskõlas muudetud Lissaboni strateegiaga, mis seab eesmärgiks seadusandluse, poliitika kavandamise ja elluviimise tõhustamise, et luua tingimused majanduskasvuks ja töökohtade loomiseks.

Lähenemiseesmärgi alla kuuluvate ühtekuuluvusriikide ja -piirkondade jaoks on tootlikkuse ja töö kvaliteedi parandamine avalikus sektoris – eriti majanduse, tööhõive, sotsiaalsfääri, hariduse, tervishoiu, keskkonnakaitse ja õiguse valdkonnas – äärmiselt oluline reformide läbiviimiseks ja kiirendamiseks, tootlikkuse suurendamiseks ja majanduskasvuks majanduses tervikuna ning sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse ja säästva arengu soodustamiseks.

Struktuurifondidel on oluline roll kõiki asjaomaseid sidusrühmasid hõlmava tulemusliku poliitika kavandamise ja elluviimise toetamisel paljudes valdkondades.

Seepärast kutsutakse lähenemiseesmärgi alla kuuluvaid ühtekuuluvusriike ja -piirkondi üles arendama riiklikke haldusorganeid ja avalikke teenuseid riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil. Meetmed selles valdkonnas peaksid võtma arvesse iga liikmesriigi eriomast olukorda. Seepärast kutsutakse liikmesriike kooskõlas koondumise põhimõttega tegema põhjalikku analüüsi, et selgitada välja poliitikavaldkonnad, mis vajavad kõige rohkem haldussuutlikkusealast toetust. Investeeringud peaksid keskenduma nendele poliitikavaldkondadele, kus takistused sotsiaalmajandusliku arengu teel on kõige suuremad, ning haldusreformide põhielementidele.

Liikmesriigid peaksid tagama riiklike haldusorganite efektiivsuse ja läbipaistvuse suurendamise ning avalike teenuste moderniseerimise. Käesoleva rubriigi tegevussuunised on järgmised:

— toetus poliitika ja programmide kavandamisele, seirele, hindamisele ja mõju analüüsimisele uuringute, statistika, eksperditeadmiste ja ettenägelikkuse abil; toetus ametkondadevahelisele töö koordineerimisele ning asjaomaste avalike ja eraasutuste vahelisele dialoogile;

— suutlikkuse suurendamine poliitika ja programmide elluviimisel, sealhulgas kuritegevuse takistamise ja õigusaktide jõustamise osas, eriti koolitusvajaduste kindlakstegemise, karjääriarengu läbivaatamise, evalveerimise, sotsiaalse auditi, avatud valitsuse põhimõtete rakendamise, juhtkonna ja personali väljaõppe ning eritoetuse kaudu põhiteenustele, inspektsioonidele ja sotsiaal-majanduslikele partneritele.

1.3.5. *Tööjõutervishoid*

Arvestades ELi demograafilist struktuuri, vananevat rahvastikku ja tõenäolist tööjõu vähenemist lähiaastatel, on oluline, et liit võtaks samme suurendamaks oma tööjõu tervena töötatud aega. Tervishoiu edendamisse ja haiguste ennetamisse tehtud investeeringud aitavad säilitada võimalikult paljude töötajate aktiivset osalemist ühiskonnas, säilitades nende panuse majandusse ja vähendades nende ülalpeetavuse määra. Sellel on otsene mõju tootlikkusele ja konkurentsivõimele, samuti jätab see olulise positiivse jälje elukvaliteedile tervikuna.

Tervisliku seisundi ja tervishoiuteenustele juurdepääsu osas on Euroopa piirkondade vahel suured erinevused. Seega on oluline, et ühtekuuluvuspoliitika edendaks tervishoidu, aidates nii pikendada tervena töötatud aega eelkõige vähem jõukates liikmesriikides ja piirkondades. Ühenduse tegevus tervishoiu edendamise ja ennetustöö osas mängib olulist rolli ebavõrdsuse vähendamisel tervishoius. Hea tervishoid tähendab suuremat tööturul osalemise määra, pikemat tööiga, suuremat tootlikkust ja väiksemaid tervishoiu- ja sotsiaalkulutusi.

Ühtekuuluvuspoliitika jaoks on oluline aidata ennekõike mahajäänud piirkondades kaasa hooldusravivõimaluste parandamisele ja investeerida tervishoiu infrastruktuuri, eriti kui nende puudumine või ebapiisav tase kujutab endast olulist takistust majanduslikule arengule. Liikmesriigid peavad tagama, et tervishoiusüsteemi efektiivsuse kasv saavutatakse investeeringutega side- ja infotehnoloogiasse, teadmistesse ja innovatsiooni. Käesoleva rubriigi tegevussuunised on järgmised:

— terviseriskide ennetamine, et suurendada tootlikkust terviseinfo kampaaniate kaudu ning teadmiste ja tehnoloogia siirdamise kaudu; tervishoiuteenustele vajalike oskuste, toodete ja seadmete tagamine, et ennetada riske ja minimeerida võimalikku kahju;

— tervishoiu infrastruktuuri puuduste kõrvaldamine ja teenuste osutamise tõhustamine, kui need puudused mõjutavad vähem jõukate liikmesriikide ja piirkondade majanduslikku arengut. See meede peaks põhinema teenuste osutamise ja asjakohase tehnoloogia (nagu telemeditsiin ja kulude kokkuhoidu võimaldavad e-tervishoiuteenused) optimaalse taseme põhjalikul analüüsil.

2. ÜHTEKUULUVUSPOLIITIKA TERRITORIAALNE MÕÕDE

Ühtekuuluvuspoliitika üks omadusi erinevalt sektoripoliitikatest on tema võime arvestada konkreetsete geograafiliste probleemide ja võimalustega. Geograafilised kaalutlused on ühtekuuluvuspoliitikas tähtsad. Järelikult peavad liikmesriigid ja piirkonnad oma programme välja töötades ja esmatähtsatele eesmärkidele vahendeid suunates pöörama nendele geograafilistele erioludele läbivalt eraldi tähelepanu.

Territoriaalse mõõtmega arvestamine aitab arendada jätkusuutlikke kogukondi ja hoida ära olukorda, kus piirkondade ebaühtlane areng vähendab majanduskasvu üldpotentsiaali. Selline lähenemisviis eeldab, et käsitlemist võivad vajada linna- ja maapiirkondade, aga ka eripiirkondade, nagu piirialade ja suuremate riikidevaheliste piirkondade ning eraldatusest, kaugusest (näiteks äärepoolseimad piirkonnad ja arktilised alad), hõredast rahvastikust või mägisest iseloomust tingitud muude probleemide all kannatavate piirkondade eriprobleemid ja -võimalused. Samuti võib olla vaja käsitleda rannikuäärsete alade keskkonnaalaseid ja demograafilisi piiranguid. Territoriaalse ühtekuuluvuse edendamise meetmete edukaks rakendamiseks on vaja veel ka konkurentsivõime tegurina toimivaid mehhanisme, mis aitavad tagada, et kõiki territooriume koheldakse õiglaselt vastavalt nende erivõimalustele. Seega on mõõtme edukaks käsitlemiseks oluline võtta arvesse ka head valitsustava.

Tegelikult peakski territoriaalse ühtekuuluvuse edendamine moodustama järgmise põlvkonna programmides osa jõupingutustest selle nimel, et kogu Euroopa territoorium saaks aidata kaasa majanduskasvu ja tööhõive eesmärkide saavutamisele. Täpsemalt tähendab see, et territoriaalse ühtekuuluvuse käsitlus peab lähtuma iga liikmesriigi ajaloost, kultuurilisest või institutsioonilisest olukorrast.

Samuti on oluline kvaliteetsete partnerlussuhete arendamine, mis kaasaks kõikide tasandite, k.a riikliku, piirkondliku, linnade, maapiirkondade ja kohaliku tasandi osapooli. Edu territoriaalse ühtekuuluvuse vallas sõltub üldstrateegiast, millega sätestatakse eesmärkide ja meetmete raamistik.

Uue õigusliku raamistikuga on liikmesriikidel võimalus eraldada linnadele vahendeid linnaprobleemide käsitlemiseks uute programmide raames. Et partnerlusest täit kasu saada, peaksid linnad osalema kogu protsessis. See võib tähendada vastutust linnadele eraldatud programmiosa väljatöötamise ja rakendamise eest.

Uus õiguslik raamistik näeb ette ka eriabi äärepoolseimatele piirkondadele, et tasakaalustada nende kaugusest tulenevaid suuri kulusid. Sõlmküsimuseks on eelkõige see, kuidas tagada, et see abi aitaks jätkusuutliku majanduskasvu ja töökohtade loomise toetamise näol kaasa programmi strateegia elluviimisele tervikuna.

2.1. **Linnade panus majanduskasvu ja tööhõivesse**

Nagu ühtekuuluvuspoliitikat ja linnasid käsitlevas komisjoni teatises nenditi, elab 60 % Euroopa Liidu rahvastikust linnades, kus on rohkem kui 50 000 elanikku. [1] Suurem osa töökohti, ärisid ja kõrgkoole asub linnades ja linnaaladel, mistõttu linnad on sotsiaalse ühtekuuluvuse saavutamise võti. Euroopa linnad ja linnaalad meelitavad ligi kõrgelt kvalifitseeritud töötajaid, luues tihti iseennast toitva tsükli, mis innovatsiooni ja äritegevust stimuleerides tõmbab ligi uusi talente.

Linnades ja linnaaladel ei kontsentreeru ainult võimalused, vaid ka probleemid. Seepärast tuleks arvesse võtta linnaaladele eriomaseid probleeme, nagu töötus ja sotsiaalne tõrjutus (sh töötavate vaeste probleem), kõrge ja suurenev kuritegevuse määr, kasvav ülerahvastatus ning probleemsed linnapiirkonnad.

Linnaaladele keskendunud programme võib olla mitmesuguses vormis. Esiteks on meetmeid, millega edendatakse linnu piirkondliku arengu mootorina. Sellised meetmed keskenduvad konkurentsivõime tõstmisele näiteks klastrite moodustamise abil. Toetatavad meetmed hõlmavad ettevõtluse, innovatsiooni ja teenuste arendamise edendamist, sh tootjateenuseid. Samuti on tähtis atraktiivsete tingimuste loomine kõrge kvalifikatsiooniga oskustöölistele (juurdepääsetavuse tagamine, kultuuriteenuste olemasolu jms).

Teiseks on olemas meetmed, millega edendatakse selliste linnapiirkondade ühtekuuluvust, mis püüavad parandada oma probleemsete osade olukorda. See mitte üksnes ei too otsest kasu linnapiirkondadele endile, vaid aitab leevendada ka survet eeslinnadele, kus parema elukvaliteedi otsingute tulemusena võib toimuda kontrollimatu valglinnastumine.

[1] Teatis nõukogule ja parlamendile "Ühtekuuluvuspoliitika ja linnad: linnade panus piirkondade majanduskasvu ja tööhõivesse", KOM(2006) 385 lõplik, 12.7.2006.

Sellega seoses on olulised meetmed, millega püütakse taastada füüsilist keskkonda, kujundada ümber mahajäetud tööstusalasid, eriti vanades tööstuslinnades, ning säilitada ja arendada ajaloo- ja kultuuripärandit, millel võib olla positiivne kaasmõju turismi arengule, et luua rohkem atraktiivseid linnu, kus inimesed tahavad elada. Olemasoleva avaliku ruumi ja tööstusalade taastamisel on oluline osa ees- ja valglinnastumise vältimisel, mis aitab kaasa jätkusuutliku majandusarengu tagamiseks vajalike tingimuste loomisele. Üldisemalt võivad linnad avalike alade planeerimise, kujundamise ja parema hooldamise teel vähendada kuritegevust, mis aitab luua atraktiivseid tänavaid, parke ja haljasalasid, mis on turvalised ja kus võibki end turvaliselt tunda. Linnades on keskkonna, majanduse ja sotsiaalne mõõde omavahel tihedalt seotud. Kvaliteetne linnakeskkond toetab uuendatud Lissaboni strateegia eesmärki muuta Euroopa atraktiivseks töö-, elu- ja investeerimiskohaks. ([1])

Kolmandaks on olemas meetmed, millega edendatakse tasakaalustatumat, polütsentrilist arengut, arendades linna-võrgustikke nii siseriiklikul kui ka ühenduse tasandil, sh ühendusi kõige tugevama majandusega linnade ning ülejäänud linnapiirkondade, sh väikeste ja keskmise suurusega linnade vahel. Selleks on majanduskasvu pooluste väljaselgitamisel ja tugevdamisel vaja teha strateegilisi otsuseid ning sama oluline on luua võrgud, mis seovad neid nii füüsiliselt (infrastruktuur, infotehnoloogia jne) kui ka inimmõõtme poolest (koostöö edendamise meetmed jms). Kuna need poolused hõlmavad suuremaid territooriume, k.a vahetult linnu ümbritsevaid maapiirkondi, toetavad nad nii vastava liikmesriigi kui ka kogu ühenduse tasakaalustatud arengut. Samuti pakuvad maapiirkonnad teenuseid ühiskonnale laiemalt, näiteks puhkusevõimaluste ja kõrgelt hinnatud maastikualade näol. Seetõttu tuleks keskenduda ka linna- ja maapiirkondade vahelistele seostele.

Varasemate kogemuste kohaselt tuginevad linnadele suunatud meetmed hulgale aluspõhimõtetele. Esiteks on nende eesmärkide saavutamisel tähtis roll linnade ja kohalike omavalitsuste põhipartneritel. Nagu eespool osutatud, võivad liikmesriigid delegeerida linnapiirkondade arendamise vastutuse linnadele. See on eriti tähtis lähedusega seotud olukordades, näiteks kui on vaja reageerida valdavalt kohalikku laadi probleemidele, nagu näiteks sotsiaalne tõrjutus või põhiteenuste puudumine.

Teiseks on linnade keskmise ja pika tähtajaga jätkusuutliku arengu kavade ettevalmistamine tavaliselt edu pant, sest see tagab investeeringute ja nende keskkonnakvaliteedi sidususe. Ühtlasi aitab see tagada erasektori kohustusi ja osalemist linnauuenduses. Üldjuhul on vaja multidistsiplinaarset või integreeritud lähenemisviisi. Meetmete puhul, mis on näiteks suunatud konkreetsetes piirkondades sotsiaalse kaasamise parandamisele, on vaja, et meetmed, millega püütakse parandada elukvaliteeti (k.a keskkonna- ja eluasemetingimusi) või kodanikele osutatavate teenuste taset, ühendatakse meetmetega, millega soodustatakse uute tegevuste arendamist ning töökohtade loomist, et kindlustada nende piirkondade kaugem tulevik. Uus JESSICA algatus on mõeldud finantsikorralduse arendamise soodustamiseks ja hõlbustamiseks, et toetada linnade arengukavadesse kuuluvaid projekte.

Integreeritud tugiteenused ja -programmid peaksid üldiselt keskenduma kõige raskemas olukorras olevatele rühmadele, nagu näiteks sisserändajad, noored ja naised. Teenuste kavandamisel ja osutamisel tuleks osalema julgustada kõiki kodanikke.

2.2. Maapiirkondade, kalanduspiirkondade ja looduslikult halvemas olukorras olevate piirkondade majanduslik mitmekesisuse toetamine

Ühtekuuluvuspoliitika võib oluliselt toetada ka maapiirkondade majanduslikku taastumist, täiendades meetmeid, mida toetab uus maaelu arendamise fond (Euroopa Maaelu Arendamise Põllumajandusfond – EAFRD). ([2]) Selle täiendava lähenemise eesmärk on toetada Euroopa maapiirkondade majanduse restruktureerimist ja mitmekesistamist.

Toetama peab sünergiat struktuuri-, tööhõive- ja maaelu arendamise poliitika vahel. Sellega seoses peaksid liikmesriigid tagama ERFi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Euroopa Kalandusfondi ja Euroopa Maaelu Arendamise Põllumajandusfondi finantseeritud meetmete sünergia ja järjepidevuse asjaomasel territooriumil ja asjaomases tegevusvaldkonnas. Eri fondide toetatavate meetmete vahelistesse piiridesse ja koordineerimismehhanismidesse puutuvad juhised peaksid olema määratletud riikliku strateegilise viiteraamistiku/strateegilise plaani tasandil.

([1]) Linnakeskkonna temaatiline strateegia, KOM(2005) 718 lõplik.
([2]) Nõukogu määrus (EÜ) nr 1685/2005 (ELT L 277, 21.10.2005, lk 1).

Ühtekuuluvuspoliitika maapiirkondi või loodusliku halvemusega piirkondi, sh paljusid saarepiirkondi soodustavad meetmed peaksid maapiirkondade majanduse mitmekesistamise kaudu kaasa aitama uute võimaluste loomisele. See hõlmab minimaalse juurdepääsu tagamist majanduslikele üldhuviteenustele, et ligi meelitada ettevõtteid ja oskustöölisi ning peatada väljaränne. Sellega seoses on vajalik ühenduvus peamiste riiklike ja Euroopa koostöövõrkudega. Lisaks peaks ühtekuuluvuspoliitika toetama maapiirkondade endogeenset suutlikkust, soodustades näiteks tooteturundust riiklikul ja globaalsel tasemel ning soodustades protsessi ja tooteinnovatsiooni olemasolevates majandusharudes.

Eriti tõsiseks ülesandeks on teenuste, sealhulgas ka tööjõu tervishoiule suunatud teenuste tõhusaks toimimiseks vajaliku kriitilise massi saavutamine. Kõikidele teenustele üldise juurdepääsu tagamise, eriti väga hõreda rahvastikuga piirkondades, võib saavutada maapiirkonna arengukeskustesse (näiteks väikestes ja keskmise suurusega linnades) investeerimise ning kohalike varade ja uue infotehnoloogia kombinatsioonil põhinevate majandusklastrite arendamise kaudu.

Paljud maapiirkonnad sõltuvad suurel määral turismist. Need piirkonnad vajavad terviklikku lähenemist, mis oleks kvaliteetne, orienteeritud tarbija rahulolule ja põhineks säästva arengu majanduslikul, sotsiaalsel ja keskkondlikul mõõtmel. Meetmed peaksid ära kasutama ja püüdma säilitada ja arendada loodus- ja kultuurivarasid, millel võib olla oluline positiivne kaasmõju investeeringute toetamise kaudu elupaikade kaitsmisse ja looduslikku mitmekesisusse. Sellise lähenemise eesmärgiks peaks olema avaldada positiivset mõju nii turismisektorile, kohalikule majandusele, turismisektoris töötavatele inimestele, külastajatele ja kohalikele elanikele kui ka loodus- ja kultuuripärandile.

Kalandussektoris on kalandusest sõltuvate rannikuäärsete piirkondade ja väikesaarte majanduslik restruktureerimine sageli eriti keerukas geograafilistel põhjustel ning ühtekuuluvuspoliitika võib siin mängida olulist rolli, täiendades uue Euroopa Kalandusfondi (EFF) poolt toetatavaid meetmeid.

2.3. **Koostöö**

Piiriülest, riikide- ja piirkondadevahelist koostööd, sh vajaduse korral merekoostööd edendavad meetmed peaksid täiendama eeltoodud kolme prioriteeti. Sellest tulenevalt peaks tihedam koostöö ELi piirkondade vahel aitama kiirendada majandusarengut ja suurema majanduskasvu saavutamist. Riigipiirid on tihti Euroopa territooriumi kui terviku arenemise takistuseks ja võivad piirata selle täieliku konkurentsivõime potentsiaali. Piiriüleses ja riikidevahelises kontekstis on transport, veemajandus ja keskkonnakaitse headeks näideteks riigipiire ületavat, sihipärast ja terviklikku lähenemist vajavate ülesannete kohta. Rakendamise osas võiksid liikmesriigid tutvuda võimalustega luua Euroopa Territoriaalse Koostöö Rühmitus, millest saaks teatavate koostööprogrammide korraldusasutus.

2.4. **Piiriülene koostöö**

Euroopa piiriülese koostöö eesmärk on lõimida riigipiiridega eraldatud, ent ühiste probleemidega ja ühiseid lahendusi vajavaid piirkondi. Tööjõu- ja kapitalituru killustumise, infrastruktuurivõrkude, finantssuutlikkuse ja institutsioonidega seotud probleeme kogevad kõik liidu piirialad.

Ehkki koostööprogrammid peavad olema kohandatud iga konkreetse piiriala olukorraga, on tähtis, et majanduskasvu ja töökohtade loomise toetuseks püütakse keskenduda peamistele prioriteetidele.

Üldiselt rakendatavad nõuanded ei pruugi alati olla tulevase piiriülese koostöö jaoks asjakohased, kuna olukorrad on erinevad. Samas on piiride põhjustatud takistusi silmas pidades kasulikuks lähtepunktiks olemasoleva transpordi- ja sideinfrastruktuuri parandamine ja vajaduse korral uute ühenduste loomine. Need on piiriüleste kontaktide loomise ja arendamise eelduseks.

Piiriülene koostöö peaks keskenduma piirialade konkurentsivõime suurendamisele. Lisaks peaks see soodustama majanduslikku ja sotsiaalset lõimumist, eriti juhul, kui majanduslik olukord ühel ja teisel pool piiri on väga erinev. Meetmetena on kasutusel teadmiste ja oskusteabe siire, piiriülese majandustegevuse, piiriülese hariduse ja koolituse ning tervishoiupotentsiaali arendamine, piiriülese tööjõuturu integreerimine ning keskkonna ja üldiste ohtude ühine haldamine. Kui piiriülese koostöö algtingimused on täidetud, peaks ühtekuuluvuspoliitika keskenduma meetmetele, mis annavad piiriülesele tegevusele lisaväärtuse, näiteks suurendama piiriülest konkurentsivõimet innovatsiooni ning teadus- ja arendustegevuse abil, ühendama mittemateriaalseid (teenused) või füüsilisi (transport) võrgustikke, tugevdamaks piiriülest identiteeti kui osa liidu kodakondsusest, edendama tööturu piiriülest integratsiooni, piiriülest veemajandust ja üleujutuste vältimist ning loodus- ja tehnoloogiariskide ühist ohjeldamist.

Eritähelepanu tuleb pöörata liidu laienemisega kaasnenud välispiiride muutustest tingitud võimalustele ja probleemidele. Sellega seoses tuleb edendada järjekindlaid piiriüleseid meetmeid majandusaktiivsuse suurendamiseks kummalgi pool piire ning kõrvaldada arengutakistused. Selleks peavad ühtekuuluvuspoliitika ja uus Euroopa naabruspoliitika ja partnerluse rahastamisvahend ning vajaduse korral uus ühinemiseelse abi rahastamisvahend nende meetmete jaoks looma ühtse raamistiku.

2.5. **Riikidevaheline koostöö**

Riikidevahelised alad vajavad majanduslikku ja sotsiaalset integratsiooni ning sidususe suurendamist. Riikidevahelised koostööprogrammid püüavad suurendada liikmesriikidevahelist koostööd strateegilise tähtsusega küsimustes.

Nii peaks toetama meetmeid, mille eesmärgiks on parandada nii aladevahelist füüsilist seotust (nt investeeringuid säästvasse transporti) kui ka mittemateriaalseid ühendusi (võrgustikke, koostööd piirkondade ja asjaosaliste vahel).

Kavandatud meetmete hulka kuuluvad Euroopa transpordikoridoride loomine (eriti piiriülestes lõikudes) ja meetmed loodusõnnetuste (nt tulekahjude, põua ja üleujutuste) ennetamise, vesikonnapõhise veemajanduse, integreeritud merendusalase koostöö, säästva linnakeskkonna arendamise edendamise ning teadus- ja arendustegevuse ja innovatsioonivõrkude tarvis.

Praeguste riikidevahelise koostöö piirkondade kaarti on muudetud, et need piirkonnad looksid tingimused põhiliste struktuurimeetmete rakendamiseks. Nende loomisel on arvesse võetud territoriaalset ühtsust ja geograafilist laadi funktsionaalseid kriteeriume, näiteks sama vesikonna või rannikuvööndi jagamist, samasse mägialasse kuulumist või tähtsa transpordikoridoriga lõikumist. Muud kriteeriumid, nagu ajalugu või institutsionaalsed struktuurid, käimasolev koostöö või olemasolevad konventsioonid, on samuti olulised.

2.6. **Piirkondadevaheline koostöö**

Piirkondadevahelised koostööprogrammid peaksid keskenduma uuendatud Lissaboni strateegiale: innovatsiooni tugevdamine, VKEd ja ettevõtlus, keskkond ja riskiennetus. Lisaks julgustatakse kogemuste ja parimate tavade vahetamist linnaarenduse valdkonnas, avaliku sektori teenuste moderniseerimist (nagu näiteks side- ja infotehnoloogia kasutamine tervishoius ja valitsuse töös) ning koostööprogrammide elluviimist, nagu ka teadusuuringuid ja andmete kogumist. Piirkondadevahelist koostööd võib toetada ka lähenemise ning piirkondliku konkurentsivõime ja tööhõive programmide raames. Lisaks julgustatakse kogemuste ja parimate tavade vahetamist linnaarenduse, sotsiaalse kaasamise ning linnade ja maapiirkondade vaheliste suhete valdkonnas ja koostööprogrammide rakendamist.

II

(Aktid, mille avaldamine ei ole kohustuslik)

NÕUKOGU

NÕUKOGU OTSUS,

12. juuli 2005,

liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta

(2005/600/EÜ)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 128 lõiget 2,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust, [1]

võttes arvesse Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee arvamust, [2]

võttes arvesse regioonide komitee arvamust,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Liidu lepingu artiklis 2 sätestatakse liidu eesmärk edendada muu hulgas majanduslikku ja sotsiaalset progressi ning tööhõive kõrget taset. Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklis 125 öeldakse, et liikmesriigid ja ühendus püüavad välja arendada kooskõlastatud tööhõivestrateegiat, eelkõige edendada kvalifitseeritud, koolitatud ja kohanemisvõimelist tööjõudu ning majanduslikele muudatustele reageerivaid tööturge.

(2) 2000. aasta märtsi Lissaboni Euroopa Ülemkogu käivitas püsivale majanduskasvule suunatud strateegia, mis hõlmaks suurema hulga ja paremate töökohtade loomist ning suurema sotsiaalse ühtekuuluvuse saavutamist ning milles seati pika tähtajaga tööhõivealased eesmärgid, kuid viis aastat hiljem ollakse strateegia eesmärkide saavutamisest veel kaugel.

(3) Tööhõivesuuniste ja majanduspoliitika üldsuuniste esitamine tervikliku dokumendina aitab Lissaboni strateegiat taas keskendada majanduskasvule ja tööhõivele. Euroopa tööhõivestrateegial on Lissaboni strateegia tööhõiveeesmärkide rakendamises otsustav roll. Sotsiaalse ühtekuuluvuse tugevdamine on samuti Lissaboni strateegia edukuse võtmeteguriks. Ümberpöördult, vastavalt sotsiaalmeetmete kavale aitab Euroopa tööhõivestrateegia edu kaasa suurema sotsiaalse ühtekuuluvuse saavutamisele.

(4) Kooskõlas 22. ja 23. märtsil 2005 toimunud kevadise Euroopa Ülemkogu järeldustega tuleb liidul koondada kõik liikmesriikide ja ühenduse asjakohased vahendid – sealhulgas ühtekuuluvuspoliitika – Lissaboni strateegia kolme (majanduslikku, sotsiaalsesse ja keskkonnaalasesse) dimensiooni, et nendevahelist koostoimet säästva arengu üldises kontekstis paremini kasutada.

(5) Täielikule tööhõivele, töö kvaliteedile ja tootlikkusele ning sotsiaalsele ühtekuuluvusele suunatud eesmärke peavad kajastama selged prioriteedid soodustada suurema hulga inimeste tööturule tulekut ja pikaajalist töötamist, suurendada tööjõu pakkumist ning ajakohastada sotsiaalkaitsesüsteeme, suurendada töötajate ja ettevõtjate kohanemisvõimet ning suurendada investeeringuid inimkapitali hariduse ja kutseoskuste arendamise teel.

(6) Tööhõivesuunised tuleks täies ulatuses läbi vaadata ainult iga kolme aasta järel; vahepealsetel aastatel kuni aastani 2008 peaks nende ajakohastamine jääma rangelt piiratuks.

[1] Arvamus on esitatud 26. mail 2005. aastal (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata).
[2] Arvamus on esitatud 31. mail 2005. aastal (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata).

(7) Tööhõivekomitee ja sotsiaalkaitsekomitee on koostanud ühisarvamuse majanduskasvu ja tööhõive koondsuuniste kohta (2005–2008).

(8) Nõukogu 14. oktoobril 2004. aasta soovitus liikmesriikide tööhõivepoliitika elluviimise kohta [1] on taustteabena endiselt kehtiv,

ON VÕTNUD VASTU KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Käesolevaga võetakse vastu liikmesriikide tööhõivepoliitika suunised, mis on sätestatud lisas.

Artikkel 2

Suuniseid võetakse arvesse liikmesriikide tööhõivepoliitikas, millest antakse aru riiklikes reformikavades.

Artikkel 3

Käesolev otsus on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, 12. juuli 2005

Nõukogu nimel
eesistuja
G. BROWN

[1] ELT L 326, 29.10.2004, lk 47.

LISA

TÖÖHÕIVESUUNISED (2005–2008)

(Koondsuunised nr 17–24)

— Suunis nr 17: Rakendada tööhõivepoliitikat, mis on suunatud täieliku tööhõive saavutamisele, töö kvaliteedi ja tootlikkuse paranemisele ning sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse tugevdamisele

— Suunis nr 18: Edendada elutsüklipõhist lähenemist töötamisele

— Suunis nr 19: Tagada tööotsijatele, sealhulgas ebasoodsas olukorras olevatele inimestele ja mitteaktiivsetele inimestele pääs tööturule, muuta töö neile atraktiivseks ning tasuvaks

— Suunis nr 20: Parandada tööturgude vajaduste rahuldamist

— Suunis nr 21: Tööturu osapoolte rolli vajalikul määral arvesse võttes edendada paindlikkust koos töösuhete püsivusega ning vähendada tööturu killustatust

— Suunis nr 22: Tagada tööhõivet soodustav tööjõukulutuste kasv ja palkade kujunemise mehhanismid

— Suunis nr 23: Laiendada ja parandada investeerimist inimkapitali

— Suunis nr 24: Kohandada haridus- ja koolitussüsteeme vastavalt uutele pädevusnõuetele

Liikmesriikide tööhõivepoliitika suunised

Liikmesriigid viivad koostöös tööturu osapooltega ellu oma poliitikaid allpool nimetatud eesmärkide saavutamiseks ja tegevusprioriteetide rakendamiseks. Lähtudes Lissaboni strateegiast, edendatakse liikmesriikide poliitikate abil tasakaalustatult alljärgnevat:

— *Täielik tööhõive:* Täieliku tööhõive saavutamine ning töötuse ja mitteaktiivsuse vähendamine tööjõunõudluse ja -pakkumise suurendamise teel on majanduskasvu säilitamiseks ja sotsiaalse ühtekuuluvuse tugevdamiseks elulise tähtsusega.

— *Töö kvaliteedi ja tööviljakuse parandamine:* Tööhõive suurendamiseks tehakse jõupingutusi paralleelselt töökohtade atraktiivsuse suurendamisega, töö kvaliteedi tõstmisega ja tootlikkuse kasvuga ning töötavate vaeste osakaalu vähendamisega. Töö kvaliteedi, tootlikkuse ja tööhõive vahelisi koostoimeid tuleks täiel määral ära kasutada.

— *Majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse tugevdamine:* Vaja on sihikindlat tegevust, et parandada sotsiaalset kaasatust, vältida tööturult tõrjutust ja toetada vähemsoodsas olukorras olevate inimeste tööhõivesse integreerimist, samuti selleks, et kõrvaldada piirkondlikud erinevused tööhõives, töötuses ja töö tootlikkuses, eriti mahajäänud piirkondades.

Võrdsed võimalused ning võitlus diskrimineerimise vastu on edu saavutamiseks olulise tähtsusega. Kõigi võetavate meetmete puhul tuleb tagada soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamine ning edendamine. Osana uudsest põlvkondi ühendavast lähenemisviisist tuleb erilist tähelepanu pöörata noorte inimeste olukorrale, rakendades "Euroopa noorte pakti", ning kogu tööea jooksul tööturule pääsemise edendamisele. Erilist tähelepanu tuleb samuti pöörata tööhõive erinevuste olulisele vähendamisele ebasoodsas olukorras olevate inimeste, sealhulgas puuetega inimeste puhul ning samuti kolmandate riikide kodanike ja Euroopa Liidu kodanike vahel kooskõlas riiklike eesmärkidega.

Oma tegevuses peaksid liikmesriigid tagama tööhõivepoliitika õige juhtimise. Nad peaksid sisse seadma laialdased partnerlussuhted muudatuste läbiviimiseks, kaasates parlamentaarseid organeid ja huvirühmi, sealhulgas ka piirkondlikul ja kohalikul tasandil. Keskset osa peaksid mängima Euroopa ja riikide tööturgude osapooled. Käesoleva lisa lõpus on loetletud hulk ELi tasandil Euroopa tööhõivestrateegia raames 2003. aasta suuniste kontekstis kindlaks määratud eesmärke ja kriteeriume ning nende täitmist kajastavate näitajate ja tulemustabelite esitamist tuleks jätkata. Liikmesriike kutsutakse samuti üles määratlema oma kohustusi ja eesmärke, mille puhul nad peavad arvestama eelnimetatuga ning samuti ELi tasandil kokku lepitud 2004. aasta soovitustega.

Hea juhtimine nõuab ka suuremat tõhusust haldus- ja finantsressursside eraldamisel. Kokkuleppel komisjoniga peaksid liikmesriigid tööhõivestrateegia rakendamisel kasutama struktuurifondide, eriti Euroopa Sotsiaalfondi ressursse ja andma aru võetud meetmetest. Erilist tähelepanu tuleks pöörata institutsioonilise ja haldussuutlikkuse suurendamisele liikmesriikides.

Suunis nr 17: Rakendada tööhõivepoliitikat, mis on suunatud täieliku tööhõive saavutamisele, töö kvaliteedi ja tootlikkuse paranemisele ning sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse tugevdamisele.

Poliitika peaks aitama saavutada aastaks 2010 Euroopa Liidu (ELi) üldist keskmise tööhõive määra 70 %, kusjuures naiste tööhõive oleks vähemalt 60 % ja vanemaealiste (55- kuni 64-aastaste) töötajate oma 50 %, ning vähendada töötust ja mitteaktiivsust. Liikmesriigid peaksid kaaluma tööhõivemäärade riiklike eesmärkide seadmist.

Nimetatud eesmärkide saavutamisel peaks tegevus keskenduma järgmistele prioriteetidele:

— soodustada suurema hulga inimeste tööturule tulekut ja pikaajalist töötamist, suurendada tööjõu pakkumist ning ajakohastada sotsiaalkaitsesüsteeme,

— suurendada töötajate ja ettevõtjate kohanemisvõimet,

— suurendada investeeringuid inimkapitali hariduse ja kutseoskuste arendamise teel.

1. SOODUSTADA SUUREMA HULGA INIMESTE TÖÖTURULE TULEKUT JA PIKAAJALIST TÖÖTAMIST, SUURENDADA TÖÖJÕU PAKKUMIST NING AJAKOHASTADA SOTSIAALKAITSESÜSTEEME

Tööhõivemäärade tõstmine on kõige tõhusam vahend majanduskasvu genereerimiseks ja kõrge sotsiaalse kaasatusega majanduse edendamiseks, kindlustades samal ajal sotsiaalkaitsevõrgu neile, kes pole võimelised töötama. Üha enam on tööealise elanikkonna oodatava vähenemise tõttu vajalik edendada suuremat tööjõu pakkumist, uudset elutsüklipõhist lähenemist töötamisele ning ajakohastada sotsiaalkaitsesüsteeme, et tagada nende piisav ulatus, rahaline jätkusuutlikkus ja vastavus ühiskonna muutuvatele vajadustele. Osana uudsest põlvkondi ühendavast lähenemisviisist tuleks erilist tähelepanu pöörata meeste ja naiste püsivate tööhõiveerinevuste ning noorte ja vanemaealiste madala tööhõivega seonduvate probleemidega tegelemisele. Tegutseda tuleb ka selle nimel, et lahendada noorte töötuse probleem; keskmiselt on noorte töötus umbes kaks korda suurem üldisest töötuse määrast. Tuleb luua õiged tingimused tööhõive suurendamise soodustamiseks mitmel moel, olgu siis tegemist esmakordse tööleasumisega, tööle tagasipöördumisega pärast vaheaega või sooviga pikendada tööiga. Otsustava tähtsusega on töökoha kvaliteet, sealhulgas palk ja hüvitised, töötingimused, töösuhte püsivus, elukestva õppe ja edutamisvõimalused, samuti sotsiaalkaitsesüsteemidest lähtuv toetus ja soodustused.

Suunis nr 18: Edendada elutsüklipõhist lähenemist töötamisele:

— püüdes luua tööhõivevõimalusi noortele ja vähendada noorte töötust, nagu näeb ette Euroopa noortepakt;

— tegutsedes otsustavalt, et suurendada naiste tööturul osalemist ja vähendada meeste ja naiste vahelisi erinevusi tööhõives, töötuses ja palkades;

— ühitades paremini töö- ja eraelu ning pakkudes kättesaadavaid ja rahaliselt jõukohaseid lastehooldusvõimalusi ning hooldusvõimalusi teistele ülalpeetavatele;

— toetades aktiivset vananemist, mis hõlmab kohaseid töötingimusi ja paremat tervisekaitset töökohal ning piisavaid soodustusi töötamise jätkamiseks ja varajase pensionilejäämise vältimiseks;

— kaasaegsete sotsiaalkaitsesüsteemide, sealhulgas pensioni- ja tervishoiusüsteemide kaudu, tagades nende sotsiaalse piisavuse, rahalise jätkusuutlikkuse ja muutuvate vajadustega kohanemise võime, et toetada tööturul osalemist ja pikaajalist töötamist.

Vt samuti koondsuunist "Tagada majanduse ja rahanduse jätkusuutlikkus kui suurenenud tööhõive alus" (nr 2).

Osaluse suurendamiseks ja sotsiaalse tõrjutusega võitlemiseks on väga tähtis hõlbustada tööotsijate pääsu tööturule, ennetada töötuks jäämist ja tagada, et töö kaotanud inimesed jäävad tihedalt seotuks tööturuga ning suurendavad oma eeldusi tööd saada. See nõuab tööturule pääsemise takistuste kõrvaldamist, mis seisneb tööotsimise tulemuslikkuse kindlustamises, koolitustele ja muudele aktiivsetele tööturumeetmetele juurdepääsu hõlbustamises ning töö tasuvuse tagamises, samuti töötuse, vaesuse ja mitteaktiivsusega seotud ohtude kõrvaldamises. Erilist tähelepanu tuleks pöörata ebasoodsas olukorras olevate, sealhulgas vähese kvalifikatsiooniga inimeste tööturule kaasamisele, muu hulgas sotsiaalteenuste ja sotsiaalmajanduse väljaarendamise ning kollektiivsetele vajadustele vastavate uute töövõimaluste loomise kaudu. Eriti tähtis on võitlus diskrimineerimise vastu, puuetega inimeste tööturule pääsu edendamine ning sisserändajate ja vähemuste integreerimine.

Suunis nr 19: Tagada tööotsijatele, sealhulgas ebasoodsas olukorras olevatele inimestele ja mitteaktiivsetele inimestele juurdepääs tööturule, muuta töö neile atraktiivseks ning tasuvaks:

— kasutades aktiivseid ja ennetuslikke tööturumeetmeid, sealhulgas vajaduste varane väljaselgitamine, abi tööotsimisel, nõustamine ja koolitused osana isiklike tegevuskavade koostamisest, tööturult enim tõrjutud inimeste kaasamiseks sotsiaalteenuste pakkumine ning vaesuse kaotamisele kaasa aitamine;

— maksu- ja hüvitissüsteemidest tulenevate motiveerivate ja motivatsiooni pärssivate tegurite pideva läbivaatamise kaudu, sealhulgas hüvitiste haldamine ja tingimuste asjakohasus ning kõrgete tegelike piirmaksumäärade märkimisväärne vähendamine iseäranis madalat palka saavate töötajate puhul, tagades samal ajal piisava sotsiaalkaitse taseme;

— uute töövõimaluste loomisega teenindussfääris nii üksikisikutele kui ettevõtjatele eelkõige kohalikul tasandil.

Et suurem arv inimesi leiaks parema töökoha, on ühtlasi vaja tugevdada tööturu infrastruktuuri riiklikul ja ELi tasandil, sealhulgas EURES võrgu kaudu, et paremini ennetada ja lahendada võimalikke vastuolusid. Seoses sellega on töötajate liikuvus ELi piires otsustava tähtsusega ja see tuleks täielikult tagada asutamislepingute raames. Liikmesriikide tööturgudel tuleb täit tähelepanu pöörata ka tööjõu lisapakkumisele, mis tuleneb kolmandate riikide kodanike sisserändest.

Suunis nr 20: Parandada tööturgude vajaduste rahuldamist:

— moderniseerides ja tugevdades tööturuasutusi, eelkõige tööturuteenuseid, pidades samuti silmas tööleasumis- ja koolitusvõimaluste läbipaistvuse suurendamist riiklikul ja Euroopa tasandil;

— kõrvaldades asutamislepingute raames töötajate üleeuroopalise liikumisega seotud takistused;

— oskustega seotud vajaduste, tööturu puuduste ja kitsaskohtade parema ennetamise kaudu;

— majandusmigratsiooni asjakohase juhtimise kaudu.

2. PARANDADA TÖÖTAJATE JA ETTEVÕTJATE KOHANEMISVÕIMET

Euroopal tuleb parandada oma suutlikkust ennetada ja vallandada majanduslikke ning sotsiaalseid muutusi ning nendega kohaneda. See nõuab tööhõivet soodustavaid tööjõukulutusi, töökorralduse tänapäevaseid vorme ja hästitoimivaid tööturgusid, mis võimaldavad suuremat paindlikkust koos töösuhete püsivusega, et rahuldada äriühingute ja töötajate vajadusi. See peaks ühtlasi aitama vältida tööturgude suurenevat killustatust ja vähendada mitteametlikku töötamist.

Tänapäeva globaliseeruvas, avanevate turgude ja pidevalt uusi tehnoloogiaid rakendavas majanduses on nii ettevõtjatel kui töötajatel vajadus ja ka reaalne võimalus kohaneda. Kuigi kõnealune struktuursete muutuste protsess on üldiselt majanduskasvu ja tööhõivet soodustav, toob see ühtlasi kaasa muutusi, mis on mõnedele töötajatele ja ettevõtjatele kahjulikud Ettevõtjad peavad konkurentsis püsimiseks muutuma paindlikumaks, et reageerida järskudele muutustele nõudluses nende kaupade ja teenuste järele, kohanema uute tehnoloogiatega ja olema võimelised pidevateks uuendusteks. Nad peavad ühtlasi reageerima suurenevale nõudlusele kvaliteetsete töökohtade järele, mis on seotud töötajate isiklike eelistustega ja nende perekonnaelu muutustega, ning nad peavad toime tulema vananeva tööjõu ja väiksema hulga uute noorte töötajatega. Töötajate jaoks muutub töötamine keerulisemaks, kuna töökorraldus muutub mitmekesisemaks ning ebaühtlasemaks ja kogu elutsükli jooksul on vaja edukalt läbi teha järjest rohkem muutusi. Kiirelt muutuva majanduse ja sellega kaasnevate ümberkorralduste tingimustes tuleb neil omaks võtta uued tööviisid, sealhulgas info- ja sidetehnoloogiate suurenev kasutus ning muutused ametiseisundis, ning olla valmis elukestvaks õppeks. Samuti on vaja geograafilist liikuvust, et laiemas ulatuses ligi pääseda töövõimalustele kogu ELis.

Suunis nr 21: Tööturu osapoolte rolli vajalikul määral arvesse võttes edendada paindlikkust koos töösuhete püsivusega ning vähendada tööturu killustatust:

— kohandades selleks tööõigust, vaadates vajaduse korral läbi erinevad lepingutingimused ja tööajakorraldused;

— tegeledes ebaseadusliku töö probleemiga;

— paremini ennetades ja õigesti juhtides muutusi, sealhulgas majanduse ümberkorraldusi, eelkõige aga muutusi, mis on seotud kaubavahetuse laienemisega, et minimeerida neist tulenevaid sotsiaalkulusid ja hõlbustada kohanemist;

— edendades ja levitades uuenduslikke ja paindlikke töökorralduse viise eesmärgiga parandada töö kvaliteeti ja tootlikkust, sealhulgas paremat tervishoidu ja ohutust;

— hõlbustades ametiseisundi muutusi, sealhulgas koolituste, füüsiliste isikute ettevõtluse, ettevõtete asutamise ja geograafilise liikuvuse soodustamise kaudu.

Vt ka koondsuunist "Edendada makromajandus-, struktuuri- ja tööhõivepoliitika vahelist sidusust" (nr 5).

Selleks, et maksimeerida töökohtade loomist, säilitada konkurentsivõimet ja anda oma panus üldisesse majanduslikku raamistikku, peaks palgatõusude üldine tase olema kooskõlas tootlikkuse kasvuga kogu majandustsükli vältel ja peegeldama olukorda tööturul. Töökohtade loomise soodustamiseks, eriti madalapalgaliste töökohtade osas, võivad osutuda vajalikuks ka jõupingutused palgaväliste tööjõukulutuste vähendamiseks ja maksukoormuse ülevaatamiseks.

Suunis nr 22: Tagada tööhõivet soodustav tööjõukulutuste kasv ja palkade kujunemise mehhanismid:

— julgustades tööturu osapooli kujundama oma vastutusvaldkonnas õiget raamistikku palgaläbirääkimiste jaoks, et kajastada tootlikkust ja tööturuga seonduvaid probleeme kõigil asjaomastel tasanditel ning vältida meeste ja naiste palgavahesid;

— vaadates läbi palgaväliste tööjõukulutuste mõju tööhõivele ning vajadusel kohandada nende struktuuri ja taset, eelkõige madalapalgaliste töötajate maksukoormuse vähendamiseks.

Vt ka koondsuunist "Tagada palgatõusu osatähtsus makromajandusliku stabiilsuse ja kiirema majanduskasvu saavutamisel" (nr 4).

3. SUURENDADA INVESTEERINGUID INIMKAPITALI HARIDUSE JA KUTSEOSKUSTE ARENDAMISE TEEL

Euroopa peab hakkama rohkem investeerima inimkapitali. Liiga paljud inimesed ei pääse tööturule või ei suuda seal püsida oskuste puudumise või oskuste sobimatuse tõttu. Selleks, et soodustada tööturule pääsemist igas vanuses ning tõsta töö tootlikkust ja kvaliteeti, on ELil vaja üksikisikute, ettevõtjate, majanduse ja ühiskonna huvides senisest enam ja tõhusamalt investeerida inimkapitali ja elukestvasse õppesse.

Teadmiste- ja teenustepõhine majandus nõuab tavapäraseks tootmiseks vajalikest oskustest erinevaid oskusi, mida tuleb tehnoloogiliste muutuste ja innovatsiooni tõttu ühtlasi pidevalt ajakohastada. Kui töötajad soovivad töötama jääda ja töös edasi areneda, peavad nad oma oskusi korrapäraselt omandama ja uuendama. Ettevõtjate tootlikkus sõltub sellise tööjõu omandamisest ja säilitamisest, mis on võimeline muutustega kohanema. Valitsused peavad tagama, et haridustase paraneks ja noortel inimestel oleks olemas vajalikud põhioskused, mis on kooskõlas "Euroopa noorte paktiga". Tuleks kaasata kõik huvirühmad, et juurutada ja tugevdada elukestva õppe kultuuri alates varasest noorusest. Selleks, et saavutada riiklikus ja erasektoris inimressurssidesse investeerimise kasv ühe elaniku kohta ning tagada nende investeeringute kvaliteet ja tõhusus, on oluline tagada kulude ja ülesannete õiglane ja läbipaistev jaotus kõigi osalejate vahel. Liikmesriigid peaksid hariduse ja koolituse eesmärgil paremini kasutama struktuurifondide ja Euroopa Investeerimispanga vahendeid. Nende eesmärkide saavutamiseks kohustuvad liikmesriigid koostama terviklikud elukestva õppe strateegiad 2006. aastaks ning rakendama töökava "Haridus ja koolitus 2010".

Suunis nr 23: Laiendada ja parandada investeerimist inimkapitali:

— kaasavate haridus- ja koolituspoliitikate kaudu ning kutsealasele alghariduse, kesk- ja kõrghariduse, sealhulgas praktilisele väljaõppele ja ettevõtluskoolitustele juurdepääsu oluliselt soodustava tegevuse kaudu;

— vähendades oluliselt kooli pooleli jätnud õpilaste arvu;

— Euroopa lepingutele vastavate tõhusate elukestva õppe strateegiate kaudu, mis hõlmaks kõiki inimesi koolides, ettevõtetes, riigiasutustes ja eramajapidamistes, ning mis sisaldaksid asjakohaseid motiveerivaid tegureid ja kulude jaotamise mehhanisme eesmärgiga suurendada osavõttu jätkuõppest ja töökohal toimuvatest koolitustest kogu elutsükli kestel eelkõige väheste oskustega ja vanemaealistele töötajate hulgas.

Vt ka koondsuunist "Suurendada ja parandada investeerimist teadus- ja arendustegevusse, eelkõige eraettevõtlusesse" (nr 7).

Ei piisa sellest, et seatakse julgeid eesmärke ja suurendatakse kõigi osalejate poolseid investeeringuid. Kindlustamaks, et pakkumine vastab tegelikkuses nõudlusele, peavad elukestva õppe süsteemid olema jõukohase hinnaga, kättesaadavad ja vastama muutuvatele vajadustele. Haridus- ja koolitussüsteemide kohandamine ja nende suutlikkuse suurendamine on vajalik nende süsteemide vastavusseviimiseks tööturu ning teadmistepõhise majanduse ja ühiskonna vajadustega ja nende tõhusaks toimimiseks. Info- ja sidetehnoloogiaid saab kasutada, et parandada ligipääsu õppele ja kujundada seda vastavalt tööandjate ja töötajate vajadustele. Samuti on vaja nii õppurite kui töötajate suuremat liikuvust, mis tagaks parema ligipääsu töövõimalustele kogu ELis. Tuleks kõrvaldada takistused seoses töötajate üleeuroopalise liikumisega eriti need takistused, mis on seotud kvalifikatsiooni ja pädevuse tunnustamise ja läbipaistvusega. Riiklike haridus- ja koolitussüsteemide reformimisel on tähtis kasutada kokkulepitud Euroopa vahendeid ja võrdlusaluseid, nagu on sätestatud töökavas "Haridus ja koolitus 2010".

Suunis nr 24: Kohandada haridus- ja koolitussüsteeme vastavalt uutele pädevusnõuetele:

— tagades hariduse ja koolituse atraktiivsuse, avatuse ja kvaliteedistandardid ning neid arendades, laiendades haridus- ja koolitusvõimaluste pakkumist, tagades paindlikud õppevormid ning avardades õpilaste ja õpetajate liikumisvõimalusi;

— lihtsustades ja mitmekesistades kõigi jaoks juurdepääsu haridusele, koolitusele ja teadmistele tööaja korralduse, perede toetamise teenuste, kutsenõustamise ning vajadusel kulude jaotamise uute viiside kaudu;

— kohandudes uute ametialaste vajadustega, põhipädevustega ja tulevaste kutseoskuste nõuetega, parandades selleks kvalifikatsioonide määratlust ja läbipaistvust, nende tegelikku tunnustamist ning mitteametliku ja vabahariduse tõendamist.

Euroopa tööhõivestrateegia raames seatud eesmärgid ja kriteeriumid

Euroopa tööhõivestrateegia raames lepiti 2003. aastal kokku alljärgnevad eesmärgid ja kriteeriumid:

— Igale töötule pakutakse – noorte puhul kuue ja täiskasvanute puhul 12 kuu jooksul – uue alguse võimalust koolituse, ümberõppe, tööpraktika, töökoha või muu töölevõtmise võimaluste suurendamisega seotud meetme näol, jätkates vajaduse korral samaaegselt tööotsingute toetamist.

— Aastaks 2010 võtab 25 % pikaajalistest töötutest osa mõnest aktiivsest meetmest koolituse, ümberõppe, tööpraktika või muu töölevõtmise võimaluste suurendamisega seotud meetme näol, eesmärgiga saavutada kolme kõige edasijõudnuma liikmesriigi keskmine tase.

— Tööotsijatel kogu ELis on võimalik tutvuda kõikide vabade töökohtadega, mida liikmesriikide tööturutalitused vahendavad.

— 2010. aastaks tõstetakse Euroopa Liidu tasandil viie aasta võrra lõpliku tööturult lahkumise iga (võrreldes 59,9 aastaga 2001. aastal).

— 2010. aastaks pakutakse lastehooldusvõimalusi vähemalt 90 protsendile vähemalt kolmeaastastest ja kooliealistest lastest ning vähemalt 33 protsendile kuni kolmeaastastest lastest.

— Kooli pooleli jätnute keskmine arv ELis ei ületa 10 %.

— Vähemalt 85 % Euroopa Liidu 22-aastastest inimestest peaks olema aastaks 2010 omandanud keskhariduse.

— Elukestvas õppes osalejaid peaks Euroopa Liidus olema keskmiselt vähemalt 12,5 % täiskasvanud tööealisest elanikkonnast (25- kuni 64-aastased).

ETUI-REHS MĀCĪBU KURSA PEDAGOĢISKIE MATERIĀLI:

APMĀCĪBA ESF PROJEKTU IZSTRĀDEI UN ĪSTENOŠANAI, 2007. GADA JŪNIJS, ESCUELA SINDICAL JUAN MUÑIZ ZAPICO, MADRIDE

- Kursa programma
- Aktivitāšu kartes
- EAK komentāri: Komisijas paziņojums: Kohēzijas politika izaugsmes un darba vietu atbalsta jomā – Kopienas stratēģiskās pamatnostādnes 2007. – 2013.g. – COM(2005)299
- EAK priekšlikumi: ES kohēzijas politikas jaunā arhitektūra pēc 2006. gada
- Arodbiedrības un Eiropas Sociālais fonds 2007. – 2013.g., Roberto Petenello, CGIL
- ESF programmu periods 2007. – 2013.g.: ESF atbalsts sociālajiem partneriem, Dominiks Be (Dominique Be), Nodarbinātības ģenerāldirektorāts, Eiropas Komisija

Programma

Apmācība ESF 2007. – 2013.g. projektu izstrādei un īstenošanai

EAK un ETUI-REHS-Izglītības departaments

Norises laiks: 10.-13.6.2007. Norises vieta: Madride, Escuela Muñiz Zapico Darba valodas: angļu, franču

Laiks	Svētdiena, 10. jūnijs	Pirmdiena, 11. jūnijs	Otrdiena, 12. jūnijs	Trešdiena, 13. jūnijs
08.00		Brokastis	Brokastis	Brokastis
09.00 10.00 12.00		- Apsveikuma uzruna - Iepazīstināšana: - EAK un ETUI-REHS - Dalībnieki + kurss ES Programmu informatīvais dienests Struktūrfondi un EAK stratēģija - J. Njemecs (J. Niemiec), EAK Politiskais sekretārs - Diskusija un debates	Labākās prakses piemēri: arodbiedrību pieredze iepriekšējā ESF periodā no 2000. – 2006.g. Darbs grupās - Ziņojumi par darbu grupās, komentāri un diskusijas	Partnerība un ESF atbalsts sociālajiem partneriem - D. Be, Nodarb.ĢD, EK, K. Denagtergals (C. Denagtergal), ETUC Diskusija un debates • Noslēdzošie padomi • Mācību kursa novērtēšana Noslēgums
		Pusdienas	Pusdienas	Pusdienas
15.00 18.00	I E R A Š A N Ā Š	• Arodbiedrības un ESF - R. Pettenello, CGIL - Diskusija un debates	• Kā izstrādāt kvalitatīvu projektu? - Ievads, S. Pennella - Darbs grupās - Ziņojumi par darbu grupās, komentāri un diskusijas	Aizbraukšana
20.00	Vakariņas	Vakariņas	Vakariņas	

AKTIVITĀŠU KARTES

AKTIVITĀŠU KARTES

Iepazīstināšana ar sevi

Apmācība, kā izstrādāt ESF projektus, Madride, 10.-13.06.2007.	**➔ Mērķi** Ļaut dalībniekiem vienam otru iepazīt **➔ Uzdevumi** Jūs lūgs intervēt kolēģi, strādājot pa pāriem. Lūdzu, uzdodiet sekojošus jautājumus un pēc tam iepazīstiniet visu lielo grupu ar viņu: ♦ Vārds ♦ Organizācija un valsts ♦ Amats (kādu darbu dara) ♦ Vai jūs jau esat piedalījies no Eiropas Savienības līdzekļiem finansētu projektu sagatavošanā un/vai vadīšanā, tādu kā struktūrfondu, budžeta pozīciju, izglītības programmu u.c. projekti? Ja jā, kāda bija jūsu loma šajā projektā (piem., koordinators, partneris, pasniedzējs vai grāmatvedis)? ♦ Ko jūs sagaidat no šī mācību kursa?

ETUI-REHS

Labākā prakse

Apmācība ESF 2007.-2013.g projektu izstrādei un īstenošanai **Madride, 10.-13.6.2007.**	**➔Mērķi** • Ļaut dalībniekiem izmantot iepriekšējo pieredzi, lai identificētu un izstrādātu arodbiedrību stratēģiju ESF izmantošanā **➔Uzdevumi** Izejot no informācijas, kas iegūta pirms mācību kursa: 1. Pastāstīt, kā jūsu arodbiedrības organizācija bija vai nebija iesaistīta iepriekšējā ESF darbībā 2000. – 2006.g. 2. Identificēt problēmas un aprakstīt, kā tās tika atrisinātas 3. Aprakstīt rezultātus un ietekmi uz valsts rīcībpolitikām 4. Nodefinēt jūsu organizācijas prioritātes jaunajā programmu periodā no 2007. – 2013.g. **➔ Ziņojums** Izvēlieties vienu personu no darba grupas, kas ziņos par darbu kopējā grupā 15 minūtes katrai prezentācijai

Kā sagatavot augstas kvalitātes projektu

Apmācība ESF 2007.-2013.gprojektu izstrādei un īstenošanai Madride, 10.-13.6.2007.	➢ **Mērķis** • Iemācīt dalībniekiem noskaidrot, nodefinēt un izstrādāt projekta pieteikuma svarīgākos elementus. **Uzdevumi** Lūdzu, izpildiet sekojošus uzdevumus savās darba grupās: 1. Izmantojot iepriekšējo tikšanos laikā iegūto informāciju, identificējiet **kopīga projekta ideju** visai jūsu grupai. • Pēc tam, kad esat izvēlējušies projekta tēmu, sagatavojiet **sarakstu ar visiem** elemetiem, kas veido svarīgāko projekta pieteikuma daļu: - nosaukums, - mērķis un iniciatīvas saturs, - laika grafiks, - partneri un viņu uzdevumi, - rezultāti un - šo rezultātu izplatīšana, utt.. 2. Izejot no šī saraksta, **izvērsiet plašāk** iniciatīvas mērķus un saturu, kā arī projekta metodiku. ➢ **Darba metode** Katra grupa iepazīstina ar pilnu projekta pieteikuma elementu sarakstu,mērķiem, saturu un projekta metodiku. 20 minūtes katrai prezentācijai

EAK KOMENTĀRI
Kohēzijas politika izaugsmes un darbavietu atbalsta jomā
Kopienas stratēģiskās pamatnostādnes 2007.-2013.g. – COM(2005)2993

1. IEVADS

Saskaņā ar Dibināšanas līguma 159. pantu Komisija reizi trijos gados izvērtē kohēzijas stāvokli un citu rīcībpolitiku doto ieguldījumu.

Otrais ziņojums (2001.g.) kalpoja par pamatu debašu uzsākšanai par kohēzijas politiku pēc paplašināšanās. Trešajā ziņojumā (2004.g.februārī) tika izmantoti šo debašu secinājumi, kas attiecīgi kalpoja par pamatu, lai nāktu klajā ar Komisijas priekšlikumiem kohēzijas politikas reformām pēc 2006. gada, un 2004. gada 14. jūlijā Komisija pieņēma struktūrfondu jauno regulu projektus laika periodam no 2007. līdz 2013. gadam.

Eiropas Arodbiedrību konfederācijas (EAK) pirmais ieguldījums debatēs par ekonomiskās un sociālās kohēzijas politikas nākotni paplašinātā Eiropā, ko EAK Rīcības komiteja pieņēma 2002. gada 19. – 20. novembrī, pieprasīja, lai Kopienas struktūrpolitikas paplašinātā Eiropā tiktu pastiprinātas, jo kohēzijas un solidaritātes principi ir iestrādāti Dibināšanas līgumā un tie ir divi svarīgākie tautu un teritoriju integrāciju virzošie spēki.

EAK uzskata, ka paplašināšanās pirmkārt un galvenokārt ir unikāla vēsturiska iespēja apvienot Eiropas tautas, balstoties uz fundamentālām demokrātijas vērtībām. Tas garantē mieru un politisko stabilitāti Eiropā un veicina ekonomisko un sociālo progresu, kā arī ļauj uzlabot dzīves un darba apstākļus. Papildu Eiropas atkalapvienošanai, paplašināšanās ļauj izplest Eiropas darba tirgu un iekšējo tirgu, palielinot jauno dalībvalstu kopējo ražošanas apjomu un patēriņa līmeni un attīstot jaunus produktus un pakalpojumus, kas ir konkurētspējīgi pasaules tirgū.

Tas ir nebijis politiskais, ekonomiskais un sociālais izaicinājums, kas nesīs labumu visai Eiropas Savienībai. Tomēr, nav iespējams noliegt faktu, ka šī paplašināšanās, atšķirībā no iepriekšējām paplašināšanās kārtām, ir palielinājusi ekonomiskās attīstības plaisu, ko radījusi ģeogrāfiskā šo atšķirību pārnese vairāk uz austrumiem un kas padarījusi nodarbinātības situāciju problemātiskāku.

Bez tam, ES ir nobažījusies par dažiem citiem lieliem izaicinājumiem, kas identificēti neseno Eiropadomju laikā, kad tikušies valstu un valdību vadītāji. Arī, lai atbildētu uz šiem izaicinājumiem, būs nepieciešama saskaņota un kopīga rīcība un reakcija.

EAK vēlas atkārtoti uzsvērt, ka nākotnes kohēzijas politikai ir jāpalīdz reaģēt uz iepriekš minētajiem izaicinājumiem, un, to darot, jāpalīdz mazināt atšķirības starp reģioniem un jāveicina tādas sabiedrības izveidošana, kurā valda pilnīga nodarbinātība, vienlīdzīgas iespējas, sociālā iekļaušana un kohēzija, un kur, plašāk runājot, būtu izveidots Eiropas sociālais modelis.

Runājot par ekonomikas un sociālās kohēzijas politiku, EAK pasvītro sociālās aizsardzības sistēmu lomu un nozīmi, jo īpaši to, cik svarīgi ir izveidot kvalitatīvas valstiskās (pretēji "privātajām") sociālās nodrošināšanas sistēmas, kas balstītas uz solidaritātes principu un kas, izmantojot "pārdalīšanas" mehānismus, nodrošinātu un/vai garantētu sociālo kohēziju.

Lai iepriekš minēto sasniegtu, patreizējai reformai ir jāgarantē vēl lielāka papildināmība starp Eiropas Savienības struktūrpolitikām un citām Kopienas rīcībpolitikas jomām, tajā pat laikā nodrošinot arī to, ka visās ES rīcībpolitkās ir iekļauti šie svarīgie ekonomiskās un sociālās kohēzijas aspekti un tiek veicināta kvalitatīva nodarbinātība. Papildus šai Kopienas rīcībpolitiku saskaņošanai ir jākoordinē arī nodokļu politika, lai novērstu jebkāda veida sociālo un fiskālo dempingu.

Tādēļ EAK uzskata, ka Komisijas priekšlikumā par Vispārējo regulu ļoti svarīga ir skaidra un nepārprotama atsauce uz Lisabonas un Gēteborgas stratēģijām. Pats galvenais, EAK uzskata, ka kohēzijas politikā ir jābūt iekļautiem Lisabonas un Gēteborgas mērķiem, un tai ir jākļūst par svarīgāko instrumentu šo mērķu sasniegšanai, izmantojot valstu un reģionālās attīstības programmas.

Saglabājot šo pašu tonalitāti, EAK uzskata, ka ir ļoti svarīgi, lai Komisijas paziņojumā būtu konkrēta atsauce uz 2005. gada marta Eiropadomē pieņemtajiem prezidentūras secinājumiem, kuros uzsvērta nepieciešamība vēlreiz atgriezties pie Lisabonas stratēģijas. EAK jo īpaši piekrīt tam, ka "Eiropas Savienībai ir jāmobilizē visi atbilstošie valstu uun Kopienas resursi – ieskaitot kohēzijas politiku".

EAK vēlas uzsvērt, ka struktūrfondiem jākļūst par patiesi svarīgākajiem instrumentiem, kas nodrošina Sociālās politikas darba kārtības 2006. – 2010. gadam ieviešanu.

2. JAUNS IETVARS KOHĒZIJAS POLITIKAI

Savā priekšlikumā "ES Kohēzijas politikas jaunā arhitektūra pēc 2006.gada", ko Rīcības komiteja pieņēma 2004. gada 13.-14. oktobrī, EAK atbalstīja Komisijas ierosināto stratēģisko pieeju, jo īpaši, ikgadējā stratēģiskā dialoga iedibināšanu ar Eiropas institūcijām, lai izvērtētu progresu attiecībā uz stratēģiskajām prioritātēm un sasniegtajiem rezultātiem.

EAK atzinīgi novērtē faktu, ka ir notikušas konsultācijas ar Eiropas sociālajiem partneriem par kohēzijas politikas vispārīgo stratēģisko dokumentu, lai ļautu viņiem izteikt savu viedokli un dot attiecīgu ieguldījumu, kaut arī jāizsaka nožēla par to, ka šīs konsultācijas bija tikai daļa no Komisijas organizētā "sabiedriskās apspriešanas" procesa.

EAK atkārtoti uzsver, ka ar sociālajiem partneriem nepieciešams atbilstoši konsultēties nacionālajā līmenī par valsts stratēģisko ietvardokumentu, ko sagatavo dalībvalstis.
Iepriekš minētajos priekšlikumos EAK uzsvēra atsevišķus kohēzijas politikas jaunā ietvara aspektus. Lai arī EAK ir gandarīta par faktu, ka noteikts skaits šo aspektu ir ņemti vērā, mēs tomēr vēlamies uzsvērt sekojošus punktus:

Koncentrācija

EAK ir gandarīta par faktu, ka galvenā pozīcija, ko Komisija grasās aizstāvēt sarunās par dažādām valsts līmeņa un reģionālajām programmām nākotnē, būs koncentrācijas principa garantēšana un tikai to elementu iekļaušana, kas veicina izaugsmi un darba vietas, tajā pat laikā ņemot vērā citu Kopienas rīcībpolitiku prioritātes.

Ievērojot turpmāk aprakstīto, EAK arī atbalsta to, ka prioritāro tēmu ieviešanā uzmanība tiktu pievērsta trijām svarīgākajām koncepcijām: konverģencei, reģionālajai konkurētspējai un nodarbinātībai, kā arī Eiropas teritoriālajai sadarbībai.

1. Konverģence

EAK atkārtoti norāda uz to, ka tai rūp novērst "divu ātrumu" kohēzijas politiku, pat pieļaujot to, ka atsevišķas prioritātes var atšķirties, atkarībā no tā vai tās attiecas uz ES-15 vai jauno dalībvalstu atpalikušākajiem reģioniem.

Kamēr ES-15 dalībvalstīs infrastruktūras attīstība ir progresējusi, tas tā nav noticis jaunajās dalībvalstīs. Ir jāatrod līdzsvars starp investīcijām infrastruktūrā un investīcijām cilvēkkapitālā, izvairoties no riska sadrumstalot atbalsta pasākumus. Tajā pat laikā infrastruktūras projektos ir jāintegrē "nodarbinātības" mērķis un tiem ir jābūt sasaistei ar cilvēkresursu politiku, ietverot pārmaiņu prognozēšanas kapacitāti.

2. Reģionālā konkurētspēja un nodarbinātība

Ir skaidrs, ka strukturālo problēmu esamība un to izplatīšanās, negaidīti satricinājumi, industriālās pārstrukturēšanās vai ekonomikas dažādošanās procesi, kā arī uzņēmumu apvienošanās vairākos ES reģionos prasa, lai šīm problemātiskajām teritorijām tiktu sniegts nepārtraukts atbalsts.

Tā kā patreizējie 2. un 3. mērķi tiek apvienoti vienā jaunā jēdzienā "reģionālā konkurētspēja un nodarbinātība", ir nepārprotami jānodefinē reģionālās attīstības sociālā dimensija. Līdzīgi arī dalībvalstīm ir ļoti svarīgi nodrošināt atbilstošu sasaisti ar valstu nodarbinātības rīcības plāniem un rīcības plāniem iekļaušanai

EAK apsveic Komisijas ierosināto duālo pieeju, ar nosacījumu, ka abas daļas tiek reāli ieviestas visās dalībvalstīs. Pirmkārt, reģionālajām attīstības programmām būtu jāpalīdz reģioniem prognozēt ekonomiskās pārmaiņas un veicināt tās, paaugstinot savu konkurētspēju un pievilcīgumu; un, otrkārt, atbilstošajā teritoriālajā līmenī definētajām programmām būtu jāpalīdz cilvēkiem paredzēt ekomiskās pārmaiņas un pielāgoties tām.

Tomēr, kas attiecas uz reģionu tiesībām saņemt atbalstu, lai arī dalībvalstis ir tās, kas, sadarbojoties ar reģioniem, vislabāk spēj identificēt teritorijas, kam visvairāk nepieciešama palīdzība, EAK uzskata, ka ir svarīgi atkārtot, ka struktūrfondi ir Kopienas politika, kuras pielietošana apzināti balstās uz vairākiem kopīgiem mērķiem un principiem, lai tādejādi novērstu šīs politikas nosliegšanos uz renacionalizāciju. Ir būtiski svarīgi nodefinēt objektīvus kritērijus atbalsta saņemšanai, kā arī garantēt saikni un optimālo līdzsvaru starp trijiem līmeņiem: Eiropas, valsts un reģionālo, ieskaitot vietējo līmeni.

Tādēļ EAK atbalsta Komisijas pausto priekšlikumu tās paziņojumā "Pārstrukturēšana un nodarbinātība. Paredzēt un atbalstīt pārstrukturēšanu, lai attīstītu nodarbinātību: Eiropas Savienības nozīme" (COM(2005)120), kas paredz Kopienas finanšu instrumentu, konkrēti Eiropas Sociālā fonda, izmantošanu tam, lai sagatavotos pārstrukturēšanai un pārvaldītu to.

3. Eiropas teritoriālā sadarbība

EAK apsveic faktu, ka, balstoties uz patreizējās INTERREG iniciatīvas pieredzi, Komisija ir ierosinājusi izveidot jaunu atbalsta mērķi, lai panāktu līdzsvarotu un harmonisku Eiropas Savienības teritorijas integrāciju, atbalstot sadarbību starp tās dažādajām komponentēm Kopienas nozīmes jautājumos, kas saistīti ar pārrobežu, transnacionālajām un starpreģionālajām lietām.

4. Partnerības princips

EAK ir pārliecināta, ka partnerība ir fundamentāls princips, kas garantē struktūrfondu pasākumu veiksmīgu realizēšanu. Ir jācenšas izveidot kvalitatīvas partnerības, iesaistot sociālos partnerus ikvienā ar fondu apgūšanu saistītā procesa fāzē.

Tādēļ EAK atkārtoti norāda uz vēlmi, lai nākamajās struktūrfondu regulās tiktu skaidri nodefinēts partnerības princips, nevis paļauties uz dalībvalstu tiesību normām un praksi, kā to atkal ierosina Komisija.

Kas attiecas uz Uzraudzības komitejas sastāvu, EAK apsveic Komisijas priekšlikumu iekļaut tajās arī sociālos partnerus.

Līdzīgi arī attiecībā uz Eiropas Sociālo fondu EAK atbalsta Komisijas priekšlikumu, ka Konverģences mērķa ietvaros vismaz 2% no ESF resursiem ir jāatvēl kapacitātes attīstīšanai, kā arī sociālo partneru kopīgām aktivitātēm. Tajā pat laikā EAK uzstāj, lai būtu dota skaidra atsauce uz sociālo dialogu saskaņā ar Komisijas paziņojumu "Partnerība pārmaiņām paplašinātā Eiropā – Eiropas sociālā dialoga nozīmes pastiprināšana" (COM(2004)557).

Tomēr EAK izsaka nožēlu, ka Komisijas priekšlikumā Eiropas Sociālais fonds ir vienīgais, kas balstās uz aktīvu sociālo partneru līdzdalību fonda Eiropas komitejā. EAK uzskata, ka sociālo partneru līdzdalība dod ievērojamu pievienoto vērtību, tādēļ ir ļoti svarīgi, lai tāda pat veida līdzdalība tiktu paredzēta arī citos struktūrfondos gan Eiropas, gan nacionālajā līmenī.

Ir jānodrošina sociālo partneru pieeja tehniskajai palīdzībai, lai palielinātu viņu kapacitāti, it īpaši jaunajās dalībvalstīs, lai tādejādi viņiem būtu vieglāk piedalīties struktūrfondu finansēto projektu vadīšanā un ieviešanā.

Kas attiecas uz publiskajām(valsts, pašvaldību)-privātajām partnerībām (PPP), EAK pieņem zināšanai Komisijas priekšlikumu meklēt papildu finanšu resursus, lai īstenotu publiskā sektora projektus. PPP patiešām atļauj iesaistīt privāto sektoru vispārējo interešu projektos. Tomēr būtu jāņem vērā mācība, kas gūta arī no negatīvās pieredzes, un būtu jāņem vērā riski, ko var radīt PPP līgumi. EAK vēlas uzsvērt, ka būtu jānodefinē skaidri kritēriji, tas ir, tiem ir jābūt kritērijiem, pēc kuriem fonda līdzekļus varētu izmantot PPP atbalstam. EAK saglabā savu kritisko nostāju attiecībā uz PPP, kamēr iedzīvotāji netiks iesaistīti to infrastruktūras un pakalpojumu atlases procesā, ko viņi finansē un izmanto ikdienā.

3. KOHĒZIJAS POLITIKAS PAMATNOSTĀDNES 2007. - 2013. GADAM

Ņemot vērā iepriekš teikto, EAK īpaši atbalsta Komisijas priekšlikumu, kas atbilstoši Lisabonas stratēģijas jaunajam tempam izaugsmes un darba vietu jomā paredz kohēzijas politikas īpašu pievēršanos jautājumiem, kas saistīti ar zināšanām, pētniecību un inovācijām, kā arī cilvēku kapitālu. Lai sasniegtu šo mērķi, būtiski jāpalielina kopējais finansējums šajās aktivitāšu jomās.

EAK atbalsta Komisijas priekšlikumu, ka dalībvalstīm un reģioniem jācenšas panākt vienlīdzību starp vīriešiem un sievietēm visās programmu un projektu izstrādes un ieviešanas fāzēs.

EAK vēlas norādīt uz iepriekš gūto pieredzi, kas pierādījusi, ka Kopienas iniciatīvām ir izšķiroša loma Eiropas identitātes pastiprināšanā, nodrošinot iespējas eksperimentēt un attīstīt partnerību. EAK par svarīgiem uzskata arī Kopienas iniciatīvu transnacionālos un inovatīvos aspektus.

Lai arī mēs uzsveram Komisijas priekšlikumu nozīmīgumu, garantējot gan vienlīdzīgas iespējas, gan transnacionālo sadarbību, EAK atkārtoti izsaka savu vēlmi saglabāt Kopienas iniciatīvu EQUAL vai arī, lai tā tiktu nepārprotami integrēta jaunajā 2. mērķī, ņemot vērā tās pozitīvos rezultātus, veicinot vienlīdzīgas iespējas visām sievietēm un vīriešiem darba tirgos, kas strauji attīstās, un cīnoties pret jebkāda veida diskrimināciju.

EAK atbalsta Komisijas priekšlikumu, ka Kohēzijas fonda līdzfinansētajām programmām resursi ir jānovirza trijām prioritātēm, kas noteiktas īpašajās pamatnostādnēs, kas veido ietvaru, atbilstoši kuram dalībvalstis un reģioni veidos attiecīgās nākotnes programmas valstu un reģionu līmenī.

Tomēr, EAK aicina, lai Komisija, kā dibināšanas līgumu "sargātāja", pārliecinātos, ka dalībvalstis un reģioni Valsts stratēģisko ietvardokumentu, kā arī valsts un reģionālās programmas, veido atbilstoši reformētajai Lisabonas stratēģijai.

Papildu iepriekš minētajiem komentāriem EAK noteikti grib uzsvērt sekojošus punktus attiecībā uz četrām stratēģiskajām pamatnostādnēm, kas ierosinātas Komisijas paziņojumā un kas kalpos kā ietvars turpmākajai dalībvalstu un reģionu darbībai.

1. PAMATNOSTĀDNE: Padarīt Eiropu un tās reģionus par pievilcīgākām vietām investīcijām un darbam

EAK atbalsta Komisijas priekšlikumu par Eiropas Investīciju bankas (EIB) lomu kohēzijas politikas finansēšanā un īstenošanā.

Vispirms un galvenokārt EAK uzstāj, lai infrastruktūras projekti tiktu integrēti "nodarbinātības" mērķī, sasaistot tos ar cilvēkresursu politiku, kas ietver pārmaiņu paredzēšanas kapacitāti.

Transporta infrastruktūras projekti ir jādefinē saskaņā ar Eiropas transporta politiku. Tādēļ EAK atbalsta priekšlikumu, ka struktūrfondu līdzfinansējumam ir jāpapildina finansējums no Trans-Eiropas tīklu budžeta.

Lai arī EAK piekrīt, ka ir svarīgi garantēt pievilcīgus nosacījumus uzņēmējdarbībai, attiecībā uz darba ņēmējiem mēs uzskatām, ka tas nedrīkst attiekties tikai uz augsti kvalificētiem strādniekiem, bet gan uz visiem strādājošajiem.

EAK uzskata, ka investīcijas, kuru nolūks ir uzlabot mājokļu energoefektivitāti, būtu jāatbalsta, jo tās vienlaicīgi ļauj radīt jaunas darbavietas, palīdz realizēt mērķi par siltumnīcas efektu izraisošo gāzu izmešu ierobežošanu un atbilst sociālajam pieprasījumam par mājsaimniecību energoresursu patēriņa rēķinu samazināšanu.

2. PAMATNOSTĀDNE: Zināšanu un jauninājumu pilnveidošana izaugsmes veicināšanai

EAK ir aicinājusi Eiropas Savienības Padomi noteikt jaunu pamatnostādni, kas ierosina jaunu Eiropas Izaugsmes iniciatīvu, kurā dalībvalstis tiek aicinātas sagatavot nacionālos atjaunošanas plānus, investējot 3% no to IKP tādās Lisabonas stratēģijas prioritātēs, kā pētniecība, izglītība un apmācība, aktīvas darba tirgus rīcībpolitikas, sociālie mājokļi, "tīrās tehnoloģijas" un atjaunojamie enerģijas ieguves avoti.

Pētniecība un izstrāde ir noteicoši svarīgi Lisabonas stratēģijas veiksmīgai realizēšanai. Jāņem vērā arī vide un potenciālie jaunu darba vietu radīšanas avoti.

3. PAMATNOSTĀDNE: Vairāk un labākas darbavietas

EAK atbalsta Komisijas priekšlikumu īstenot nodarbinātības politiku, kas vērsta uz pilnīgas nodarbinātības radīšanu, kvalitātes un ražīguma uzlabošanu darba vietā un sociālās un teritoriālās kohēzijas stiprināšanu.

Pēc EAK ieskatiem ir svarīgi investēt uz zināšanām un kvalitāti balstītās darba vietās. EAK uzsver, ka reālais ceļš uz progresu Eiropā meklējams nevis pilnas slodzes darbinieku pārcelšanā uz nepilnas slodzes darbu, bet gan palielinot darba vietu skaitu un kvalitāti.

EAK arī vērš uzmanību uz faktu, ka ceturtā daļa no iedzīvotājiem, kuri riskē paslīdēt zem nabadzības sliekšņa, ir nodarbināti, tādejādi nepārprotami demonstrējot to, ka vairāk darba vietu un vairāk ekonomikas pieauguma nebūt nenozīmē mazāk nabadzības.

Ir jāizstrādā rīcībpolitikas izstumto un mazaizsargāto iedzīvotāju atbalstam, kas nozīmē reālu rīcību gan strādājot ar šīs parādības cēloņiem, gan konkrēti ar attiecīgajām cilvēku grupām, jo īpaši pievēršoties nodarbinātības stimulēšanas pasākumiem.

Kohēzijas politikai ir jāpalīdz izveidot īstu Eiropas darba tirgu, galvenokārt veicinot solidaritāti starp reģioniem un mobilitāti. EAK piekrīt, ka EURES tīklojums, kur EAK ir aktīvi darbojusies kopš pašiem pirmsākumiem 1994. gadā, ir svarīgs instruments profesionālās un ģeogrāfiskās mobilitātes veicināšanā gan Eiropas, gan nacionālajā līmenī.

EAK viedoklis ir tāds, ka ir nepieciešama integrēta pieeja, savienojumā ar stratēģiju pārmaiņu paredzēšanai, lai tādejādi pozitīvi reaģētu uz demogrāfisko izmaiņu izvirzītajiem izaicinājumiem. Šī mērķa sasniegšanai ir jāiesaista plašs instrumentu, rīcībpolitiku un aktīvu dalībnieku klāsts.

Aktīvas un iekļaujošas darba tirgus rīcībpolitikas, kas domātas jauniem cilvēkiem un gados vecākiem strādājošajiem, ir jānodefinē, cieši sadarbojoties ar sociālajiem partneriem. Tam nepieciešams noteikt labākas rīcībpolitikas attiecībā uz darba mūžu kopumā, kas savukārt ir jāsasaista ar mūžizglītību. Tas nozīmē aktīvu jaunatnes politiku, kas piesaistītu jauniešus darba tirgum, kā arī brīvprātīgas rīcībpolitikas, kas ļautu gados vecākiem strādniekiem pakāpeniski, bet aktīvi noslēgt savu darba karjeru.

EAK uzskata, ka ir jārealizē pasākumi, lai uzlabotu jauniešu nodarbinātības kvalitāti, cīnoties pret darba nestabilitiāti, šiem pasākumiem jāveicina drošas nodarbinātības veidošanu jauniešiem, uzlabojot veselības un drošības standartus un nodrošinot vienlīdzīgu pieeju sociālajai nodrošināšanai, lai novērstu jauniešu pāriešanu uz ēnu (neformālo) ekonomiku.

Ir jāizstrādā pozitīvu pasākumu programma, lai palielinātu līdzdalības īpatsvaru darba tirgū un radītu atbilstošus nosacījumus gados vecākiem strādājošajiem, lai viņi turpinātu strādāt līdz pensionēšanās vecumam.
Bez tam, EAK uzskata, ka imigrācija ir tikai daļējs Eiropas demogrāfisko problēmu risinājums. Galvenais būs izstrādāt vairāk proaktīvu imigrācijas politiku, lai imigrāciju drīzāk pārvaldītu, nevis novērstu, kā arī lai nodrošinātu Eiropas iedzīvotāju atbalstu šai politikai.

Kas attiecas uz ekonomikas pārstrukturēšanu, EAK apsveic Komisijas priekšlikumu izveidot pastāvīgas uzraudzības sistēmas, kurās iesaistīti sociālie partneri, uzņēmēji un pašvaldības, kuru loma būs izvērtēt ekonomis-

kās un sociālās pārmaiņas valsts, reģionālajā un vietējā līmenī un prognozēt nākotnes tendences ekonomikā un darba tirgū.

EAK uzskata, ka būtu jāpievieno nodarbinātības politikas pamatnostādne, kurā būtu noteikts, ka dalībvalstīm ir jānodrošina, ka jebkuram darbiniekam, kurš ticis atlaists strādājošo skaita samazināšanas dēļ, ir tiesības atgriezties darba tirgū (pārkvalificēšanās, profesionālā orientācija, pāriešanā darbā uz citu uzņēmumu). Turklāt ir nepieciešams īstenot "sociālus pavadošos pasākumus", tādus kā agrīnā pensionēšanās vecākajiem darba ņēmējiem un tiem, kuri nevar izmantot reintegrācijas pasākumus. Līdzīgi arī reintegrācijas perioda laikā darbiniekiem ir jāparedz sociālās un algas garantijas, tas ir, garantijas, kas paredz ne tikai ienākumu saglabāšanos, bet arī sociālo tiesību saglabāšanos (pieeja veselības aprūpes sistēmām, pensiju tiesības). Struktūrfondiem būtu jāatbalsta koplīgumu slēgšana, kuros šīs tiesības noteiktas.

Visbeidzot, EAK atbalsta Komisijas priekšlikumu uzlabot ilgtermiņa veselības aprūpes finansēšanu un veselības aprūpes infrastruktūru, kas ir milzīgi svarīgi ES pilsoņiem, tajā pat laikā uzsverot nepieciešamību paturēt prātā to, ka dalībvalstīm ir atšķirīgas finansēšanas sistēmas.

4. PAMATNOSTĀDNE: Kohēzijas politikas teritoriālās dimensijas ņemšana vērā

EAK atbalsta Komisijas priekšlikumu par to, ka dalībvalstīm un reģioniem, izstrādājot savas programmas, jāņem vērā specifiskās teritoriālās vajadzības, tajā pat laikā norādot, ka tas ir jādara tādēļ, lai cīnītos pret nevienlīdzīgu reģionu attīstību nevis tikai, lai to novērstu. Tas kļūst arvien svarīgāk, jo Komisijas ziņojumi parāda, ka, neskatoties uz progresu rezultātu izteiksmē, patiesa konverģence, jo īpaši vistrūcīgākajos reģionos, ne tuvu nav realitāte un ka atšķirības starp reģioniem dažās valstīs patiesībā ir vēl vairāk palielinājušās.

Būtu jāņem vērā arī specifiskās pilsētu problēmas un lauku teritoriju problēmas. Kas attiecas uz lauku teritorijām, EAK piekrīt Komisijas viedoklim, ka kohēzijas politikai, kur tas atbilst esošajai situācijai, būtu jāaprobežojas ar jaunā Lauku attīstības fonda (Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai – EAFRD) finansēto aktivitāšu papildināšanu.

Kā jau minēts iepriekš, EAK apsveic faktu, ka, izmantojot patreizējās INTERREG inciatīvas stiprās puses un gūto pieredzi, Komisija ir ierosinājusi izveidot jaunu mērķi, lai panāktu Eiropas Savienības teritorijas līdzsvarotu un harmonisku integrāciju, atbalstot sadarbību starp tās dažādajām komponentēm Kopienas nozīmes jautājumos pārrobežu, transnacionālajā un starpreģionālajā līmenī.

Pārrobežu, transnacionālā un starpreģionālā sadarbība un pasākumi būtu jāpastiprina. Arodbiedrību pozitīvā pieredze, kas gūta aktivitātēs, ko realizējušas 40 starpreģionālās arodbiedrību padomes (ITUCs), arī reģionos, kas robežojas ar jaunajām dalībvalstīm, pierāda, ka tas ir pareizais ceļš uz mērķi.

Attiecībā uz pārrobežu sadarbību EAK atbalsta un jo īpaši pasvītro sekojošus Komisijas priekšlikumus:

- integrēt pārrobežu darba tirgus;
- dot pienesumu ekonomiskajai un sociālajai integrācijai;
- koncentrēties uz pierobežas reģionu konkurētspējas pastiprināšanu.

EAK uzskata, ka ES būtu jāpievērš īpaša uzmanība visattālākajiem reģioniem un mazapdzīvotiem attāliem reģioniem, kur pastāv risks, ka cilvēki varētu šos reģionus pamest. Šie reģioni būtu jāpadara pievilcīgāki un konkurētspējīgāki.

Kopš paplašināšanās ES ārējās robežas ir atvirzījušās, vienlaicīgi arī atvirzot strukturālās problēmas uz šiem jaunajiem reģioniem. EAK uzskata, ka šiem reģioniem būtu jāpievērš īpaša uzmanība, optimizējot jaunā Kaimņvalstu finanšu instrumenta izmantošanu, arī neaizmirstot par palīdzību pierobežas reģioniem ES iekšienē.

4. FINANŠU RESURSI

EAK vēlas atkārtoti norādīt uz faktu, ka patreizējais ES budžeta resursu investīciju līmenis ir relatīvi pieticīgs, salīdzinājumā ar pozitīvajiem rezultātiem, kas sasniegti, jo īpaši ņemot vērā situācijas uzlabošanos mazāk attīstītajos reģionos un reālas konverģences procesa uzsākšanos.

Paturot prātā dalībvalstu mērķus attiecībā uz ES, salīdzinājumā ar paplašināšanās un reformētās Lisabonas stratēģijas mērķiem, finanšu resursus patreizējā līmenī uzturēt nav iespējams. .

Tādēļ EAK atkārtoti uzsver, ka, lai garantētu panākumus, ir jāpastiprina patreizējie pasākumi izaugsmes, nodarbinātības, konkurētspējas un ilgtspējīgas attīstības veicināšanai mazāk attīstītajos reģionos.

Ņemot vērā Komisijas ierosināto limitu (1,24%) sakaņā ar finanšu perspektīvu 2007. - 2013.g., EAK uzskata, ka 0,41%, kas asignēti kohēzijas politikai, nav pietiekami, lai ES sasniegtu savus ambiciozos mērķus, ko tā pati sev noteikusi, lai turpinātu "būvēt" Eiropu.

EAK PRIEKŠLIKUMI: ES KOHĒZIJAS POLITIKAS JAUNĀ ARHITEKTŪRA PĒC 2006.G.

Rezolūcija pieņemta EAK Rīcības komitejas sēdē Briselē 2004. gada 13.-14. oktobrī

1. IEVADS

Saskaņā ar Dibināšanas līguma 159. pantu Komisijai reizi trijos gados ir jāizvērtē kohēzijas stāvoklis un citu rīcībpolitiku dotais ieguldījums.

Otrais ziņojums (2001.g.) kalpoja par pamatu debašu uzsākšanai par kohēzijas politiku pēc paplašināšanās. Trešajā ziņojumā (2004.g.februārī) tika izmantoti šo debašu secinājumi, kas atiecīgi kalpoja par pamatu, lai Komisija nāktu klajā ar priekšlikumiem kohēzijas politikas reformām pēc 2006. gada, un 2004. gada 14. jūlijā Komisija pieņēma struktūrfondu jauno regulu projektus laika periodam no 2007. līdz 2013. gadam.

EAK pirmais ieguldījums debatēs par ekonomiskās un sociālās kohēzijas politikas nākotni paplašinātā Eiropā, ko EAK Rīcības komiteja pieņēma 2002. gada 19. – 20. novembrī, uzsvēra Kopienas struktūrpolitikas pastiprināšanu paplašinātā Eiropā tiktāl, ciktāl kohēzijas un solidaritātes principi ir iestrādāti Dibināšanas līgumā un veido divus svarīgākos virzošos spēkus tautu un teritoriju integrācijai.

EAK uzskata, ka paplašināšanās pirmkārt un galvenokārt ir unikāla vēsturiska iespēja apvienot Eiropas tautas, balstoties uz fundamentālām demokrātijas vērtībām. Tas garantē mieru un politisko stabilitāti Eiropā un veicina ekonomisko un sociālo progresu, kā arī ļauj uzlabot dzīves un darba apstākļus. Papildu Eiropas atkalapvienošanai, paplašināšanās ļauj izplest Eiropas darba tirgu un iekšējo tirgu, palielinot jauno dalībvalstu kopējo ražošanas apjomu un patēriņa līmeni un attīstot jaunus produktus un pakalpojumus, kas ir konkurētspējīgi pasaules tirgū.

Tas ir nebijis politiskais, ekonomiskais un sociālais izaicinājums, kas nesīs labumu visai Eiropas Savienībai. Tomēr jāatzīmē, ka šī paplašināšanās, atšķirībā no iepriekšējām paplašināšanās kārtām, ir palielinājusi ekonomiskās attīstības plaisu, tā ir radījusi ģeogrāfisko atšķirību pārnesi vairāk uz austrumiem un ir padarījusi nodarbinātības situāciju sarežģītāku.

Bez tam, ES ir nobažījusies par dažiem citiem lieliem izaicinājumiem, kas identificēti neseno Eiropadomju laikā, kad tikušies valstu un valdību vadītāji. Arī lai atbildētu uz šiem izaicinājumiem, būs nepieciešama saskaņota un kopīga rīcība un reakcija.

ES nākotnes kohēzijas politikai ir jāpalīdz reaģēt uz iepriekš minētajiem izaicinājumiem un, to darot, jāpalīdz mazināt atšķirības starp reģioniem un jāveicina tādas sabiedrības izveidošana, kurā valda pilnīga nodarbinātība, vienlīdzīgas iespējas, sociālā iekļaušana un kohēzija un kur, plašāk runājot, būtu izveidots Eiropas sociālais modelis.

Runājot par ekonomikas un sociālās kohēzijas politiku, EAK pasvītro sociālās aizsardzības sistēmu lomu un nozīmi un, jo īpaši to, cik svarīgi ir izveidot kvalitatīvas valstiskās (pretēji "privātajām") sociālās nodrošināšanas sistēmas, kas balstītas uz solidaritātes principu un kas, izmantojot "pārdalīšanas" mehānismus, nodrošinātu un/vai garantētu sociālo kohēziju.

Lai iepriekš minēto sasniegtu, patreizējai reformai ir jāgarantē vēl lielāka papildināmība starp Eiropas Savienības struktūrpolitikām un citām Kopienas rīcībpolitikas jomām, tajā pat laikā nodrošinot arī to, ka visās ES rīcībpolitikās ir iekļauti šie svarīgie ekonomiskās un sociālās kohēzijas aspekti un nepieciešamība veicināt kvalitatīvu nodarbinātību. Papildus Kopienas rīcībpolitiku saskaņošanai, ir ļoti svarīgi koordinēt arī nodokļu politiku, lai novērstu jebkāda veida sociālo un nodokļu dempingu.

Tādēļ EAK uzskata, ka būtiski svarīga ir skaidra un nepārprotama atsauce uz Lisabonas un Gēteborgas stratēģijām Komisijas priekšlikumā par vispārējo regulu. Pats galvenais, EAK uzskata, ka kohēzijas politikā ir jābūt iekļautiem Lisabonas un Gēteborgas mērķiem un tai ir jākļūst par svarīgāko instrumentu šo mērķu sasniegšanai, izmantojot valstu un reģionālās attīstības programmas.

2. REFORMAS GALVENIE ELEMENTI

2.1. Koncentrēšanās uz trīs Kopienas mērķiem

Kas attiecas uz darbības programmām, EAK ar prieku uzņēma Komisijas priekšlikumu noteikt ierobežotu galveno tēmu sarakstu; tas ir, inovācijas un uz zināšanām balstīta ekonomika, vide un riska novēršana, vispārējo ekonomisko interešu pakalpojumu pieejamība, norādot, ka šīm tēmām ir jāattiecas uz darbavietu radīšanu un reģionālo attīstību.

Tajā pašā laikā, ņemot vērā zemāk izklāstītos nosacījumus, EAK atbalsta to, ka galvenā uzmanība tiek pievērsta prioritāro tēmu ieviešanai trijās galvenajās konceptuālajās jomās: konverģence, reģionālā konkurētspēja un nodarbinātība un Eiropas teritoriālā sadarbība.

2.1.1. Konverģence

EAK uzskata, ka vismazāk attīstītajiem paplašinātās Eiropas Savienības reģioniem, tiem, kas atpaliek no Kopienas vidējiem rādītājiem, ir jāsaglabājas kā prioritārajiem uz palīdzības saņemšanu, kā tas ir Komisijas priekšlikumā. EAK arī uztur savu prasību par to, ka šim mērķim primāri ir jāatiecas uz reģioniem, kur IKP uz vienu iedzīvotāju ir zem 75% no Kopienas vidējā rādītāja.

Bez tam, EAK atbalsta priekšlikumu piešķirt pagaidu palīdzību reģioniem, kur IKP uz vienu iedzīvotāju ir mazāks nekā 75% no ES-15 vidējā rādītāja (ko pazīst kā paplašināšanās "statistisko efektu") un kas nekļuva "pēkšņi" bagāti. Tādā pašā veidā, uz laiku, pārejas perioda palīdzību vajadzētu piešķirt valstīm, kas saņem finansējumu no Kohēzijas fonda un kuras arī skars paplašināšanās "statistiskais efekts".

Tomēr, EAK atkārtoti norāda uz to, ka tai rūp novērst "divu ātrumu" kohēzijas politiku, pat pieļaujot to, ka atsevišķas prioritātes var atšķirties, atkarībā no tā vai tās attiecas uz ES-15 vai jauno dalībvalstu atpalikušākajiem reģioniem.

Kamēr ES-15 dalībvalstīs infrastruktūras attīstība ir progresējusi, tas tā nav noticis jaunajās dalībvalstīs. Izvairoties no riska sadrumstalot atbalsta pasākumus, ir jāatrod līdzsvars starp investīcijām infrastruktūrā un investīcijām par labu cilvēkkapitālam. Tajā pat laikā infrastruktūras projektos ir jāintegrē "nodarbinātības" mērķis un tiem ir jābūt sasaistei ar cilvēkresursu politiku, ietverot pārmaiņu paredzēšanas kapacitāti.

2.1.2. Reģionālā konkurētspēja un nodarbinātība: pārmaiņu paredzēšana un to veicināša**na**

Ir skaidrs, ka strukturālo problēmu esamība, negaidīti satricinājumi, industriālās pārstrukturēšanās vai ekonomikas dažādošanās procesi, kā arī uzņēmumu apvienošanās vairākos ES reģionos prasa, lai šīm problemātiskajām teritorijām tiktu sniegts nepārtraukts atbalsts.

EAK uzskata, ka patreizējā programmu periodā 2. mērķis var radīt grūtības ieviešanas līmenī. Tas ir ļoti komplicēts, nav pietiekoši elastīgs un ir pieejami visai ierobežoti – un dažreiz visai neprecīzi – statistikas dati.

Tā kā patreizējie 2. un 3. mērķi tiek apvienoti vienā jaunā jēdzienā "reģionālā konkurētspēja un nodarbinātība", ir nepārprotami jānodefinē reģionālās attīstības sociālā dimensija. Tāpat ir ļoti svarīgi, lai dalībvalstis nodrošinātu reālu sasaisti ar valstu nodarbinātības rīcības plāniem un rīcības plāniem iekļaušanai

EAK apsveic Komisijas ierosināto duālo pieeju, ar nosacījumu, ka abas daļas tiek reāli ieviestas visās dalībvalstīs. Pirmkārt, reģionālajām attīstības programmām būtu jāpalīdz reģioniem paredzēt ekonomiskās pārmaiņas un veicināt tās, paaugstinot savu konkurētspēju un pievilcīgumu; un, otrkārt, atbilstošajā teritoriālajā līmenī definētajām programmām būtu jāpalīdz cilvēkiem sagatavoties ekomiskajām pārmaiņām un pielāgoties tām.

Tomēr, kas attiecas uz reģionu tiesībām saņemt atbalstu, lai arī dalībvalstis ir tās, kas, sadarbojoties ar reģioniem, vislabāk spēj identificēt teritorijas, kam visvairāk nepieciešama palīdzība, EAK uzskata, ka ir svarīgi atkārtot, ka struktūrfondi ir Kopienas politika, kuras pielietošana apzināti balstās uz vairākiem kopīgiem mērķiem un principiem, lai tādejādi novērstu šīs politikas nosliegšanos uz renacionalizāciju. To paturot prātā, no vienas puses ir būtiski svarīgi nodefinēt objektīvus kritērijus atbalsta saņemšanai un no otras puses garantēt saikni un optimālo līdzsvaru starp trijiem attiecīgajiem līmeņiem (Eiropas, valsts un reģionālo).

2.1.3. Eiropas teritoriālā sadarbība

EAK atzinīgi novērtē to, ka, izmantojot patreizējās INTERREG inciatīvas stiprās puses un gūto pieredzi, Komisija ir ierosinājusi izveidot jaunu mērķi, lai turpinātu Eiropas Savienības teritorijas līdzsvarotu un harmonisku integrāciju, atbalstot sadarbību starp tās dažādajām komponentēm Kopienas nozīmes jautājumos pārrobežu, transnacionālajā un starpreģionālajā līmenī.

Sadarbība un pasākumi šajos trijos līmeņos patiešām ir jāpastiprina. Arodbiedrību pozitīvā pieredze, kas gūta aktivitātēs, ko realizējusi 41 starpreģionālā arodbiedrību padome (ITUCs), arī reģionos, kas robežojas ar jaunajām dalībvalstīm, pierāda, ka tas ir pareizais ceļš uz mērķi.

Bez tam, kopš paplašināšanās ES ārējās robežas ir atvirzījušās, vienlaicīgi arī atvirzot strukturālās problēmas uz šiem jaunajiem reģioniem. Tādēļ EAK uzskata, ka šiem reģioniem būtu jāpievērš īpaša uzmanība, optimizējot jaunā Kaimņvalstu finanšu instrumenta izmantošanu, arī neaizmirstot par palīdzību pierobežas reģioniem ES iekšienē.

2.2. Specifisko teritoriālo iezīmju ņemšana vērā

EAK uzskata, ka visattālākie reģioni un mazapdzīvo,tie periferālie reģioni, kur pastāv risks, ka cilvēki varētu tos pamest, ir pelnījuši īpašu uzmanību no ES puses, kas ietvertu gan šo reģionu pievilcības, gan konkurētspējas veicināšanu.

EAK atzinīgi novērtē Komisijas priekšlikumu paredzēt īpašu līdzekļu piešķīrumu konverģences mērķa ietvaros, kas domāts, lai risinātu īpašās problēmas, ar ko saskaras visattālākie reģioni.

Kā jau Komisija ir ierosinājusi, arī EAK uzskata, ka ir svarīgi, lai jebkuri resursu asignējumi reģionālās konkurētspējas un nodarbinātības mērķa ietvaros tiktu piešķirti, ņemot vērā specifiskās problēmas, kas ir pieejamība un attālums līdz lielākajiem tirgiem un ar ko saskaras daudzas salu, kalnu reģionu un mazapdzīvotās teritorijas.

Jebkurā gadījumā, atbalsta saņemšanas kritērijiem ir jābūt skaidri nodefinētiem.

2.3. Vienkāršošana: "labāka programmu realizēšanas sistēma”

EAK atbalsta Komisijas ierosināto stratēģisko pieeju un jo īpaši ikgadējā stratēģiskā dialoga iedibināšanu ar Eiropas institūcijām, lai izvērtētu progresu, kas panākts attiecībā uz stratēģiskajām prioritātēm un sasniegtajiem rezultātiem. Lai varētu dot pienācīgu ieguldījumu šajā procesā, EAK uzskata, ka ar Eiropas sociālajiem partneriem ir jākonsultējas par kopējo kohēzijas politikas stratēģisko dokumentu. Tādā pat veidā arī valstu līmenī ir jākonsultējas ar sociālajiem partneriem par valsts stratēģisko ietvardokumentu, ko izstrādā dalībvalstis.

Liela daļa no reformas ir saistīta tieši ar programmu realizēšanas sistēmas vienkāršošanu.

Pirmkārt, EAK ir gandarīta par Komisijas priekšlikumu saglabāt Kopienas struktūrpolitikas pamatprincipus arī pēc 2006. gada, tas ir, koncentrāciju, programmu izstrādi, papildināmību un partnerību.

EAK arī uzskata, ka procedūras un programmas ir jāturpina vienkāršot un racionalizēt, kaut arī jāraugās, lai tas nekādā veidā nemazinātu atbalsta pasākumu kvalitāti.

Tāpat EAK var atbalstīt Komisijas priekšlikumu, kura mērķis ir panākt lielāku decentralizāciju, deleģējot vairāk pilnvaru dalībvalstīm un reģioniem, tajā pat laikā saglabājot finanšu kontroli. Šāda nostāja ir atbalstāma ar nosacījumu, ka Komisija garantē saskaņotību ar Eiropas rīcībpolitikām un mērķiem, kā arī sasaisti starp Eiropas, nacionālo un reģionālo līmeni, lai izvairītos no riska palielināt atšķirības starp teritorijām dalībvalstīs.

Visbeidzot, lai ierosinātā "viena fonda" sistēma varētu vienkāršot realizēšanas sistēmu, ir nepieciešams nodrošināt pilnīgu pārskatāmību un paralēlismu starp fondiem, tas ir, lai izvairītos no fondu dubultās izmantošanas. Bez tam, ir jāturpina strādāt pie integrētas fondu apgūšanas.

2.4. Kopienas iniciatīvas

Iepriekšējā pieredze parāda, ka Kopienas iniciatīvām ir vitāli svarīga loma Eiropas identitātes nostiprināšanā, tās dod iespēju eksperimentēt un attīsta partnerību. Bez tam, EAK uzskata, ka vienlīdz svarīgi ir arī aspekti, kas saistīti ar šo iniciatīvu transnacionālo un inovatīvo raksturu.

Uzsverot to, cik nozīmīgi ir Komisijas priekšlikumi, kuru mērķis ir nodrošināt vienlīdzīgas iespējas un transnacionālo sadarbību, EAK vēlas, lai Kopienas iniciatīva EQUAL tiktu saglabāta vai lai tā nepārprotami tiktu iekļauta jaunajā 2. mērķī, ņemot vērā pozitīvos rezultātus, kas sasniegti attiecībā uz vienlīdzīgu iespēju radīšanu visiem darba tirgos, kas piedzīvo radikālas izmaiņas, un attiecībā uz centieniem apkarot visas diskriminācijas formas.

2.5. Partnerības princips

EAK ir pārliecināta, ka partnerības princips ir fundamentālais princips, kas garantē struktūrfondu pasākumu veiksmīgu darbību. Būtu jātiecas veidot augstas kvalitātes partnerības, kurās sociālie partneri tiktu iesaistīti ikvienā ar fondu apgūšanu saistītā procesa fāzē.

No šāda viedokļa raugoties, EAK gribētu redzēt nākamo struktūrfondu regulu, kurā partnerības princips būtu skaidri atrunāts, nevis paļauties uz dalībvalstu tiesību normām un ierasto praksi, kā Komisija to ir atkārtoti ierosinājusi.

Kas attiecas uz Uzraudzības komitejas sastāvu, EAK ir gandarīta par Komisijas priekšlikumu iesaistīt tajā sociālos partnerus.

Līdzīgi arī attiecībā uz Eiropas Sociālo fondu EAK atbalsta Komisijas priekšlikumu, ka Konverģences mērķa ietvaros vismaz 2% no ESF resursiem ir jāatvēl kapacitātes attīstīšanai, kā arī sociālo partneru kopīgām aktivitātēm. Tajā pat laikā EAK uzstāj, lai būtu dota skaidra atsauce uz sociālo dialogu saskaņā ar Komisijas paziņojumu "Partnerība pārmaiņām paplašinātā Eiropā – Eiropas sociālā dialoga nozīmes pastiprināšana" (COM(2004)557[3]).

Tomēr, EAK izsaka nožēlu, ka Komisijas priekšlikumā Eiropas Sociālais fonds ir vienīgais, kas balstās uz aktīvu sociālo partneru līdzdalību fonda Eiropas komitejā. EAK uzskata, ka sociālo partneru līdzdalība dod ievērojamu pievienoto vērtību, tādēļ ir ļoti svarīgi, lai tāda pat veida līdzdalība tiktu paredzēta arī citos struktūrfondos gan Eiropas, gan nacionālajā līmenī.

Tāpat EAK uzskata, ka ikgadējās tikšanās reizēs starp Eiropas Komisiju un sociālajiem partneriem ir jānotiek reālām konsultācijām, un mēs pieprasām, lai tiktu izveidotas arī citas struktūras, kuru ietvaros varētu noritēt debates ar dalībvalstīm un Komisiju.

Ir jānodrošina sociālo partneru pieeja tehniskajai palīdzībai, lai stiprinātu viņu veiktspēju, it īpaši jaunajās dalībvalstīs, lai tādejādi ļautu tiem veiksmīgāk piedalīties struktūrfondu finansēto projektu vadīšanā un īstenošanā.

[3] http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2004/com2004_0557en01.pdf

3. FINANŠU RESURSI

Patreizējais ES budžeta resursu investīciju līmenis ir relatīvi pieticīgs, salīdzinājumā ar pozitīvajiem rezultātiem, kas sasniegti, jo īpaši ņemot vērā situācijas uzlabošanos mazāk attīstītajos reģionos un reālas konverģences procesa uzsākšanos.

Bez tam, paturot prātā dalībvalstu ambīcijas attiecībā uz ES, salīdzinājumā ar paplašināšanās mērķiem un Lisabonas un Gēteborgas stratēģijām, finanšu resursu patreizējo līmeni uzturēt nav iespējams. .

Tādēļ EAK uzskata, ka, lai garantētu panākumus, ir jāpastiprina patreizējie pasākumi izaugsmes, nodarbinātības, konkurētspējas un ilgtspējīgas attīstības stimulēšanai mazāk attīstītajos reģionos.

Ņemot vērā Komisijas ierosināto limitu (1,24%) finanšu perspektīvā 2007. - 2013. gada periodam, EAK uzskata, ka 0,41%, kas asignēti kohēzijas politikai, nav pietiekami, lai ES sasniegtu savus ambiciozos mērķus, ko tā pati sev noteikusi, turpinot tālāku Eiropas “celtniecību”.

ARODBIEDRĪBAS UN EIROPAS SOCIĀLAIS FONDS 2007.-2013.G

- Galvenās ESF iezīmes 2007.-2013.g.
- ESF misija
- Darbības joma
- Programmu veidošanas instrumenti
- Kāda ir arodbiedrību loma?

EIROPAS SOCIĀLAIS FONDS 2007.-20133

Galvenās iezīmes:
- Lielāka integrācija ar Eiropas prioritātēm nodarbinātības un sociālās iekļaušanas jomā;
- Lielāka integrācija ar FEDER mērķiem;
- Galvenā tendence – inovatīvās aktivitātes un transnacionālā sadarbība.

NB: No arodbiedrību viedokļa raugoties, ESF jāizmanto sinerģijā ar:
- jauno mūžizglītības (LLL) programmu 2007.-2013.g.;
- 7. pētniecības un izstrādes programmu;
- valstu, reģionālajām un vietējām Eiropas rīcībpolitikām.

ESF MISIJA

1) Stiprināt ekonomisko un sociālo kohēziju, palielinot nodarbinātību un nodarbinātības iespējas (kvantitatīvi un kvalitatīvi
- pilnīga nodarbinātība,
- darba kvalitāte un ražīgums,
- sociālā iekļaušana,
- samazināt nacionālās, reģionālās un vietējās atšķirības nodarbinātības jomā.

skat Nodarbinātības politikas pamatnostādnes 2005. - 2008.g.
“Izglītība un apmācība 2010.” mērķi

NODARBINĀTĪBAS POLITIKAS PAMATNOSTĀDNES 2005. - 2008. UN ESF

n°17 Īstenot nodarbinātības rīcībpolitikas, kuru mērķis ir pilnīga nodarbinātība, darba kvalitātes un ražīguma uzlabošana un sociālās un teritoriālās kohēzijas stiprināšana.

n°18 Veicināt tādu pieeju nodarbinātībai, kas atbilst dzīves ciklam.

n°19 Nodrošināt, ka darba tirgi mudina uz ievietošanu darbā, padara darbavietas pievilcīgākas un darbu finansiāli pievilcīgāku darba meklētājiem, ieskaitot mazprivileģētās un nestrādājošās iedzīvotāju grupas.

n°20 Labāk reaģēt uz darba tirgus vajadzībām.
n°21 Veicināt elastīgumu, savienojot to ar darbavietas nodrošināšanu, un mazināt darba tirgus segmentāciju, ņemot vērā sociālo partneru lomu.
n°22 Nodrošināt darbaspēka izmaksu evolūciju un ieviest algu fiksēšanas mehānismus, kas rosina nodarbinātību.
n°23 Palielināt un uzlabot investīcijas cilvēkkapitālā.
n°24 Pielāgot izglītības un apmācību sistēmas jaunajām prasībām attiecībā uz profesionālajām prasmēm.

IZGLĪTĪBAS UN APMĀCĪBU MĒRĶI 2010.

KVANTITATĪVIE MĒRĶI

- Panākt, lai to jauniešu skaits, kuri neiegūst pamata izglītību, nepārsniedz 10%.
- Par 15% palielināt studentu skaitu, kuri izvēlas studēt matemātiku, dabas zinātnes un tehnoloģijas.
- Līdz 85% palielināt to jauniešu īpatsvaru, kuri līdz 22 gadu vecumam ir ieguvuši vismaz vidējo izglītību.
- Par 20% samazināt to skolēnu skaitu, kuru prasmes ir pielīdzināmas vai zemākas nekā lasītprasmes standarta līmenis 1 PISA.
- Palielināt līdz 12,5% to iedzīvotāju īpatsvaru vecuma grupā no 25 līdz 64 gadiem, kuri piedalījušies izglītības un apmācības pasākumos pēdējo 4 nedēļu laikā pirms aptaujas.

"POLITISKIE" MĒRĶI

- Izstrādāt un izmēģināt Eiropas sertifikācijas ietvaru, balstoties uz mācību rezultātiem.
- Izstrādāt un izmēģināt mācību kredītu sistēmu.
- Pastiprināt sadarbību kvalitātes jomā, izmantojot Eiropas tīklojumu izglītības un arodapmācības kvalitātes nodrošināšanas jomā.
- Veicināt Europass lietošanu.

ESF IZMANTOŠANAS SFĒRA 2007.-2013.G.

Attiecībā uz konverģences un konkurētspējas mērķiem:

a) Strādājošo un uzņēmumu spēja pielāgoties:

1) Mūžizglītība, pieeja apmācībai, jo īpaši mazkvalificētajiem un gados vecākiem strādniekiem, kvalifikāciju un prasmju attīstība, ITCs izplatīšana;
2) Inovatīvu darba organizācijas metožu izplatīšana, veselība un drošība, profesionālo vajadzību identificēšana (arī pārstrukturēšanās procesa laikā).

b) Uzlabot pieeju nodarbinātībai:

1) Pastiprināt nodarbinātības pakalpojumus;
2) Aktīvie un preventīvie pasākumi vajadzību identificēšanai: speciāli izstrādāta apmācība, darba meklēšana, sagatavošana uzņēmējdarbībai, gados vecāki darba ņēmēji, darba dzīves līdzsvars;
3) Aktivitātes, lai uzlabotu pieeju nodarbinātībai, ilgtermiņa nodarbinātību un uzlabotu strādājošo sieviešu izredzes, kuras cieš, mazinātu segregāciju un likvidētu nevienlīdzību darba samaksas jomā;
4) Aktivitātes, lai veicinātu migrantu nodarbinātību un viņu integrāciju, kā arī, lai atvieglotu darba ņēmēju mobilitāti.

c) Sociālā iekļaušana un cīņa pret diskrimināciju:

1) Ievietošanas darbā programma nodarbinātībai, mazpriviliģēto grupu izglītošana un apmācība;
2) Diskriminācijas apkarošana darba tirgū.

d) Cilvēkkapitāls:

1) Izglītības un apmācību sistēmas reformas (nodarbspēja, pielāgošanās pieprasījumam pēc darbaspēka, jauninājumi);
2) Augstākās izglītības iestāžu, pētniecības un tehnoloģiju centru un uzņēmumu tīklojuma veidošana.

e) Partnerības un līgumi ar sociālajiem partneriem un NVO nacionālajā, vietējā un transnacionālajā līmenī.

ESF IZMANTOŠANAS SFĒRA 2007.-2013.G.

Tikai attiecībā uz konvergences mērķi:

a) Inwestycje w kapitał ludzki
1) Izglītības un apmācības sistēmas reformas uz zināšanām balstītai sabiedrībai un mūžizglītībai;
2) Palielināt līdzdalību izglītībā un mūžizglītībā (no skolas aizgājušo īpatsvars, dzimumu segregācija, kvalitāte);
3) Cilvēkkapitāls pētniecībā un inovācijās (universitātes un pētnieki).

b) Palielināt iestāžu, sociālo partneru un NVO kapacitāti un efektivitāti, lai nodrošinātu labu pārvaldību:
1) Pētījumi, statistika un eksperti, lai uzlabotu rīcībpolitiku un programmu plānošanu, uzraudzību un novērtēšanu;
2) Speciālā apmācība atbilstošo iestāžu, sociālo partneru un NVO personālam.

NB1: Iestādei, kas atbildīga par katras darbības programmas vadīšanu, jāveicina atbilstoša sociālo partneru līdzdalība ESF finansētajās aktivitātēs.
NB2: ESF regulas 5p.3. pants: atbilstošs ESF resursu apjoms tiek asignēts sociālo partneru kapacitātes attīstīšanai (apmācība, tīklojumu veidošana, sociālais dialogs, jo īpaši par strādājošo un uzņēmumu adaptēšanos).
NB3: ESF var atbalstīt transnacionālās un starpreģionālās aktivitātes (informācijas apmaiņa, labākās prakses izplatīšana, utt.).

FONDU PROGRAMMU IZSTRĀDES INSTRUMENTI

1) Kopienas stratēģiskās pamatnostādnes kohēzijas veicināšanai
2) Valsts stratēģiskais ietvardokuments (VSID) (vienots pārskats un vienota stratēģija attiecībā uz mērķiem un fondiem)
3) Dalībvalsts vai reģionu darbības programmas (DP)

ESF 2007.-2013.g. – KĀDA IR ARODBIEDRĪBU LOMA?

1) Fokusēt arodbiedrību mērķus, kas saistīti ar ESF misiju izmantošanu (nozaru un starpnozaru) transnacionālajā , valsts, reģionālajā u vietējā līmenī.
2) Izmantot ESF piedāvātos formējumus un iespējas informācijas un pieredzes apmaiņai.
3) Nodrošināt plašāku šo zināšanu izplatīšanu (apmācība/ informācija) starp arodbiedrību organizācijām un darba ņēmējiem.

1) Fokusēt arodbiedrību mērķus, kas saistīti ar ESF misiju izmantošanu

- Pieeja izglītībai un mūžizglītībai
- Investīcijas
- Darba un mācību laika organizācija
- Profesionālo un mācību vajadzību analīze
- Prasmju validācija un atzīšana
- Jauninājumi izglītībā un apmācībā
- Saikne ar "darba pasauli" (stažēšanās, kursi starplaikos starp norīkošanu darbā, arodmācekļu prakses)
- Vienlīdzīgas iespējas:
  - sociālais dialogs;
  - plaša partnerība, jo īpaši vietējā īmenī;
  - sarunas par apmācībām.

2) Izmantot ESF piedāvātos formējumus un iespējas informācijas un pieredzes apmaiņai

a) Uzraudzības komitejas
- Sagatavošana
- Darbības programmu īstenošana
- Sekošana līdzi (atbilstoši valsts noteiktajiem standartiem)
- Novērtēšana

b) Artykuł 5.3 Rozporządzenia o EFS

3) Zināšanu izplatīšana arodbiedrību starpā

- Sinerģija starp dažādiem departamentiem
- Izmantot ICTs
- Censties ievietot moduli par struktūrfondiem 2007. – 2013.g. esošajās (vai "standarta") arodbiedrību apmācību programmās
- Pastiprināt transnacionālo aktivitāšu potenciālu, izmantojot CES/ETUI-REHS sadarbības tīklus.

PAMATA DOKUMENTI, KAS ARODBIEDRĪBU LĒMUMU PIEŅĒMĒJIEM JĀPĀRZINA

- Kopienas stratēģiskās pamatnostādnes kohēzijas veicināšanai 2007. – 2013.g.
- Nodarbinātības politikas pamatnostādnes 2005.-2008.g.
- Pamatnostādnes ESF 2007.-2013. regulās
- Valsts stratēģiskais ietvardokuments (kopsavilkums) 2007.-2013.g.
- **Valsts vai reģionālā DP**
- **Citi valsts, reģionālā vai vietējā līmeņa programmu dokumenti (līgumi, vienošanās, utt.)**

Roberto Pettenello
CGIL, Itālija

EUROPEAN SOCIAL FUND
50 years investing in people
ESF
PROGRAMMU PERIODS 2007.-2013.
ESF ATBALSTS
SOCIĀLAJIEM PARTNERIEM
Employment, Social Affairs & Equal Opportunities
European Social Fund

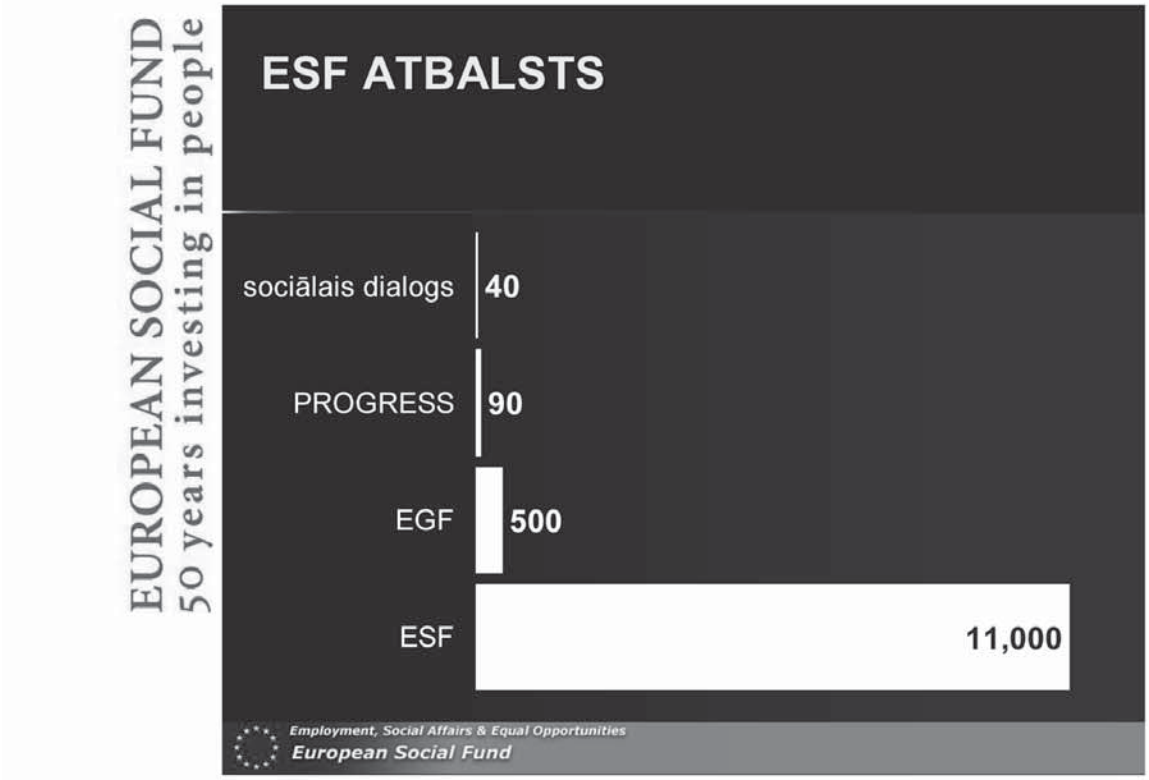
EUROPEAN SOCIAL FUND
50 years investing in people
ESF ATBALSTS
sociālais dialogs
40
PROGRESS
90
EGF
500
ESF
11,000
Employment, Social Affairs & Equal Opportunities
European Social Fund

EUROPEAN SOCIAL FUND
50 years investing in people
ESF ATBALSTS
līmenis
saņēmēji
vadība
sociālais dialogs
PROGRESS
ES
sociālie partneri
visi
tieša
EGF
uzņēmums
valdības
ESF
valsts
visi
kopīga
Employment, Social Affairs & Equal Opportunities
European Social Fund

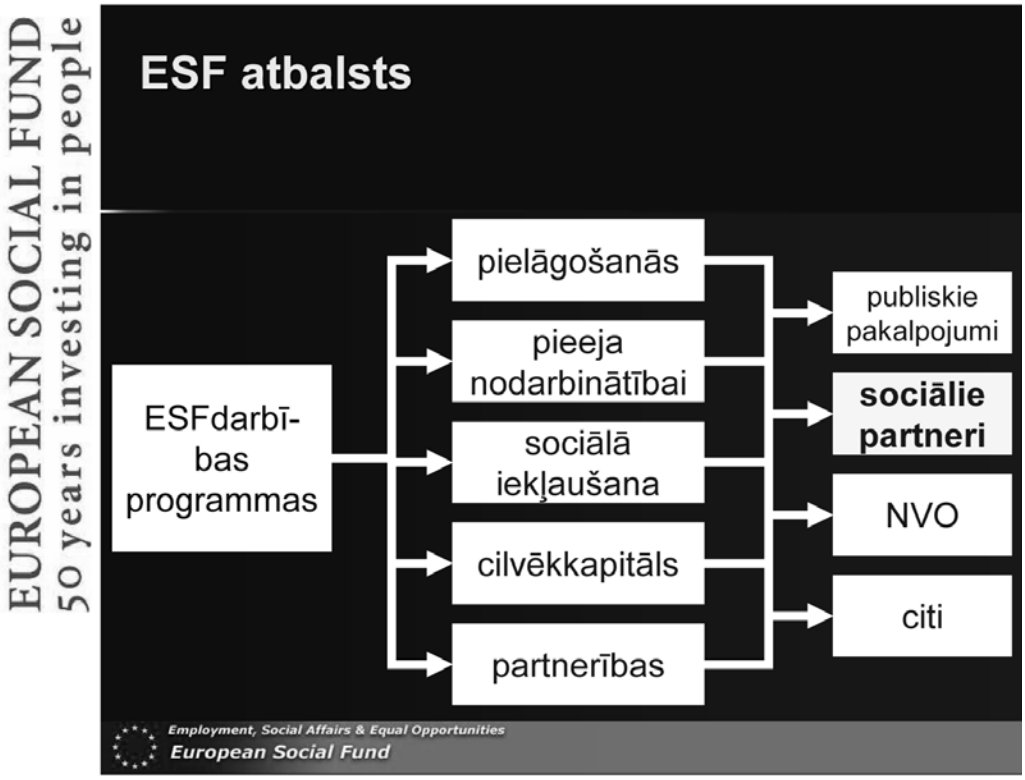
EUROPEAN SOCIAL FUND
50 years investing in people
ESF atbalsts
ESFdarbī-bas programmas
pielāgošanās
pieeja nodarbinātībai
sociālā iekļaušana
cilvēkkapitāls
partnerības
publiskie pakalpojumi
sociālie partneri
NVO
citi
Employment, Social Affairs & Equal Opportunities
European Social Fund

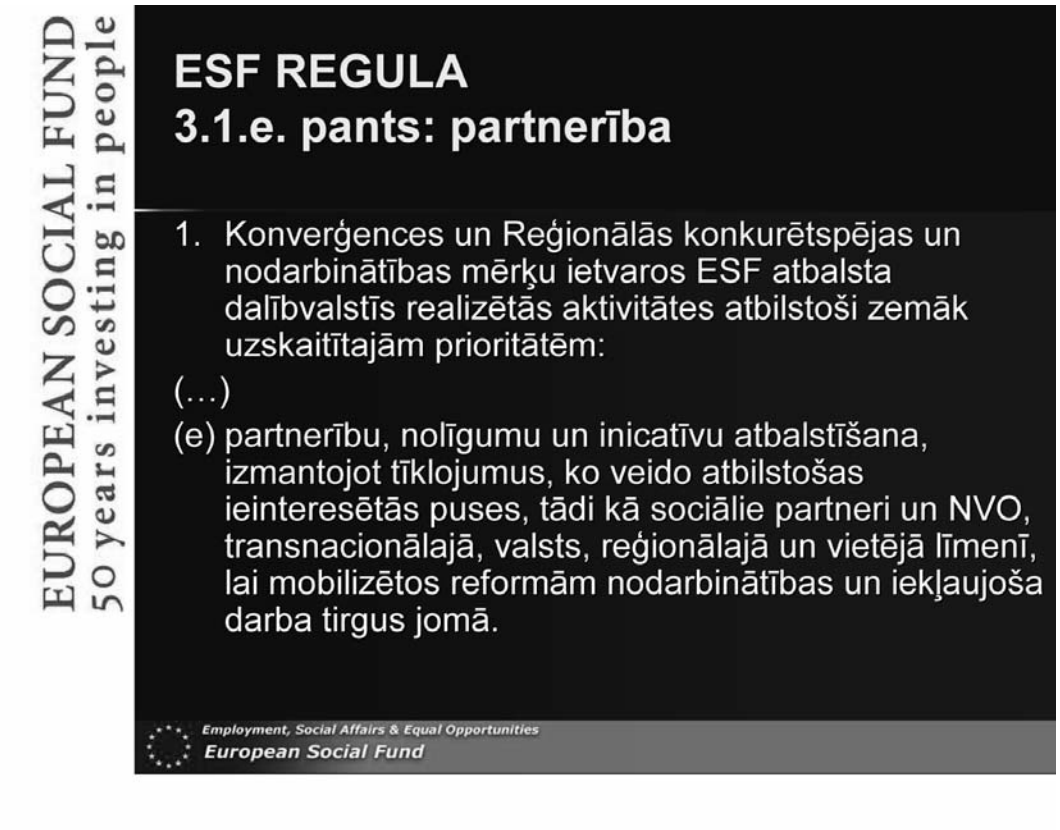
EUROPEAN SOCIAL FUND
50 years investing in people
ESF REGULA
3.1.e. pants: partnerība
1. Konverģences un Reģionālās konkurētspējas un nodarbinātības mērķu ietvaros ESF atbalsta dalībvalstīs realizētās aktivitātes atbilstoši zemāk uzskaitītajām prioritātēm:
(…)
(e) partnerību, nolīgumu un inicatīvu atbalstīšana, izmantojot tīklojumus, ko veido atbilstošas ieinteresētās puses, tādi kā sociālie partneri un NVO, transnacionālajā, valsts, reģionālajā un vietējā līmenī, lai mobilizētos reformām nodarbinātības un iekļaujoša darba tirgus jomā.
Employment, Social Affairs & Equal Opportunities
European Social Fund

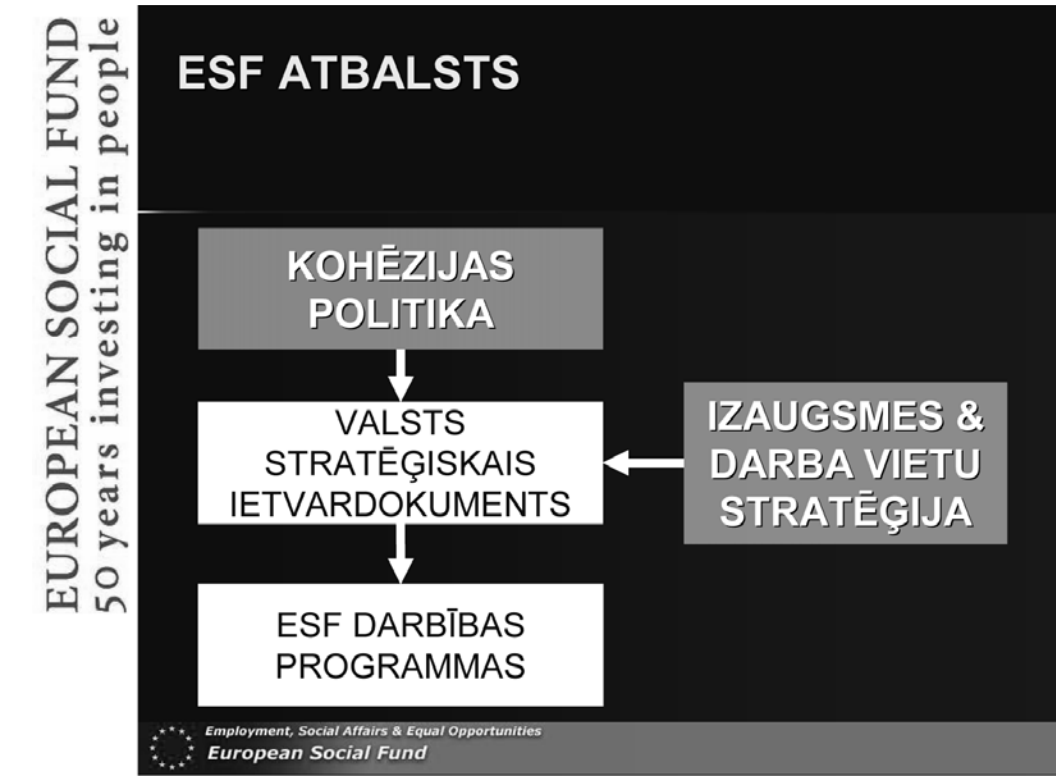
EUROPEAN SOCIAL FUND
50 years investing in people
ESF ATBALSTS
KOHĒZIJAS POLITIKA
VALSTS STRATĒĢISKAIS IETVARDOKUMENTS
IZAUGSMES & DARBA VIETU STRATĒĢIJA
ESF DARBĪBAS PROGRAMMAS
Employment, Social Affairs & Equal Opportunities
European Social Fund

EUROPEAN SOCIAL FUND
50 years investing in people

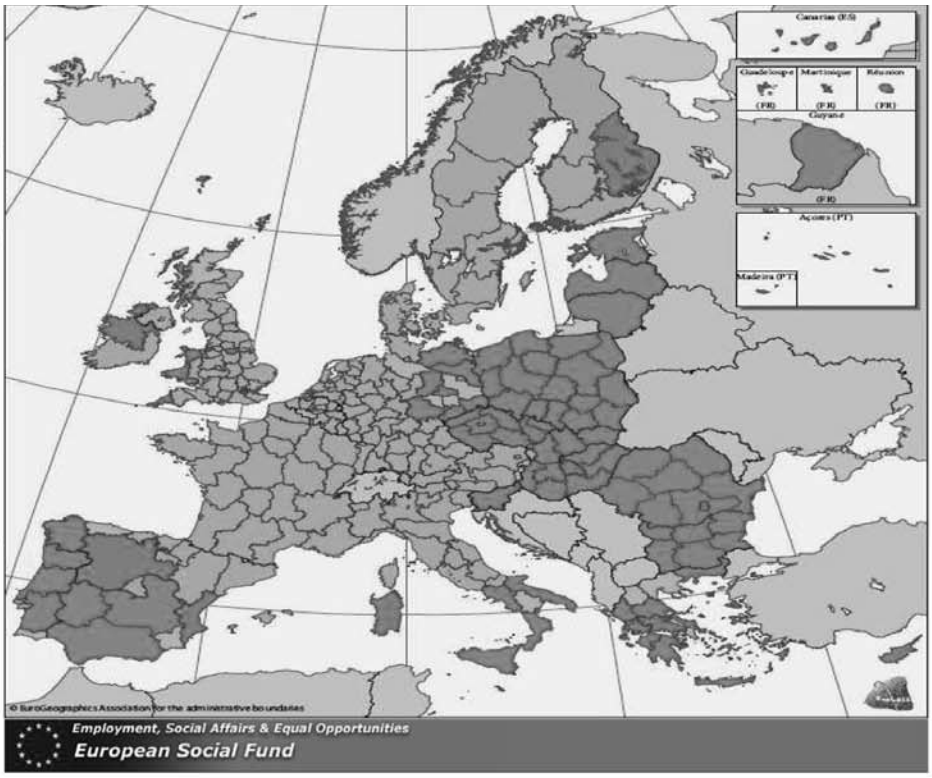

EUROPEAN SOCIAL FUND
50 years investing in people

ESF REGULA
3.2.b. pants: kapacitātes veidošana

2. Konverģences mērķa ietvaros (iesk. pārejas perioda reģionus), ESF atbalsta aktivitātes (…) :

(b) sociālo partneru institucionālās kapacitātes stiprināšanai un efektivitātes paaugstināšanai (…), kur tas ir piemērojams (…), jo īpaši veicinot:

(ii) kapacitātes veidošanu politikas un programmu realizēšanā atbilstošajās jomās, ieskaitot likumdošanas piemērošanu, jo īpaši ar(…) konkrētu atbalstu (…) sociālajiem (…) partneriem (…)

Employment, Social Affairs & Equal Opportunities
European Social Fund

EUROPEAN SOCIAL FUND
50 years investing in people

ESF REGULA
5.pants: pārvaldība

2. Dalībvalstis nodrošina sociālo partneru iesaistīšanu un atbilstošu konsultēšanos ar viņiem, kā arī citu ieinteresēto pušu līdzdalību atbilstošā teritoriālā līmenī ESF atbalsta sagatavošanā, īstenošanā un uzraudzībā.
3. Katras darbības programmas vadošā iestāde veicina sociālo partneru adekvātu līdzdalību 3. panta ietvaros finansētajās aktivitātēs.

Employment, Social Affairs & Equal Opportunities
European Social Fund

EUROPEAN SOCIAL FUND
50 years investing in people

ESF REGULA
5. pants: partnerība

3. (*turp.*)
Konverģences mērķa ietvaros atbilstošs ESF resursu daudzums jāpiešķir kapacitātes veidošanai, kas ietver sekojošo:
   - apmācība
   - tīklojumu veidošanas pasākumi
   - sociālā dialoga stiprināšana un sociālo partneru kopīgi veiktās aktivitātes, jo īpaši, kas attiecas uz darba ņēmēju un uzņēmumu pielāgošanās spējām, kā tas atrunāts 3.(1).(a). pantā.

Employment, Social Affairs & Equal Opportunities
European Social Fund

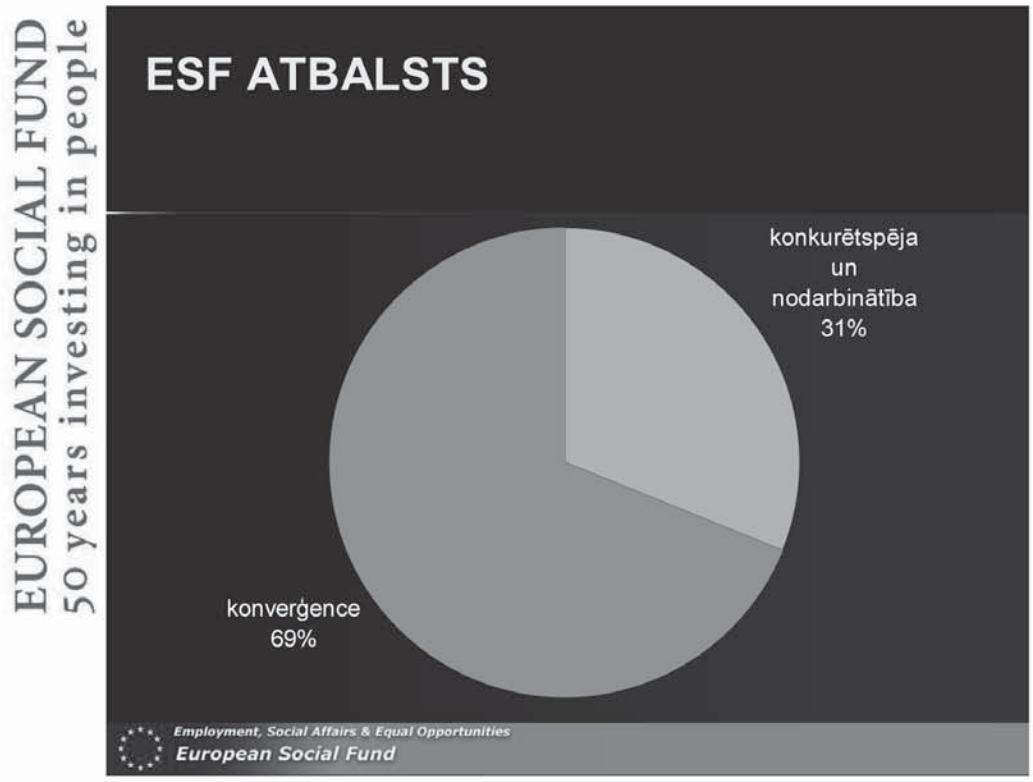
EUROPEAN SOCIAL FUND
50 years investing in people
ESF ATBALSTS
konkurētspēja
un
nodarbinātība
31%
konverģence
69%
Employment, Social Affairs & Equal Opportunities
European Social Fund

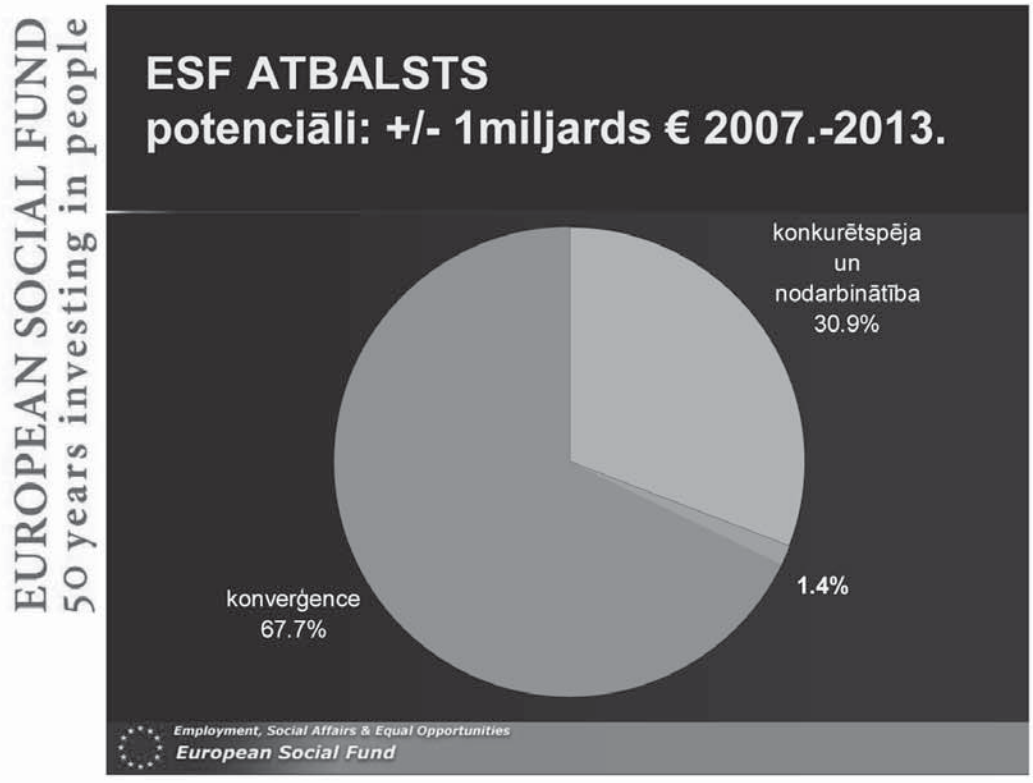
EUROPEAN SOCIAL FUND
50 years investing in people
ESF ATBALSTS
potenciāli: +/- 1miljards € 2007.-2013.
konkurētspēja
un
nodarbinātība
30.9%
1.4%
konverģence
67.7%
Employment, Social Affairs & Equal Opportunities
European Social Fund

EUROPEAN SOCIAL FUND
50 years investing in people

ESF ATBALSTS DARBĪBAS PROGRAMMĀS APTAUJA – 13 RESPONDENTU

Austrija
Vācija
Grieķija
Itālija
Spānija
Malta
Ungārija
Polija
Igaunija
Lietuva
Somija
Luksemburga
Nīderlande

Employment, Social Affairs & Equal Opportunities
European Social Fund

EUROPEAN SOCIAL FUND
50 years investing in people

ESF ATBALSTS DARBĪBAS PROGRAMMĀS atbilstošas summas?

Employment, Social Affairs & Equal Opportunities
European Social Fund

EUROPEAN SOCIAL FUND
50 years investing in people

ESF ATBALSTS DARBĪBAS PROGRAMMĀS kura prioritāte?

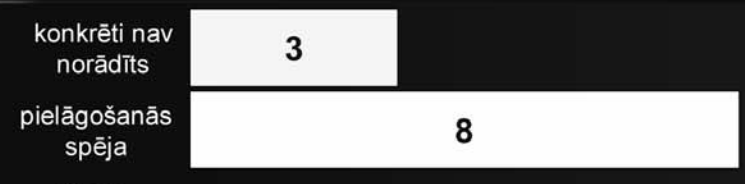

Employment, Social Affairs & Equal Opportunities
European Social Fund

EUROPEAN SOCIAL FUND
50 years investing in people

ESF ATBALSTS DARBĪBAS PROGRAMMĀS

Atbalstam kvalificētās aktivitātes

- mājaslapa
- zinātniskie projekti un pētījumi
- juridiskās palīdzības pakalpojumi
- kapacitātes veidošana
- apmācību sistēmas
- profesionālo kvalifikāciju sistēmas izstrāde
- apmācība / konsultēšana
- labākās prakses apkopošana un izplatīšana
- sociālais dialogs nozares līmenī
- utt.

Employment, Social Affairs & Equal Opportunities
European Social Fund

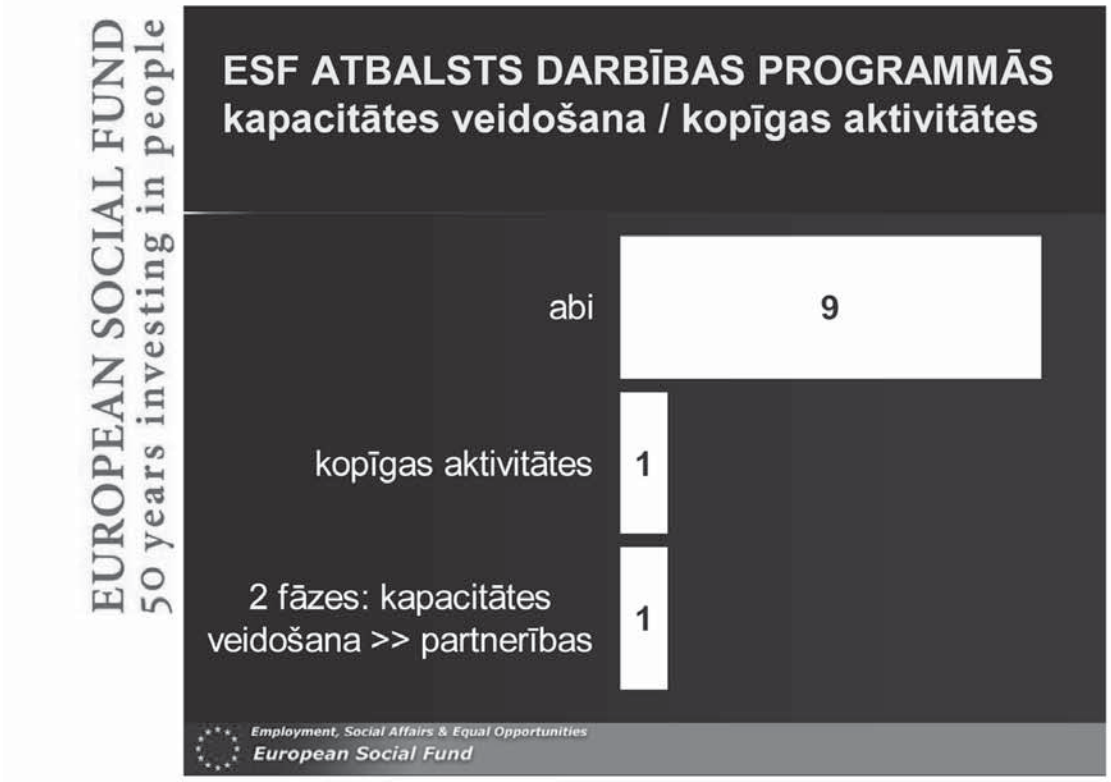
EUROPEAN SOCIAL FUND
50 years investing in people
ESF ATBALSTS DARBĪBAS PROGRAMMĀS
kapacitātes veidošana / kopīgas aktivitātes
abi
9
kopīgas aktivitātes
1
2 fāzes: kapacitātes veidošana >> partnerības
1
Employment, Social Affairs & Equal Opportunities
European Social Fund

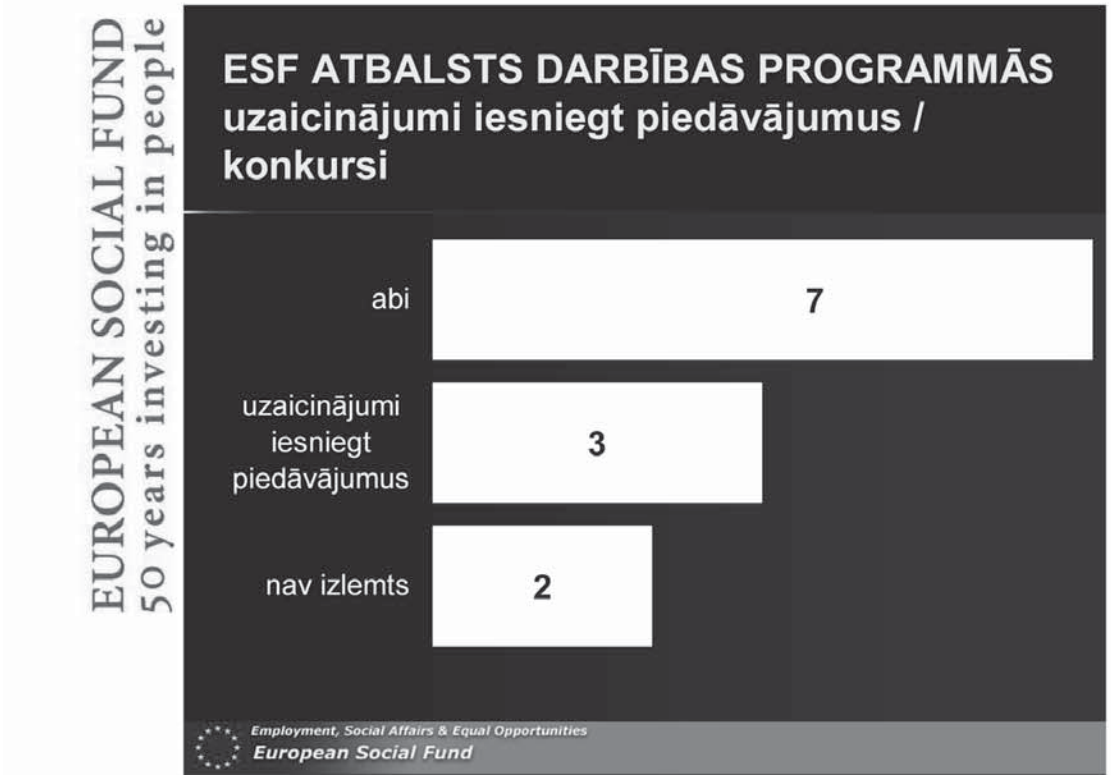
EUROPEAN SOCIAL FUND
50 years investing in people
ESF ATBALSTS DARBĪBAS PROGRAMMĀS
uzaicinājumi iesniegt piedāvājumus / konkursi
abi
7
uzaicinājumi iesniegt piedāvājumus
3
nav izlemts
2
Employment, Social Affairs & Equal Opportunities
European Social Fund

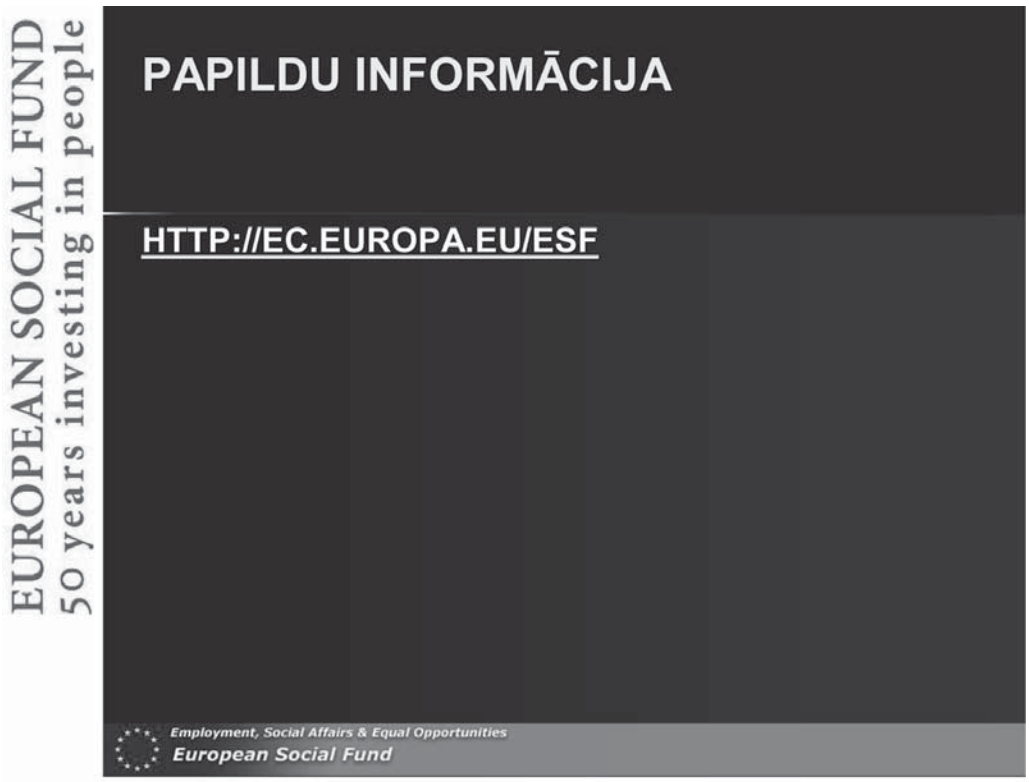

Dominiks Be (Dominique Be)
Nodarbinātības Ģenerāldirektorāts,
Eiropas Komisija

USEFUL WEBSITE

EFS: **http://ec.europa.eu/employment_social/esf/**

EUIS: **http://www.etui-rehs.org/education/eu_information_service**

Progress: **http://ec.europa.eu/employment_social/progress/index_en.htm**

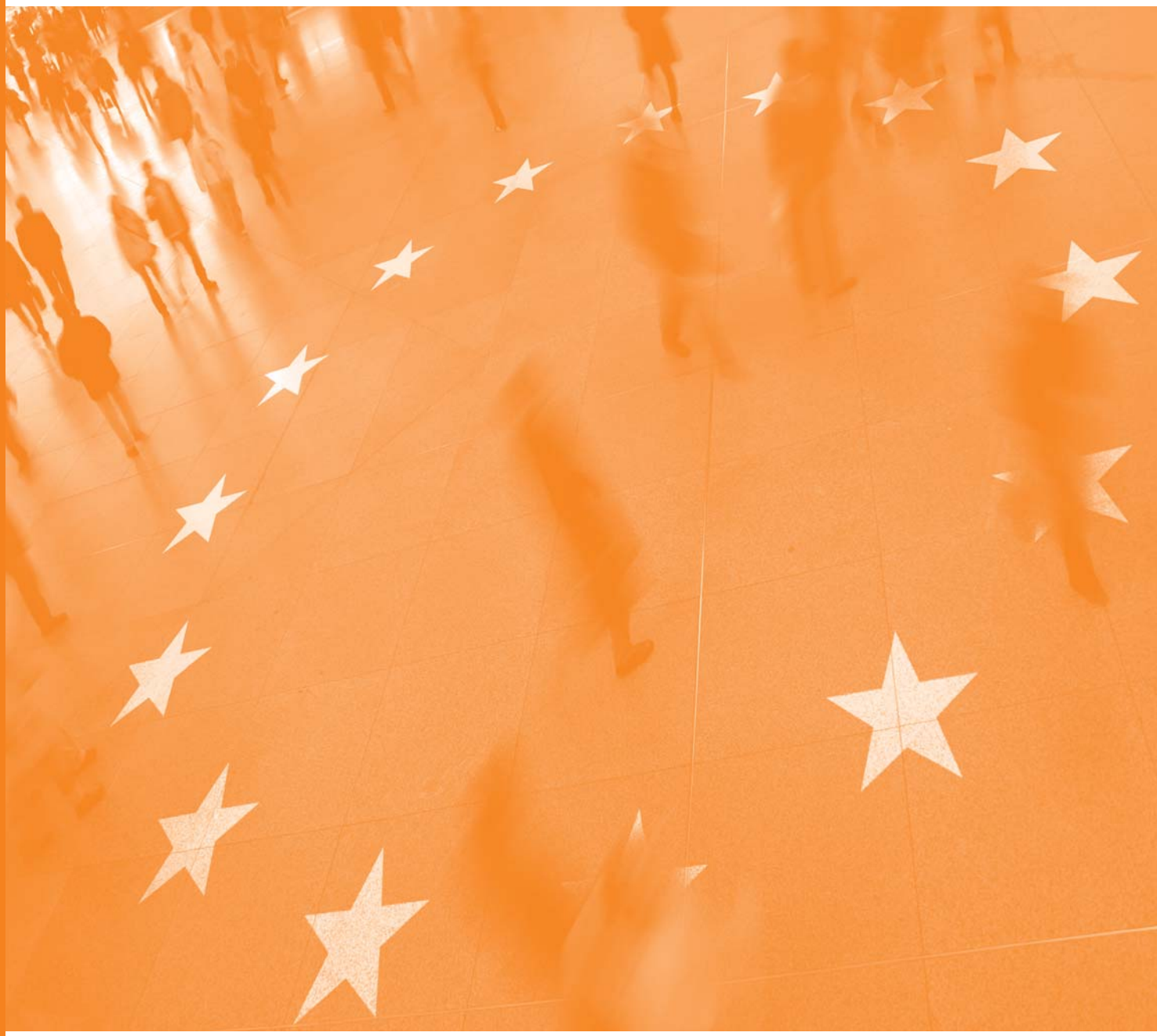

ETUI-REHS
European Trade Union Institute

RESEARCH
EDUCATION
HEALTH & SAFETY

Boulevard du Roi Albert II, 5 box 4
B - 1210 Brussels
Tel : +32.2.224.04.70
Fax: +32.2.224.05.02
Email: etui-rehs@etui-rehs.org
http://www.etui-rehs.org/